

**SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
JUHÁSZ GYULA PEDAGÓGUSKÉPZŐ KAR
ALKALMAZOTT PEDAGÓGIA ÉS PSZICHOLÓGIA
TANSZÉK**

**A zsombói iskola története és szerepe
1890-2011-ig**

Konzulens:

Ormándi János

tanszékvezető főiskolai tanár

Készítette:

Zsirosné Vass Judit

közoktatási vezető szakos hallgató

SZEGED

2012

**SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
JUHÁSZ GYULA PEDAGÓGUSKÉPZŐ KAR
ALKALMAZOTT PEDAGÓGIA ÉS PSZICHOLÓGIA
TANSZÉK**

**History and Role of the School of Zsombó
between 1890 and 2011**

Konzulens:

Ormándi János

tanszékvezető főiskolai tanár

Készítette:

Zsirosné Vass Judit

közoktatási vezető szakos hallgató

SZEGED

2012

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	3
I. Bevezetés.....	4
II. Az iskola szerepe a település életében	6
III. Zsombó történeti áttekintése	8
III.1. 1719-1949-ig.....	8
III.2. 1949-1985-ig.....	12
III.3. 1985-2011-ig.....	13
IV. Az iskolarendszer kialakulása Magyarországon 1849-2011.....	15
IV.1. 1849-1945-ig.....	15
IV.2. 1945-1985-ig.....	18
IV.3. 1985-1993-ig.....	21
IV.4. 1993-2011-ig.....	24
V. Az iskolarendszer kialakulása Zsombón.....	27
V.1. 1851 a tanyai iskolák létrehozása.....	27
V.2. 1951- a szakrendszerű oktatás kiépítése, az oktatás központosítása	50
V.3. Az iskola mai arculatának kialakulása	55
V.3.1. Az ÁMK létrejötte.....	56
V.3.2. ÁMK megszűnése	70
V.3.3. 5Intézményi társulás létrejötte- 2008	83
VI. Kérdőívek elemzése, következtetések.....	102
VI.1. Bevezetés	102
VI.2. Tanulói kérdőívek	104
VI.2.1. A kérdőív	104
VI.2.2. Válaszadók száma	107
VI.2.3. Összesítés	108
VI.3. Szülői kérdőívek	122
VI.3.1. A kérdőív	122
VI.3.2. Válaszadók száma	126
VI.3.3. Összesítés	127
VI.4. Pedagógus kérdőívek	139
VI.4.1. A kérdőív	139
VI.4.2. Válaszadók száma	143
VI.4.3. Összesítés	144
VII. Összegzés	153
Irodalomjegyzék.....	155
I. Melléklet.....	156
II. Melléklet.....	161
III. Melléklet	165
Nyilatkozat	169

I. Bevezetés

Zsombó, ez a kis település, Szeged vonzáskörzetéhez tartozik. A várostól 17 km-re ÉNY-ra a Szeged-Kiskunmajsai műút két oldalán helyezkedik el. Születésemtől fogva itt élek és számtalan emlék fűz a település lakóihoz, középületeihez, az erdőkhöz, rétekhez, terekhez. Az elmúlt 60 év alatt, mind a település, mind a középületek jelentősen megváltoztak. Ezeknek a változásoknak nagyrészt én is szemtanúja lehettem. Itt jártam nyári óvodába, itt végeztem az általános iskolai tanulmányaimat és ebben az iskolában voltam és vagyok pedagógus 33 éve.

Dolgozatom témaválasztását motiválta a zsombói iskolák múltjának megismerése, az elmúlt időszak fontosabb eseményeinek összegyűjtése, valamint a 2000-2011-ig tartó időszak részletesebb bemutatása, mely időszak alatt igazgató helyettesként dolgoztam az intézményben.

A dolgozat azt szeretné igazolni Zsombó település iskolája történetével, hogy volt, van és mindig lesz létjogosultsága a kis települések iskoláinak. A kutatások során bebizonyítható, hogy az oktatás-nevelés mellett az itt tanító pedagógusok a település életében bekapcsolódva, sokoldalú tevékenységükkel meghatározói voltak a mindennapoknak. Az itt élő családok, akik generációkon keresztül kapcsolódtak az iskolához, magukénak tekintették az iskolát.

Valóban ez a generációs kötődés az oka, vagy valami más, hogy minden társadalmi változást túl tudtak élni ezek a kis települési iskolák?

Mindennek igazolására a kérdőíves módszert találtam legmegfelelőbbnek. Merítésemben arányosan választottam volt diákokat, szülőket, pedagógusokat. A megkérdezettekben szerencsésen megjelentek a generációk is. Megvizsgáltam, hogy a magyar iskolarendszer történeti változásai hogyan jelentek meg a zsombói iskola mindennapjaiban.

Ez a dolgozat része a Zsombói iskola történetét feldolgozó nagyszabású gyűjteménynek, mellyel szeretnénk az oktatás minden lényeges mozzanatát, eseményét az utókor számára megörökíteni és hozzáférhetővé tenni.

Zsombó nagy történelmi múlttal ugyan nem rendelkezik, de mégis sok kezdeményezés, újítás jellemezte a település múltját és ezen belül az oktatás

alakulását. Céлом, megláttatni azt a sok értéket mely a Zsombói Iskola életét mindig jellemezte.

II. Az iskola szerepe a település életében

¹ Az iskola közoktatási intézmény ahol tanítás és tanulás folyik. Elsődleges feladata az ifjúság szakszerű nevelése és oktatása. Alapfeladata az írás olvasás és a tudományos eredmények megtanítása az erre a célra épített oktatási intézményben, a megfelelő képesítéssel rendelkező pedagógusok irányításával. Az ország mindenkori társadalmi rendszere befolyásolta az iskola oktatási és nevelési céljait, eszményeit és módszereit. A társadalom formálja a nevelést, de a nevelés csak lassan követi a társadalmi haladást. A tekintélyelvű társadalom megköveteli az iskolától, hogy az állam által vallott és hirdetett politikai meggyőződésre nevelje a tanulóit. Erre történelmünk során többször is volt példa.

Minél magasabb szintű, sokoldalúbb egy település iskolájának a képzése, kínálata annál inkább vonzóvá válik a szülők számára. Ugyanakkor a szülők iskolázottsági szintje is visszahat az intézmény, oktatási- nevelési tevékenységére, valamint a szolgáltatás színvonalának emelésére.

Egy kis tanyai vagy falusi iskolának az alapszolgáltatásain kívül még számtalan feladata és lehetősége van az ismeretek és a kultúra terjesztésére. Ezt bizonyítja a tanyai iskoláink tanítói által vezetett színjátszó körök, énekkarok, ünnepségek, rendezvények méltó megszervezése a település teljes lakosság számára. A korszerű háztartási és termelési ismeretek átadásával könnyebbé tették tanítványaik megélhetését.

A belterületi iskola is számtalan szálon kötődik a település életéhez. A közel hatvan éve működő intézményben generációk nőttek fel, számtalan emlékekkel élménnyel gazdagodva. Sok helybéli pedagógusnak nyújtott munkalehetőséget, életcélt, örömforrást. Az iskola földrajzi helyzete elősegíti a gyors megközelíthetőséget, gyalog, kerékpárral vagy autóval. Ezen a kis településen, ahol szinte mindenki ismer mindenkit, közvetlenebb kapcsolat jöhet létre az iskola vezetése és a település vezetői valamint a szülők között, mint egy városi mamutiskolában. Az iskola rendezvényein, ünnepségein, versenyein mindig nagy létszámban jelentek meg a meghívott vendégek és az érintett szülők, akik így

¹ Mezei Gyula: A közoktatás rendszere c tankönyv, Műszaki Pedagógiai Tanszék, Budapest 2003.18.p

kaptak újabb és újabb információt az iskola tevékenységeiről. A községi rendezvényeken is nélkülözhetetlen volt a diákok és a pedagógusok részvétele, mivel a prózai, a zenei, a képzőművészeti és táncművészeti produkciókkal emelték a programok színvonalát. A település érdekében szervezett iskolaépítési, szépítési, falu és erdőtakarítási akciókban a falu apraja-nagyja a település vezetőivel együtt dolgozott és örült az elért eredménynek. A kis közösségekben meghitt családi hangulat tud kialakulni. Az iskola egy kohéziós erő mely összekovácsolja a falu lakosságát amennyiben a cél nemes.

III. Zsombó történeti áttekintése

III.1. 1719-1949-ig

Zsombó község története a török kiűzését követő újjáépítéstől **1719-től**, Dorozsma benépesítésétől követhető nyomon. A török Dorozsmát is felégette és földig rombolta. Buda visszafoglalása után a bécsi kormány felállította az „újszerzeményi bizottságot”, amely a Jászkunságot is új szerzeménynek számította, és 500 ezer forintért örök áron eladta a Német Lovagrendnek. A jászkun összeírás Dorozsmát, mint lakatlan területet említi. A Lovagrend a Szeged környéki puszták teljhatalmú urának **Orczy Istvánt** nevezte ki, aki újra betelepítette a területet. Jászapátiból és Jászfényszaruból 23 jász család költözött a dorozsmai domb környékére, majd palócok követték őket a Bükkből és a Mátrából. A nyelvünk még őrzi a távoli vidékre jellemző „é” használatát „e” helyett, míg Szeged környéken az „ö” használata az elterjedt. A dorozsmaiak csak bérelték a földjeiket, mert az a Német Lovagrendé volt. Neve 1903-tól hivatalosan Kiskundorozsma.

Mivel a szántóföldek távol estek a lakott területektől, a gazdák kiköltöztek a tanyára, hogy könnyebben művelhessék földjeiket. Először csak pár napot, később az egész nyarat ott töltötték. Hamarosan követte őket a családjuk is, így kialakultak a lakott tanyák.

Kezdetben a területeket legelőként, kaszálóként használták, majd a Felvidékről hozott szőlő-gyümölcs kultúrát telepítették a Lápástó-, Zsombó-, Márták- és Bába dűlőbe, melyek a kiváló fehér és siller bort adták. A zamatos gyümölcsöket a Tiszántúli piacon értékesítették a gazdák. A terület nagy részén szarvasmarhákat, míg Ménesjárásban ménest legeltettek.

1. ábra: Rózsa Sándor csárda

Dorozsma környékén a **tanyásodás** kezdetét az **1800**-as évek teszik. A hatóságok azonban szigorúan tiltották a tanyára költözést, mert a lakosság így ki tudott bújni a közterhek alól (pl. katonák beszállásolása, közmunka). Országosan kétszer is megtiltották, először 1779-ben, majd 1850-ben. Az utóbbi rendelkezést főleg azzal indokolták, hogy betyárok búvóhelye a tanya. Ez Dorozsmán is gondot okozott. **Rózsa Sándor**, a híres alföldi betyár társaival többször bujkált a zsombói csárdában és a körülötte lévő erdőben.²A legendás hírű betyár apja után 12 hold földet örökölt, tehát birtokos gazda volt. Fiatal korában a dorozsmai földeken csikóskodott. Róla nevezték el a zsombói csárdát. A csárda köré ültetett gyöngyvirágos tölgyesben 1950-es évek végéig élt az a hatalmas mocsár tölgy, melyhez a néphagyomány szerint Rózsa Sándor a lovát kötötte. A tölgyet utasításra kivágták.

² Kiskundorozsma-Tanulmányok, Szeged 1995. 612.p

Tiltásokkal azonban semmit sem értek el, a külterületi népesség folyamatosan nőtt. Az 1840-es évekre a tanyákon már lakóházak álltak.

Dorozsmának négy tanyaközpontja alakult ki a két törvényhatósági út mentén. A Halas felé vezető út mellett **Kistemplomtanya** és **Árpádközpont**, a majsai út mellett pedig **Zsombó** és **Forráskút**³. Minden tanyaközpont rendelkezett iskolával és templommal.

1886-tól működött az Arany János iskola, 1906-ra Királyszék és 1909-től a Petőfi és a Wesselényi iskola.

A zsombói tanyaközpont onnan kapta a nevét, hogy a Tisza a szabályozás előtt gyakran kiöntött erre a területre, ezért itt zsombékosak voltak a földek. Forró Zsombónak is nevezték a területet a meleg víz feltörések miatt.

1919-es Magyar Tanácsköztársaság idején a faluban már működött egy fűszerüzlet, a gőzmalom és a **Maróti-féle kocsmá**.

A Nagyatádi-féle földreform keretében 1923-ban 26 db 3-400 négyszögöles házhelyet osztottak ki a község saját terhére az I. világháború sebesültjei és családtagjai számára. A kisajátítás költségét Kiskundorozsma fedezte.

2. ábra: a római katolikus templom

³ Ma mind a négy önálló település Bordány, Üllés, Zsombó és Forráskút néven.

A római katolikus **templom** alapkövét **1923-ban** rakták le és **1927-ben** épült fel, neoromán stílusban. Sztríha Kálmán: Kiskundorozsma története c. könyvében a környék egyik legszebb templomának tartotta. Farkas Zoltánné a Zsombói iskola jelenlegi pedagógusa a következőket mondta el: „Nagyapa dorozsmai községi mérnök volt. Így kapta a megbízást a templom építésére. Ő először egy jóval nagyobbat tervezett, mert úgy vélte, hogy ez a kis tanyaközpont komoly fejlődés előtt áll. A döntéshozók viszont kisebbet kértek (állítólag nem volt rá elég pénz).

Az egy érdekesség, hogy a harang lezuhant a toronyba emelése során.”

Telefonvonalat 1923-ban kapott Zsombó központ.

3. ábra: „Egyszer egy királyfi” színi előadás, 1964

A község legfontosabb helye a **Maróti-féle kocsmá** volt melyben a Gazdakör, a Legényegylet és a Kalászlányok egylete is otthont kapott. Dörmöné Vass Sarolta az 1950-es éveket felidézve mesélte, hogy „emlékeim között élénken él a **régi Kultúrház** épülete, az olajos padlójával, a hosszan elnyúló belső terével, a színpadával. Mint kisdíjak gyakran léptünk fel az iskolai énekkarral és a színjátszó csoporttal. Hétvégeken mozi műsor szórakoztatta az érdeklődőket”.

Mára ez az épület teljesen átalakult. A vegyes bolt és a kocsmá épületével együtt vendéglővé vált és évtizedek óta ellátja az óvoda, az iskola tanulóit, valamint a lakosságot meleg étellel.

1929-ben a következő mesterségek voltak a faluban: 3 kőműves, 1 ács, 3 kovács, 1 szabó és 1 borbély. Az egyik kovács mestert, Faragó Jánost én is ismertem gyermek koromból. Kovácsműhelye a főút mellett volt, ahol gyakran nézhettük végig a lovak patkolását, vagy az izzó vas megmunkálását.

Négy vendéglő működött: a Maróti-féle, a Rácz-féle, a Csárda és a Molnár-féle vendéglő.

III.2. 1949-1985-ig

1949. aug. 19-én a Tanyai Tanács Zsombót tanyaközponttá nyilvánította. Ekkor 32 lakóépülete volt. Zsombó közigazgatásilag Kiskundorozsmához tartozott.

A **tanácsháza** 1950-ben épült, az első tanácselnök **Sztankovics Etelka** volt. 1954-ben a belterületen felépült az **új két tantermes iskola** (Móra Ferenc utca 8.sz.) és hozzá a két pedagógus szolgálati lakás (Béke utca 4-6. sz.). A belterület villamosítása 1958-ban történt meg. 1959-ben a Mária-tér 2.sz alatt kialakításra került két egészségügyi szolgálati lakás, valamint a körzeti orvosi rendelő.

A **Gyümölcsös Szakszövetkezet** a település lakóinak jelentős része számára munkahelyet teremtett. A Szakszövetkezet nemcsak a lakosság megélhetésében játszott jelentős szerepet, hanem az általa vásárolt autóbusszal hosszú éveken keresztül ingyen szállította a település lakóit színházba, kirándulásra. A szakszövetkezet az általános iskola tanulóinak versenyekre történő szállítását is rendszeresen segítette. Elnöke 1958-1982-ig Vass Zoltán, majd Maróti Antal 1982-1992-ig.

A belterületi általános iskola **1968**-ban 4 tanteremmel bővült. Ekkor készült el a József Attila **Művelődési Ház** is. 1971-től épült ki a belterületi ivóvíz hálózat.

Az **1970**-es években a lakótelepi városi lakásépítés után a **városba áramlás** megindult. A fiatalokat a munkahely és a városi életforma lehetősége csábította.

Az 1950-es lélekszám a 2900 főről, 1900-ra csökkent.

1971-es településfejlesztési koncepció szerint Zsombó Szatymazhoz csatlakozott volna, ezért az óvoda építését elvetették. A település lakói azonban társadalmi összefogással, a Zsombó Községi Tanács irányításával létrehozták az első óvodát.

1972-ben a régi egytantermes iskolában (Mária tér 1.) Kálmán Ferenc kezdeményezésére kialakították a 25 férőhelyes, napközi otthonos **óvodát**, mely 1976-ban egy foglalkoztatóval, melegítő konyhával és szociális helyiséggel bővült.

Az utolsó **tanyai iskola** 1982-ban szűnt meg. 1984-ben befejeződött a tanyák villamosítása és megkezdődött az első zártkert osztás.

Az ipar egy része Szegeden nehéz helyzetbe került, így munkahelyek szűntek meg. A szakszövetkezeti közös gazdaság is felbomlott. Ezek a tényezők hozzájárultak a település lakosságának bővüléséhez, mivel sokan a saját gazdaságukban próbáltak megélni.

1980-as évektől a gazdasági élet községünkben fellendült a kedvező telekáraknak, az olcsó és gyors közművesítésnek, a jó propagandának köszönhetően. A beköltözők más kultúrát hoztak magukkal (ipar, kereskedelem, műszaki értelmiség, stb).

III.3. 1985-2011-ig

Az általános iskola 1 **tornateremmel**, 4 tanteremmel, kiszolgáló helyiségekkel egészült ki 1985-ben. Ugyanebben az évben a településre bevezették a **vezetékes földgázt**, mely lehetővé tette a lakások korszerűsítését is. **1987-ben** elkészült az **új egészségház**, ahol 1988-tól valamennyi rendelő egy helyen és korszerű körülmények közt üzemel. 1993-94-ben végre kiépült a régóta várt **telefonvonal**. A kedvező építési feltételek és a község földrajzi helyzete következtében megnőtt a kisgyermekes családok száma, ezért szükségessé vált az **óvoda bővítése** 1992-ben és 1994-ben. Ekkor újabb 3 csoportszobával nőtt az óvoda helyiségeinek száma.

Az általános iskola további bővítése 2000-ben történt. A Móra Ferenc utcai rész **tetőterének beépítése** révén 4 nagyméretű tanterem és két kisebb csoportszoba nyílt meg a tanítás számára. Az épület felső folyosóinak találkozásában egy esztétikus aula szolgálta a termen kívüli foglalkozásokat és helyet adott a művészeti iskola bemutatóinak.

Így lehetett megoldani, hogy az 1-4.osztályos tanulók szép, tágas termekben az új szárnyon, az 5-8.osztályos tanulók pedig az épület másik szárnyában, szaktantermekben tanulhattak.

2003-ban az iskolakörnyékét **parkosították**, parkolókat alakítottak ki. A belső udvart rendezték. Akkor bontották le az udvaron lévő ideiglenes épületet, mely a diákok visszaemlékezése szerint két tantermet és egy nevelői szobát tartalmazott. Ma már a növények java része szépen szegélyezi az épület előtti járdát. A belső udvar lomtalanítása három évig tartott. 2005-ben pályázaton sikerült a régi Tarzan Pályát átalakítani, kibővíteni mozgáskoordinációs játékokkal, eszközökkel. Ennek következtében bekerített, füvesített játszóudvar állt az 1-4.osztályos és napközis tanulók részére.

2009-ben KEOP pályázat segítségével megtörtént az intézmények nyílászáróinak cseréje és külső szigetelése. Ugyanebben az évben az iskola melletti játszóteret átalakították. Köznevelési Intézmények Infrastrukturális Fejlesztése című pályázaton 2010-ben.lehetővé tette az akadálymentesítés megkezdését az iskolában és a vizesblokkok felújítását. 2011-ben DAOP pályázat keretében elkezdődött a bölcsőde építése. Az intézmények előtti parkolóban kerékpár tárolókat telepített az önkormányzat. 2011-ben készült el az iskola mellett a szelektív hulladék számára egy szilárd alapú nádtetős gyűjtősziget.

4. ábra: Zombó látképe

IV. Az iskolarendszer kialakulása Magyarországon 1849-2011

IV.1. 1849-1945-ig

⁴Az **1849.okt.9-i kormányrendelet** kimondta, hogy a nevelés és oktatás fölött az állam gyakorolja a főfelügyeletet a gyermekeket vallásos szellemben nevelték. 1868-ig a népiskolák egyházi fenntartásúak voltak. Az iskola igazgatója a mindenkori plébános volt. A magyar népoktatás elmaradott volt, az állam kevés pénzt fordított a közoktatás támogatására, nálunk csak Spanyolország kapott kevesebbet Európában. Az országban öt-hatezer településen nem volt iskola és a tanköteleseknek 48%-a járt iskolába. Az osztrák kormány a **német nyelv** tanítását tette kötelezővé. Szigorúan ellenőrizték a hattól-tizenkét esztendő gyermekek tankötelezettségének teljesítését.

A gyerekeket csendőrök vitték iskolába és a szülőket pénzbüntetésre ítélték, ha a gyerek nem ment iskolába.

1850-es évek végére válságba jutott az osztrák abszolutizmus. Csökkent a németesítő törekvések intenzitása. A központi irányítás és ellenőrzés fellazult és ezért drámaian csökkent az iskolák látogatottsága.

⁵Az **1867-es kiegyezés** után **Eötvös József** lett a Vallás és Közoktatásügyi Miniszter. Célja a magyar közoktatás gyökeres átformálása. Eötvös a községi iskolák létesítését csak ott rendelte el ahol nem működtek egyházi népiskolák. A felekezeti iskolák államosítását már csak azért sem szorgalmazta, mert a központi államhatalom túltengését kifejezetten károsnak tartotta. Felfogása szerint *a „monopolizált állami közoktatás távol áll a szabadság eszméjétől”*

Mind a községi népiskolákban mind a felekezeti iskolákban erősítette az állam ellenőrző szerepét. Állami tanítóképző intézeteket állított fel és szorgalmazta a népiskolai tankönyvek írását. **1868-ba** megszületett **Magyarország első népoktatási törvénye**. Létrejött a hatosztályos elemi népiskola, elrendelték a tankötelezettséget. 6-12 éves korig népiskolába, 12-15 éves korig ismétlő elemi

⁴ Mészáros István-Németh András-Pukánszky Béla: Neveléstörténet- Elemi iskolák

⁵ Mészáros István-Németh András-Pukánszky Béla: Neveléstörténet –Népoktatási törvény

népiskolába jártak a gyerekek. Itt nem folyt minden nap oktatás. A községi iskolák elsőfokú hatósága az **iskolaszék** volt, mely a tanító kinevezését, az iskola felügyeletét a tanító és a szülők közötti vitás kérdések rendezését is feladatul kapta.

A századforduló táján, **1896**-ban 79% az iskolát látogató gyermekek száma, 1913-ban pedig már 93%. Eötvös minisztersége alatt mintegy kétszáz **színvonalas népiskolai tankönyv** jelent meg, nemzetiségi változatban is. A XIX. Század utolsó éveiben Wlassics Gyula minisztersége alatt ezer új állami népiskolát létesítettek. Az iskolák 67%-a osztatlan volt, egy tanítóra átlagosan 61 gyerek jutott. A szülők nem tudták teljesen nélkülözni a gyermekek munkaerejét ezért nem tudtak folyamatosan iskolába járatni őket. A törvényes előírás szerinti tíz hónapot csak az iskolák egyharmadában tanították végig.

⁶ Az **I. Világháború után** az Osztrák-Magyar Monarchia szétesett, majd társadalmi, politikai és gazdasági változások következtek be, polgári demokratikus forradalmak zajlottak le. A Károlyi- kormány kultuszminisztere Lovász Márton és Kunfi Zsigmond lett. 1918-ban közzétették a Közoktatás átalakításának programját. Tizennégy éves korra emelték az iskolakötelezettség felső határát, a rászoruló tanulókat szociális segélyben részesítették, emelték a pedagógusok fizetését, kiterjesztették a nők elsőfokú tanulmányait.

1919. március 21-én a hatalmat a kommunista párt vette kezébe és kikiáltotta a **Tanácsköztársaságot**. A cél a szocializmus megteremtése volt. Államosították az egyházi iskolákat, eltörölték a hitoktatást, mely több helyen ellenállást váltott ki. Művelődési osztályokat hoztak létre a tankerületi főigazgatóságok helyére, be akarták vezetni a 8 osztályos népiskolát. Idejük azonban nem volt, hogy ezt megvalósítsák.

⁶ Mészáros István-Németh András-Pukánszky Béla: Neveléstörténet-Iskolaügy a forradalmak idején 317.p Osiris Kiadó, Budapest 2005.

⁷A **Tanácsköztársaság bukása után** a Trianoni békeidekrétum következtében az elcsatolt területeken maradt a népiskolák kétharmada, a középiskolák több mint fele. Az internacionalizmussal szemben a keresztény nemzeti ideológia és az antiszemitizmus erősödése figyelhető meg.

A Bethlen-kormány kultuszminisztere **Klebelsberg Kunó** (1875-1932) lett.

Az ő nevéhez fűződik az **1926: VII. tc.**, ami azért volt jelentős a népoktatás szempontjából, mert az iskolaépítésre és a tanyai iskoláztatásra helyezte a hangsúlyt.

A törvény a mezőgazdasági népesség érdekeit szolgálta népiskolák építésével és fenntartásával. Az országot öt kilométer sugarú körökre osztották és kötelezték a földbirtokosokat, hogy népiskolát állítsanak. Az iskolák téglafalakkal, vörösfenyő padlóval, hatalmas ablakokkal, palatetővel és melléképülettel épültek. Részletes programot és pénzügyi tervet dolgoztak ki 5000 népiskolai objektum (min. 3500 tanterem, 1750 tanítói lakás) építésére 5 év alatt, 40 millió aranykorona értékben.

A pénzügyi fedezetet az Országos Népiskolai Építési Alap biztosította, így a programot sikerült is megvalósítani. Klebelsberg másik nagy terve a **8 osztályos népiskola** bevezetése volt, de ebből az ő idején még nem született törvény. A gazdasági válság megakadályozta a tervek egy részének a megvalósulását. 1927-ben az ország hat éven felüli lakosságának 12 %-a analfabéta volt. Szegényparaszti és munkásszülők ezreit büntették meg amiért gyermekeik nem jártak iskolába. Ennek oka, hogy téli ruhájuk nem volt, nyáron meg szükség volt a munkájukra.

1921.ben törvény született az **iskolai testnevelésről**.

A **gazdasági válság** idején a Vallás és Közoktatási Minisztérium kénytelen volt leállítani az iskolaépítést, csökkenteni a tanítók fizetését és más megszorító intézkedéseket bevezetni. A **Horthy-korszak** második felében, Hóman Bálint minisztersége (1932-1942) idején már kevesebb iskola épült: Központi gondolata a „nemzeti egység, a nemzeti erők fokozása és koncentrációja” lett. A **nemzetté nevelés** vezérgondolata előnyt élvezett a valláserkölcsi neveléssel szemben. A nemzetnevelés elvének terjesztéséért sokat tett **Teleki Pál** kultuszminiszter (1938-

⁷ Mészáros István-Németh András-Pukánszky Béla: Neveléstörténet-Oktatásügy és pedagógia 1919-és 1945 között 319.p Osiris Kiadó, Budapest 2005.

1939) is. Az ország lakosságának öntudatos nemzetté nevelésének aktualitását adta a hitleri Németország és a sztálini Szovjetunió elnyeléssel fenyegető törekvése. **Homan idején fogadták el a 8 osztályos népiskola bevezetéséről szóló törvényt.** 1940. évi XX. Törvény mondta ki a nyolcosztályos népiskola bevezetését. A **másik fontos törvénye az 1935:VI. tc.,** amely a tanügyi hatóságokat alakította át: **nyolc tanfelügyelőségre osztotta az országot,** és minden iskolát ezeknek rendelt alá.

1941 után a háborúba való belépéssel azonban újra megváltoztak az oktatás feltételei. Sok iskola, tanító nélkül maradt, mert a férfiakat behívták katonának. Így nőtt az 1 tanítóra jutó diákok és az osztatlan iskolák száma. Az iskolai tevékenység meggyengült, **több iskolát bezártak,** az épületeket katonai csapatok foglalták el. 1944-re több helyen megszűnt az iskoláztatás.

IV.2. 1945-1985-ig

⁸A **II. világháború 1945 tavaszán ért véget.** A korábbi fenntartók vezették ezután is az iskolájukat, a pedagógusok tovább tanítottak a korábbi törvények és tantervek szerint. Folytatódott az a törekvés, hogy minél több gyermek és fiatal számára tegyék lehetővé az iskolába való eljutást. Minél többen kerüljenek a közép- és felsőoktatási intézményekbe, a paraszti és városi plebejus rétegekből. A Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium kidolgozta a 8 osztályos általános iskola és a 4 osztályos gimnázium új rendszerét. 1-4 osztályban osztálytanítás rendszerben, az 5-8 osztályban szakrendszerű oktatás folyt. A tankötelezettség 14. életévig tartott.

Az általános iskola teljes **tanterve 1946. júliusában** jelent meg. E szerint: „Az általános iskola feladata, hogy a tanulót egységes, alapvető nemzeti műveltséghez juttassa, minden irányú továbbnevelésre és önnevelésre képessé tegye és közösségi életünk tudatos és erkölcsös tagjává nevelje”.

A nagyobb településeken kiépültek az általános iskolák, a kisebb települések iskolái körzeti iskolákká alakultak. Problémát jelentett a felső tagozat szaktanárokkal való ellátása ezért új pedagógusképző intézményeket hoztak létre.

⁸ Mészáros István-Németh András-Pukánszky Béla: Neveléstörténet-Közoktatás-politikai irányzatok 1945 és 1948 között 350.p Osiris Kiadó, Budapest 2005.

A népiskolák jelentős része egyházi fenntartású volt, zömmel osztatlan, vagyis egy- vagy két tanító tanította a 8 osztály összes tanulóit. Ezek a népiskolák már korszerűtlennek bizonyultak.

1945-től a baloldali politikai erők a hatalom megragadására törekedtek. Céljuk a proletár diktatúra megteremtése volt. Sok régi polgári beállítottságú tanítót, **tanárt internáltak**. Megindult a **támadás az egyházi iskolák ellen**. 1947-ben **Ortutay Gyula** felvetette a fakultatív hitoktatás tervét. Ezt országos tiltakozás kísérte, ezért visszavonták.

⁹1948. évi 33. trv. Kimondta a nem állami **iskolák államosítását**. Ezzel az iskola fenntartója kizárólag az állam lett. Az ország közoktatás-politikáját a párt központjának e célból szervezett osztálya irányította. A politikai célok határozták meg az oktatás, nevelés ügyét. 1950-ben **új tantervek** léptek életbe, melyek a **marxizmus-leninizmus ideológiáját** sugározták. Az iskolákba csak az állami kiadású tankönyvből lehetett tanítani.

1946-tól kötelezővé vált az **orosz nyelv** oktatása. A pedagógusoknak különféle tanfolyamokon kellett részt venni, melyek a tudati átformálást, átnevelést célozták. El kellett sajátítaniuk a marxi-lenini-sztálini elmélet alapjait, mely az 1980 évek végéig fenn állt. Sok európai hírű, neves professzort bocsátottak el ebben az időszakban.

1950-ben az országot 19 megyére osztották, megszűntek a tankerületek és helyükbe megyei, járási, városi, községi tanácsok oktatási osztályai kerültek. Az Oktatási, Művelődési Osztályok munkáját a párt helyi szervei ellenőrizték. Az általános tanulmányi felügyelők iskola felügyelők voltak, akik mellett szakfelügyelők működtek.

1954-ben folyó kultúrforradalom lényege ¹⁰ „ A kulturális forradalmat a marxizmus-leninizmus a szocialista forradalom részének tekinti, mely egész korszakot alkot. A kultúrforradalom folyamán kell megvalósítani a társadalom

⁹ Mészáros István-Németh András-Pukánszky Béla: Neveléstörténet- A szocialista iskolaügy és pedagógia 1948-1990-ig 355-376.p Osiris Kiadó, Budapest 2005.

¹⁰ Köznevelés 1954. október 15. 358.

tagjainak a szocializmus szellemébe való átnevelését és az egész nép kulturális színvonalának gyökeres emelését”.

1956. október 23-án kirobbant a magyar forradalom és szabadságharc.

Magyarország lakosságának a többsége nem akarta a szocializmust sem a kommunizmust, követelte, hogy legyen vége a szovjet megszállásnak mert egy független demokratikus jogállamban akart élni.

1956-57-ben újjászerveződött a Magyar Szocialista Munkáspárt, mely az 1956. előtt közoktatás-politikát folytatta. 1957-ben újjászervezték a Magyar Úttörők Szövetségét és a kisdobos szervezetet. 1957. március 21-én létrejött a Kommunista Ifjúsági Szövetség. Célja a fiatalság kommunista nevelése, a szabadidő és a szórakozás megszervezésén keresztül.

Az **1961.évi 3. törvény** alapján az oktatás és nevelés célja: az általános és szakmai ismeretek elsajátítása, a műveltség színvonalának emelése, a marxista-leninista világnézet és a szocialista erkölcsi felfogás megszilárdítása, törvénytisztelő állampolgárok nevelése akik építik és védik a szocialista hazát.

A tankötelezettséget 16 évben határozta meg. A nyolcosztályos általános iskolára épült a középiskola / gimnázium, szakközépiskola, technikum/

1963. szeptemberében lépett életbe az **új általános iskolai tanterv**. Az új tanterv alapján szükségessé vált az általános iskolai könyvek teljes cseréje, melyek az 1980-es évekig voltak forgalomban. E tankönyvek már szemléletesebbek, esztétikusabbak lettek munkafüzettel, feladatlappal egészültek ki.

1960-as évek második felében mozgalom indult a kistelepülések iskoláinak megszüntetésére, tanulóinak a körzeti iskolába való taníttatására. Megindult a tanyai kollégiumok szervezése, melyekben a távoli helyeken élő általános iskolás tanulók kaptak helyet. Számos új téma foglalkoztatta a pedagógus közvéleményt: mint az iskolarádió és televízió az oktatásban, a szaktantermi rendszer, a számítógépek az oktatás szolgálatában, a nyelvi laboratóriumok, az egész napos iskola vagy az ifjúsági parlamentek.

1972-ben a párt vezetősége határozatot bocsátott közre „Az állami oktatás helyzete és feladatai” címmel. Néhány kritikai megállapítást tett közzé: a tanulók túlterhelése, az iskolák túlszabályozása, a közösségi nevelés nehézkes fejlődésére

vonatkozóan. Legfőbb teendő a szocializmus magasabb szinten történő építése, a tudományos – technikai forradalom hazai kibontakoztatásához, műveltebb, marxista világnézetű, szocialista erkölcsű szakemberek sokoldalú, közösségi személyiségek képzése. Kádár János megállapította, hogy a nevelés a leggyengébb pontunk. 1973. szeptember 1-ig tananyag csökkentő tervet kellett kidolgozni. **1975.** július 29-től augusztus 2-ig tartották Helsinkiben az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezletet, melyet Lázár György magyar miniszter elnök is aláírt. Az úgynevezett **Helsinki Alapokmány** szerint a résztvevő országok megvalósítják az alapvető szabadság jogot, köztük a lelkiismereti szabadságot. A párt vezetősége lehetőséget adott arra, hogy bizonyos nyugati, polgári pedagógiai vívmányokat is beillesszenek a szocialista, kommunista nevelés eszközrendszerébe.

1978. szeptemberében lépett életbe „A nevelés és oktatás terve az általános iskola számára”. E szerint az általános iskola célja, hogy megalapozza a szocialista ember személyiségének az ismeret-világnézet-magatartás egységében történő kialakítását, a társadalmi műveltség alapvető javainak az életkor lehetőségeit figyelembe vevő feldolgozása útján, építve a fiatalok munkájára, közösségi tevékenységére, tapasztalataira. Az iskola feladata „Nyújtson minden tanulónak egységes, korszerű, tovább építhető alpműveltséget, céltudatosan alakítsa ki a tanulóknak a dialektikus és történelmi materialista világnézet alapjait, fejlessze a szocialista emberre jellemző erkölcsi tulajdonságokat, a szocialista hazafiságot és internacionalizmust, a munka és a dolgozó ember megbecsülését, a közösségi magatartást, alapozza meg a tanulók politechnikai műveltségét, tegye képessé őket a szép befogadására, megóvására és megteremtésére, testileg, szellemileg egészséges edzett nemzedéket neveljen”.

IV.3. 1985-1993-ig

Új kezdeményezés volt, hogy elkülönítették egyes tankönyvekben a törzs anyagot és a kiegészítő tananyagot. Megjelentek a tankönyv családok. **1984-85-ös** tanévtől az **új tantervek** és új tankönyvek alapján folyt az oktatás. Megvizsgálták az iskola körzetiesítés hatásait, melynek következtében sok helyen megindult a visszakörzetiesítés, elsősorban az alsó tagozat visszaállítása. Ekkor indult meg az iskoláknak **számítógéppel** való ellátása.

1982. szeptemberétől bevezették az **5 napos munkahetet**.

1985. évi 1. trv. az oktatásról összefoglalta a tanulók, pedagógusok, szülők jogait és kötelességeit, majd sorra vette az óvoda, az alapfokú, középfokú, felsőfokú nevelés-oktatás intézményeit, szólt a felnőttek iskolai oktatásáról, az alapfokú művészet oktatásáról, a diákotthonokról, és a kollégiumokról. Tulajdonképpen ugyanazt rögzítette, mint az 1950. utáni hazai iskola reform. A **szocialista nevelés változatlan, alapvető cél**. E törvény egyik pozitívuma az egyes iskolák valamiféle autonómiájának deklarálása. A másik pozitívuma, hogy lehetővé tette **alternatív tantervek és tankönyvek** használatát, a pedagógiai kísérletek elindulását. **1988-tól** bevezetésre kerül a **Zsolnay-féle** „értékközvetítő és képességfejlesztő program Köpeczi miniszter szerint a nevelés oktatás nem elég hatékony, a fiatalok jelentős rétege nem rendelkezik megfelelő alapismerettel, a szakoktatás nem felel meg a gyakorlat igényeinek és gond van a világnézeti tudatossággal is.

Az 1989-es Pest megyei olvasástudási felmérés szerint, a tanulók alapkészsége nem érte el a kívánt szintet. A lényeg kiemelés, a logikai jellegű feladatok átlaga az 50 %-ot sem éri el évfolyamonként.

1984-től a számítógépek elterjedtek az iskolákban, ezért meg kellett szervezni a **számítástechnikai ismeretek** oktatását.

Növekedett a fiatalok aránya a bűnözésben. Egyre gyakrabban előkerülő téma a szexuális nevelés problémája és a kábítószer veszélye.

1980-as évek végére a hatalom hazai képviselői előtt világossá vált, hogy a **szocializmus** gazdasági-társadalmi-politikai rendszere **csődbe jutott**, összeomlása rövidesen bekövetkezik.

A közoktatás költségvetési támogatása fokozatosan csökkent. 1989. május 5-én a minisztérium kidolgozta „A közoktatás helyzete és fejlesztésének programja” című dokumentumot. Kimutatható a humán tantárgyakban gyakran valótlanságokat tanítottak meg a gyerekeknek és életkoruknak nem megfelelő tudományos ismereteket nyújtottak. Az ideológiai korlátok közé szorított szocializmuskép pedagógiája pedig nem állampolgárrá, hanem kijelölt feladatokat jól végrehajtó, alattvalóvá kívánta nevelni a fiatalokat.

1989. június 16-én Glatz Ferenc miniszter bejelentette, hogy **szabadon választható a kötelező idegen nyelv.** **1989.** októberében tartotta a **Magyar Szocialista Munkáspárt utolsó kongresszusát.** Ezen jogutód nélkül feloszlottnak nyilvánította önmagát. Ezzel megszűnt a hazai közoktatás-politika, oktatás és nevelésügy legfőbb irányító hatalmi szerve mely 1948-tól működött.

1989. okt. 23-tól Magyarország államformája **köztársaság.**

Az oktatás feladata az ifjúság általános műveltségének, szakmai ismeretének, demokratikus, humanista szellemű nevelésének biztosítása. 1989 novemberétől bárki adhatott ki tankönyvet a minisztérium jóváhagyásával.

Megkezdődött a Nemzeti Alaptanterv (NAT) előkészítésének munkálata.

Az országgyűlés **1990.** január 24-én fogadta el a 4. trv.-t a lelkiismereti szabadságról és a **vallásszabadságról.** Ez lehetővé tette, hogy egyházak és más jogi személyek iskolákat alapítsanak és tartsanak fenn. Ezzel **megszűnt az állam – 1948. óta érvényesített – iskola monopóliuma.**

A négy évtized figyelemre méltó pozitívumai: jelentősen emelkedett a különféle iskolákba járó tanulók létszáma, a középszintű és felsőfokú intézményekbe nagy számba toborzott tanulókat az alsóbb társadalmi rétegekből, melynek a célja a pártnak elkötelezett, hűséges értelmiségi réteg képzése. Jelentősen megnövekedett a pedagógusok száma, mely lehetővé tette a felső tagozatban a szakos ellátás biztosítását. Nagy arányú iskola, óvoda, kollégium építés folyt ebben az időszakban, mely ugyanakkor a mindenkori állam alapvető kötelessége.

Az 1970-80-as években az új iskola épületekben tanuló diákok, a gyönyörű tankönyveket használó tanulók nem tudták, hogy az erre fordított összeget nem a hazai szocialista ipar és mezőgazdaság termelésének hozamából származnak, hanem kapitalista országok bankjaiból felvett kölcsönből, amelyeket kamatostól törleszteni kell.

Működött ez alatt számos kiemelkedő iskola, tevékenykedett sok jeles átlagon felüli pedagógus egyéniség, aki az erős ideológiai-politikai nyomás ellenére nem a kommunista ember, hanem az ember nevelését tartotta hivatásának. Ők az egyetemes emberi értékre nevelték növendékeiket.

¹¹1990 tavaszán Nyugat-Európához igazodó átalakulás indult meg hazánkban a **piacgazdaság**, a parlamentáris polgári demokrácia és a jogállamiság irányába. A minisztérium tanévkezdési tájékoztatójában rögzítette, hogy az iskola nem lehet politikai harcok színtere. Az iskolák saját pedagógiai programjuk alapján kezdték meg munkájukat. Az iskolák fenntartása nagyrészt az állami normatívából, a települési önkormányzatok, alapítványok támogatásából valósult meg. A Magyar Úttörők Szövetsége mellett a cserkészcsapatok működése is megkezdődött.

Az országgyűlés **1991. július 10-i 32. törvénye** rendelkezett „a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről”. A törvény kimondja a az állami és önkormányzati iskolák világnézeti semlegességét.

IV.4. 1993-2011-ig

1993. július 12-én az országgyűlés elfogadta a **79. törvényt a közoktatásról**, mely biztosította a művelődéshez való jogot esélyegyenlőség alapján, a vallásszabadságot, a nemzeti, etnikai kisebbség anyanyelvi oktatáshoz való jogát, meghatározta a szülők, tanulók, a közoktatásban foglalkoztatottak jogait és kötelességeit. Rendelkezett az öt éves kortól kötelező iskolai előkészítőről, a kerettantervekről a helyi tantervekről, a 16 éves korig tartó tankötelezettségről, az iskola alapítás feltételeiről.

1995-ben a minisztertanács elfogadta a **NAT**-ot, mely az egyes műveltségi területekre vonatkozó követelményeket tartalmazza. Az iskolai oktatást elemi fokra (1-6 évfolyam 6-12 év), alsó középfokra (7-10 évfolyam 12-16 év), és felső középfokra (10-12 évfolyam, 16-18 év) tagolta. Kezdeményezték a magyar iskolarendszer radikális átalakítását. Az intézmények átvilágítása során kiderült, hogy sok intézmény gazdaságtalanul működik. Az állam támogatja az **intézménytársulások** létrehozását.

1999. évi törvény a közoktatási törvény módosításáról kimondja, hogy meg kell erősíteni a nyolc osztályos általános iskolát, hogy meg kell teremteni a közoktatás értékelési és ellenőrzési rendszerét, a minőségbiztosítást. A Nemzeti Alaptanterv (NAT) meghatározza a tantervi követelményeket. A **kerettantervek** részletezik a

¹¹ Mészáros István-Németh András-Pukánszky Béla: Neveléstörténet-Rendszerek változása 376.p Osiris Kiadó, Budapest 2005.

nevelés és oktatás célját, a tantárgyi követelményeket, a szükséges óraszámokat. E szerint készítik el az iskolák a **Pedagógiai programjukat és a helyi tantervüket.**

¹²**2010. évi törvény**

Az alapfokú nevelés-oktatás szakasza négy részre tagolódik, 1-2 évfolyamon bevezető, 3-4. évf. kezdő, 5-6. évf. az alapozó és a 7-8. évf. fejlesztő szakasz

Az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul. A második évfolyam végén és a magasabb évfolyamokon félévkor és év végén a tanuló értékelésére az iskola pedagógiai programja szerinti értékelést kell alkalmazni.

Közoktatási intézményt az állam, a települési önkormányzat, egyházak, alapítvány és egyesület, valamint más jogi személy, egyéni vállalkozó alapíthat és tarthat fenn.

2011.december 20.

¹³A törvény kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása, a tehetséggondozás, valamint a magyar társadalom hosszú távú fejlődéséhez szükséges feltételek biztosítása.

Az Országgyűlés 2011. december 20-án éjjel elfogadta az új köznevelési törvényt, amelynek értelmében minden iskola állami fenntartású lesz, az önkormányzatok működtetésre szerződhetnek vissza. A jogszabály hároméves kortól teszi kötelezővé az óvodába járást, a tankötelezettség korhatárát ugyanakkor 18 évről 16-ra csökkenti.

A valódi esélyegyenlőséget szolgálja a Nemzeti alaptanterv, amely meghatározza azt a korszerű tudás-, nemzeti és egyetemes műveltségi minimumot, amely minden magyar gyermek számára alanyi jogon jár. A megújuló NAT alapján készülnek a **kötelezően választható kerettantervek, amelyek** szerint készítik el az iskolák a helyi tantervüket. A kerettantervek lehetőséget adnak az egyéni arculat kialakítására, a tananyag 10 százalékáról pedig teljesen szabadon

¹² 2010. évi LXXI. törvény közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról

¹³ 2011.december 20.törvény közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról

rendelkezhet az iskola. Lehetőség lesz egyéni, alternatív kerettantervek használatára is.

2013-tól felmenő rendszerben a kötelező tanórai foglalkozások része lesz az állami általános iskolában az erkölcstan vagy az e helyett választható **hit- és erkölcstan** óra.

Az általános iskolában **16 óráig tart a nevelés-oktatás**, igény esetén az iskolának 17 óráig gondoskodnia kell a tanulók felügyeletéről.

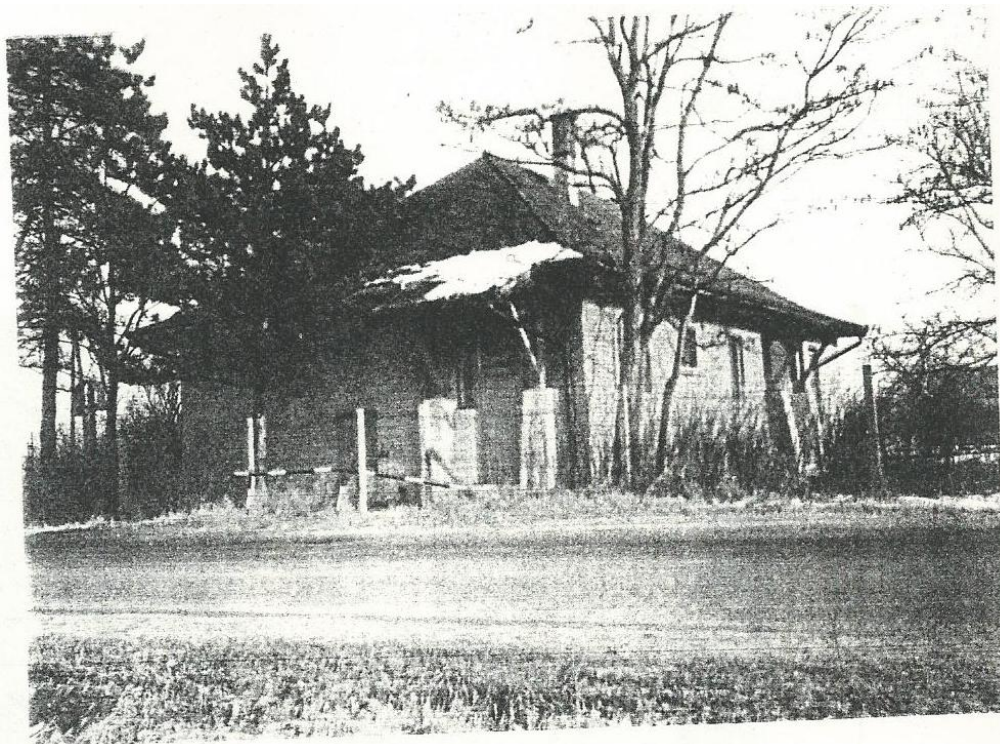
A Nemzeti köznevelési törvényben a pedagógus életpályamodell a jelenleginél nagyságrendekkel magasabb béreket irányoz elő, s rögzíti az **előmeneteli rendszert**.

A pedagógus-munkakörökben dolgozó pedagógus heti teljes munkaidejének nyolcvan százaléka (32 óra) a „*kötött munkaidő*”, amelyet a pedagógus az intézményvezető által meghatározott feladatok ellátásával köteles tölteni.

Az **országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés** ötévente ismétlődő, értékeléssel záruló vizsgálat. Célja a pedagógusok munkájának külső, egységes kritériumok szerinti ellenőrzése és értékelése a minőség javítása érdekében. Az ellenőrzés kiterjed fenntartótól függetlenül minden köznevelési intézményre.

Az intézmény ellenőrzését legalább három *köznevelési szakértőből* álló csoport végzi.

a 2. vegyes osztályt 13-15 éves tanulók alkották. Zsombón csak állami fenntartású iskola volt.

6. ábra: Wesselényi Miklós iskola

7. ábra: Arany János iskola

A tanítandó **tantárgyakat** az 1869-ben az Eötvös József által összeállított tanterv határozta meg. 1905-ben újítás volt a kézimunka-oktatás, a beszéd és értelemgyakorlat és a gazdasági- háztartási ismeretek bevezetése, és egyes tantárgyak óraszámainak megnövelése (a magyar nyelvét az énekét és a tornáét). Egészségtant az 1905-ös tanterv értelmében tanítottak, de nem külön tantárgyként, hanem egyes tárgyak keretein belül (pl. beszéd és értelemgyakorlatok, természetrajz). Falun fontosak voltak a gazdasági és háztartási ismeretek.. Más iskolákban is gazdálkodtak a gyerekek, szőlőt műveltek, méhészkedtek és kertészkedtek.. Különböző háztartási ismereteket is elsajátítottak, a tanító felesége a lányokat a saját konyhájában tanította főzni, sütni.

Ezen az iskolán kívül **1906-ban** megindult a tanítás a község által épített **Királyszéki Újhelyi András iskolában** a majsai út mellett, a lakott terület másik végén. Első tanítója Radó Ferenc volt. Egy oktatási intézmény csak akkor képes az ismeretek megfelelő szintű átadására, ha biztonságos mentális háttérrel biztosít tanulói és nevelői számára. Fontos az egyéni- és a közösségi higiéné is. Tiszta, esztétikus környezettel mindkettő megoldható. Megvalósításába feltétlenül be kell vonni a tanulókat és nevelőket egyaránt, hiszen azt érzik magunkénak, melynek alakításában aktívan részt vesznek.

8. ábra: Újhelyi András iskola

A **Tanácsköztársaság** idején nagyobb hangsúlyt kapott a természettudományok oktatása.

Ujhelyi András a Tanácsköztársaság idején fontos tisztséget töltött be, a Direktórium tagja lett és a Tanácsköztársaság leverése után kivégezték. Azok ellen a tanítók ellen, akiket vélt vagy valós okok folytán összefüggésbe hoztak a Tanácsköztársasággal, fegyelmi eljárást indítottak, majd elbocsátották, és máshol sem alkalmazták őket.

1912-től van adatunk a **Ménészjárasi iskoláról** ahol **Czékus Frigyes** 1926-ig tanított. A tanítás mellett népművelő tevékenységet folytatott, ő alakította meg 1911-ben a ménészjárasi Gazdakört.¹⁴ Ő ismerte fel **Tombácz János** (1901-1974) népi mesemondónk tehetségét. Legjobb népi mesemondóink közé tartozott. Meséinek gyűjteménye Bálint Sándor bevezetőjével jelent meg: Tombácz János meséi Bp.1975. címmel. Az ő emlékére szervezik meg az iskola magyar szakos tanárai évente a Tombácz János vers és prózamondó versenyt.

¹⁴ Kiskundorozsma-Tanulmányok 1995. 613.p Kiadja a Szeged Város Önkormányzata megbízásából a Somogyi Könyvtár

Czékus Frigyes több újságcikket írt az iskolán kívüli népművelésről, az Alföldi Népművelés c. lapban tanyai rovatot vezetett, egyik dolgozatával pedig a Falu Szövetség pályázatán aranyérmet és oklevelet nyert. 1913-ban több hónapos tanulmányúton vett részt Oroszországban, Finnországban, Svédországban, Németországban, Norvégiában és Svájcban, hogy földrajztudását gyarapítsa. Az útról több tanulmánya is megjelent különböző folyóiratokban¹⁵.

Sági István, 1927-ben nevezték ki rendes tanítónak a Petőfi iskolába. Feleségével és két lányával az iskolához tartozó tanítói lakásban lakott. Nevéhez a nemesített őszibarack termesztése fűződik. Diákjait megtanította az őszibarack termesztés fortélyaira, Ő kezdte el az őszibarack-termelésre tanítani az ismétlősöket, munkáját a tanfelügyelő többször elismerte. Sági István virágzó gyümölcsössé alakított azt a földet, ami sivár homok volt.

Szatymaz és Zsombó neve azóta is összekapcsolható országos szinten e zamatos gyümölcs termesztésével.

Adatok 1913-tól vannak a **Bába dűlői** iskoláról.

Horthy-korszak tantervei az 1905-öshöz tértek vissza. 1925-ben és 1932-ben előtérbe került a hazafias állampolgárrá nevelést.

Az **órarendet** a tanító készítette el, jóváhagyásra elküldte az igazgatónak, és a tanteremben kifüggesztette. 1925-ben az elsősöknek hetente 20, a hatodikosoknak pedig 30 órájuk volt. A legtöbb órát az anyanyelvi oktatásra fordították, utána a számtan, majd a hittan következett.

A legfontosabb **tantárgy** a hit- és erkölcstan volt. A 20-as években a vallástan azért volt fontos, mert alázatra nevelt, és engedelmességet tanított a gyerekeknek.

Magyar nyelvből a gyerekek írást, olvasást, fogalmazást és nyelvtant tanultak. Az első két osztályban a beszéd és **értelemgyakorlatok** nevű tantárgy játszott jelentős szerepet. Ebben több tantárgy alapismereteit foglalták össze, anyaga így meglehetősen nagy volt (pl. természetrajzból tanultak az ásványokról, növényekről, állatokról; természettanból az időjárásról; földrajzból a saját környezetükről, az égboltról stb.). Ez a tárgy azért volt fontos, mert megvetette a

¹⁵ Marjanucz, 1988. 292. p. Itt is Czékus Árpádról ír, de Kálmán Ferenc, aki személyesen ismerte Czékus Frigyest, megerősítette, hogy ő járt tanulmányúton.

későbbi tanítás alapjait, és figyelemre szoktatta a gyereket. Az 1925-ös tanterv szerint a tárgyat 3-4. osztályban is folytatni kellett, és utána kezdődhetett csak a történeti és természettudományos tárgyak tanítása.

A mennyiségtan körébe a **számтан** és a **mértan** tartoztak. A számtan volt a népiskola legfontosabb tantárgya, hiszen számolni mindenkinek tudnia kellett. A gyerekek természetesen tanultak történet-nemzeti tárgyakat is, ide a történelem, a földrajz és a polgári jogok és kötelességek nevű tantárgy tartozott. Történelmet külön csak 5-6. osztályban tanultak, addig a beszéd és értelemgyakorlatok keretében megalapozták az ismereteket (pl. legendák, mesék Szent István királyról). Később is csak magyar történelmet tanultak, főleg nevezetes személyek életén keresztül a legfontosabb eseményeket kiemelve. A földrajzot 4. osztálytól tanították. A legfontosabb cél a topográfiai és domborzati ismeretek elsajátítása volt, előbb a lakóhely, majd az ország tekintetében. Világföldrajzról itt sem volt szó, 6. osztályban az égről és a csillagokról tanultak a diákok. A polgári jogok és kötelességek tantárgy keretében az alkotmányról beszélt a tanító, a községek közigazgatásáról, az adózásról és az iskolaügyről. Történelemből a világháború eseményeit és a forradalmak hatásait is tanították, földrajzból pedig külön foglalkoztak az elszakított területekkel, majd összefoglalóan beszéltek Nagy-Magyarországról. Gyakran előfordult, hogy azt tanították a gyerekeknek, hogy Magyarországot északon a Kárpátok, délen az Adriai-tenger, nyugaton pedig az Alpok határolja, vagy hogy Magyarország lakossága 21 millió fő.¹⁶

Természettudományos ismeretek kevésbé érvényesültek a népiskolában. A természettant és a természetrajzot kevés óraszámban tanították 4-5. osztálytól kezdve. A természetrajz biológiai ismereteket tartalmazott, beszéltek a növények, állatok életéről, fejlődéséről, falun főleg házi és haszonállatokról, amelyeket a gyerekek jól ismertek. A természettan gazdasági és kémiai ismeretekből állt. Fizikai ismereteket a tárgy keretében 5. osztálytól tanítottak. A természettudományos tárgyak tanítását nagymértékben gátolta a vallásos világnézet is, hiszen a diákok minden természeti jelenséget Istentől származtattak.

A művészeti tárgyak közül rajzot és éneket tanítottak az elemi népiskolákban. Az énektanítás célja az volt, hogy felébressze a gyerekekben a zenei érzéket, de

¹⁶ Sárközi, 1980. 128. p.

egyben eszköz volt a vallásos és hazafias érzés és a társas szellem ápolására is. A gyerekeket korcsoportok szerint az udvaron tornáztatták. Voltak rendgyakorlatok (pl. párokba fejlődés, kanyarodás stb.), szabadgyakorlatok (pl. törzshajlítás, karkörzés) és társas-gyakorlatok (pl. talicskázás, versenyfutás). Természetesen a Horthy-korszakban ennek nemcsak a test edzése volt a célja, hanem a nemzetnevelés is. Hekler Antalt idézve: „*Ma minden ifjúnak százszorosán át kell éreznie, hogy testének nevelése nem pusztán egyéni kedvtelés, hanem kötelesség hazájával és nemzetével szemben*”¹⁷. A trianoni szerződés megtiltotta Magyarországnak az általános hadkötelezettséget, ezért vezették be a leventeintézményt, amiben azoknak a 12-21 év közötti fiúknak volt kötelező részt venni, akik már nem jártak iskolába. Az iskolai testnevelés tulajdonképpen ezt készítette elő.

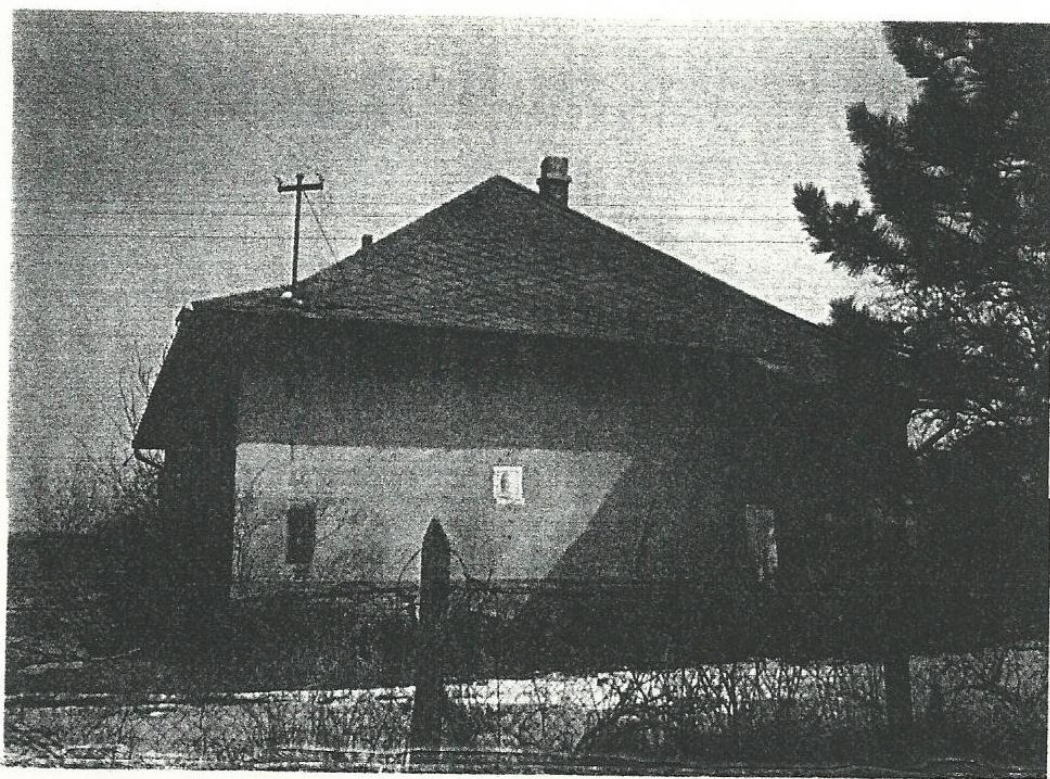
A zsombói tanyaközpontban tehát már az I. világháború előtt kiépült az iskolahálózat. A kezdeti nehézségek után beindult oktatást megtörte ugyan az I. világháború, de az iskolahálózatot szétrombolni nem tudta. A háború után mind a négy helyen újraindult a tanítás, a zsombói, a királyszéki, a ménesjárasi és a bábai iskolában. Nem sokkal később felépült az ötödik is, a Zsombó II-es iskola a Klebelsberg-féle program keretében. Az új iskolába csak a felsősök jártak (3-6. o.), az alsósokat továbbra is a zsombói iskolában tanították.

A ménesjárasi és a bábai iskola a dülőről kapták a nevüket. A zsombói tanyaközpontban tartozó tanyák öt dülőben helyezkednek el. A Márták dülőben lévő iskolának lett az utóda a Wesselényi iskola, mely a többi iskolához hasonlóan állami pénzből épült. Az 1930-as évek elején Kiskundorozsma minden iskolája új nevet kapott. Az iratokban az 1932/33-as tanévtől szerepelnek az **új nevek**: a zsombóit **Arany Jánosról**, a királyszékit **Jerney Jánosról**, a ménesjárásit **Petőfi Sándorról**, a bábait **Wesselényi Miklósról**, a Zsombó II-t pedig **Klebelsberg Kunóról** nevezték el. **Igazgatója Nikolényi András** volt, aki előbb az Arany János iskolában, majd a Klebelsberg iskolában tanította a felsősöket. Az Arany és a Wesselényi iskola Kiskundorozsma központjától 9 km-re, a Petőfi és a Jerney pedig 12 km-re épült.

¹⁷ Hekler, 1942. 33. p.

9. ábra: Klebelsberg iskola

10. ábra: Petőfi Sándor iskola

Minden **iskolaépületben** egy tanterem volt, mellette pedig a tanítói lakás. A tanterem berendezése minden iskolában hasonló volt. A tanító asztala egy kb. 15-20 cm-es dobogón állt. Volt tábla, amire krétával írtak, és szekrény, amelyben a tanító a könyveit és a tanszereket tartotta. A padoknál egybe volt építve az asztal és a pad, általában ketten ültek benne. Az Arany János iskolában hárman ültek egy padban. A falak fehérek voltak, minden nyáron újra kellett meszelni őket. A falakon képek és szemléltető táblák voltak. Minden tanteremben volt Magyarország térkép, amely még 1944-ben is a Nagy-Magyarországot ábrázolta. A tábla felett ki volt függesztve a kor legnépszerűbb imája a Magyar Hiszekegy¹⁸. Sehol sem volt gramofon, filmvetítő is csak a Wesselényi iskolában a korszak végén. A tanteremben vaskályhával fűtöttek és díszítésként gyakran helyeztek el virágokat is.

A dualizmus idején használt **tankönyvek** gyenge minőségűek voltak, ezen Klebelsberg is igyekezett változtatni. 1925-ben életre hívott egy Tankönyvvügyi Bizottságot, amely összeállította azoknak a könyveknek a jegyzékét. Az egész korszakban csak a Minisztérium által engedélyezett könyvekből lehetett tanítani.

A tankönyvválogatást a szociális helyzetre való tekintettel már 1925-ben megtiltották, 1932-ben pedig tovább szigorították, öt évig nem lehetett új tankönyvet bevezetni. A tankönyveket az igazgató javaslatára a tanító választotta ki, és a tanfelügyelőnek kellett jóváhagynia. A zombói iskolákban a visszaemlékezések szerint kevés tankönyvet használtak. A legfontosabb az olvasókönyv volt. Miniszteri utasítás határozta meg, hogy milyen olvasmányokat tartalmazhatott. Fontos volt, hogy nemzeti irodalomból való történetek, népmesék, történeti mondák legyenek benne, és a gyerek számára könnyen érthetően legyen. Külön volt a hittankönyv és az imakönyv. Felsőbb osztályokban még használhattak néhány könyvet (pl. történelem-, számtan- vagy földrajz-könyvet), de ritkán kellett kettőnél több könyvet iskolába vinnie a gyerekeknek.

Zsombón is a **Kalász tankönyveket** vezették be. Osztatlan iskoláknak szánt tankönyvsorozata 1928-ban jelent meg. Az irredenta jelleg erősen megmutatkozott ezekben a könyvekben, pl. a tankönyv szerint az első világháború kitörésének oka

¹⁸ „Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, hiszek egy isteni örök igazságban, hiszek Magyarország feltámadásában. Amen.” (Papváry Elemérné szerzeménye)

az volt, hogy Magyarország felkeltette a szomszéd népek irigységét. Földrajzanyaga is kevés lexikális tényrt tartalmazott, inkább a szomszéd országok ellen szított gyűlöletet.¹⁹ Nikolényi András az 1935. januári tantestületi ülésen már a Kalász tankönyvek használhatatlanságáról beszélt²⁰, és arra kérte a tantestületet, hogy vezessenek be más tankönyveket. A tanfelügyelő kijelentette, hogy arra a tankönyvre, amire a miniszter azt mondta, hogy jó, egy tanító nem mondhatja azt, hogy rossz.²¹

A korszak tankönyvei kisméretűek voltak, egy-két rajzzal illusztrálva.

A tanszereket is csak miniszteri engedéllyel lehetett használni. Legfontosabbak az iskolai füzetek (írkák) voltak, amelyeket az 1930-as évek végén szabványosítottak.

Első osztályban még nem füzeteket használtak, hanem fakeretes palatáblákat, amire palavesszővel írtak. A tábla egyik fele vonalas volt, a másik fele kockás.

Zsombón is a **Kalász írkákat** használták, mert „kivitelben és árban is megfelelnek”²².

A zsombói iskolák a dorozsmai kereskedőktől szereztek be a tanszereket, akik 1939-ben panasszal fordultak az igazgatóhoz, mert egyes tanítók szegedi kereskedőktől vásároltak. Zádory figyelmeztette a tanítókat, hogy a jövőben ilyen ne forduljon elő.²³

A gyerekek mártogatós tollat használtak, a tintatartó a padban e célra kialakított helyen volt. A tintát a tanító vásárolta, ezért takarékoskodni kellett vele. A gyerekek általában ceruzával írtak, mindenkinek volt kék és piros ceruzája és radírja is. Mónich István szerint golyós számológépe is volt minden gyereknek. Mai értelemben vett iskolatáskájuk nem volt, mindenki abban vitte a tanszereit iskolába, amiben tudta. A korszak folyamán a gyerek jól el voltak látva tankönyvekkel és tanszerekkel.

¹⁹ Kálmán, 1984. XXXV. p.

²⁰ A részleteket sajnos nem fejt ki a jegyzőkönyv.

²¹ CSML, KKD. Külter. isk. jgyk. 1935. jan. 7-i jgyk.

²² CSML, KKD. Külter. isk. jgyk. 1936. szept. 7-i jgyk.

²³ CSML, KKD. Külter. isk. jgyk. 1939. aug. 31.

A Horthy-korszakban is voltak iskolai **szünetek**, ünnepek. A gyerekek hétfőtől szombatig jártak iskolába, vasárnap pedig családjukkal együtt templomba mentek, ahol a tanító felügyelte őket.

A Horthy korszakban az elemi iskolai nevelésnek két fő pillére volt: a vallási és a hazafias nevelés.

Az ünnepek között voltak általános **ünnepnapok** és nemzeti ünnepek, amikor szünetelt a tanítás. Ilyen volt a február 1 (gyertyaszentelő)²⁴, március 15 (1848-as forradalom ünnepe), október 6 (az aradi vértanúk emlékűnépe), október 31 (a reformáció napja) és november 1 (mindenszentek). Szünetet tartottak Horthy Miklós születés- és névnapján is (június 18, december 6.) és ki kellett tűzni a nemzeti lobogót. Ezt minden nemzeti ünnepen meg kellett tenni, a gyászünnepeken pedig a fekete zászlót kellett kirakni az iskola homlokzatára.

Március 15-ét hivatalosan csak 1926-ban tették nemzeti ünnepé²⁵, de már 1922-ben elrendelték, hogy iskolai ünnepélyeket tartsanak ezen a napon²⁶. Az ünnepségen Kossuth dalokat énekeltek és verseket szavaltak. A hősök emlékűnnepélyét a május utolsó vasárnapját²⁷ megelőző tanítási órán kellett tartani. Ezen az ünnepségen a világháborúban elesett katonákra emlékeztek, a temetőben megkoszorúzták a sírokat, és a dorozsmai emlékműnél tartott gyászűnnepségen vettek részt. Természetesen ezt az ünnepséget is felhasználták nemzetnevelési célokra.

Egyes tantárgyakból külön is rendeztek **versenyeket**, mint az Algyőn megrendezésre kerülő énekverseny. 1927-ben a dorozsmai járás iskoláinak sportversenyét Tápén rendezték június 19-én. A versenyek megnyitóval és tábori misével kezdődtek, aztán zászlószentelés és fogadalomtétel következett. A résztvevő csapatok előbb közösen, majd külön-külön mutatták be

²⁴ Február elsejének szünetté nyilvánítása ebben a népiskolai utasításban jelent meg először. Zádory 1943-ban értesítette a tanítókat arról, hogy ettől kezdve minden évben „rendtartási szűnnap” lesz ez a nap.(CSML, KKD. Kültér. jgyk. 1943. febr. 3-i jgyk.)

²⁵ Az 1926/31. tc. alapján (A magyar nevelés és iskolatörténet kronológiája /továbbiakban MNIK/, 1996. 86. p.)

²⁶ HK, 1922/6. 125. p.

²⁷ Ez volt a hivatalos nemzeti ünnep napja (HK, 1925/10. 90. p.)

szabadgyakorlatukat. Utána atlétikai versenyek következtek, a gyerekek síkfutásban, távolugrásban, magasugrásban és egyéb számokban mérték össze erejüket korcsoportonként. Az ünnepség díjkiosztóval zárult. A versenyek nyilvánosak voltak. Belépődíjat nem szedtek, ki-ki lehetőségei szerint adakozhatott hazafias célokra.

Évzáró ünnepélyek után a külterületi iskolák gyakran rendeztek tornabemutatókat is, amelyet a zombói erdőben tartottak. Ezeken az iskolák diákjai felvonultak, majd elénekelték a Magyar Hiszekegyet.. A kötelezők után lehetett szabadon választott gyakorlatokat bemutatni zeneszóra vagy énekre.²⁸ Ezek a tornabemutatók is a leventeképzést készítették elő.

Az iskolához, akárcsak ma, az oktatást segítő **könyvtárak** tartoztak. Ezeknek három fajtája volt. A kölcsönkönyvtárba azok a tankönyvek kerültek, amelyeket szegény tanulónak adtak kölcsön, ezzel segítve őket. Ezeket a könyveket év végén vissza kellett adni a tanítónak, aki a tanév során ellenőrizte, hogy a gyerek tisztán tartja-e. Minden tanítónak volt saját könyvtára, amelyet vagy a lakásában vagy a tanteremben egy kis szekrényben tartott. Ebben szakkönyveit tárolta, amelyek az oktatást segítették. A harmadik fajta az ifjúsági könyvtár volt, amelyet a tanulók használhattak. Ebbe természetesen csak miniszteri engedéllyel rendelkező könyvek kerülhettek.

Gyűszű Margit a Wesselényi iskolában tanított 1930 és 1944 között. Munkáját a nagy fegyelem jellemezte. Azzal lett népszerű, hogy sok zenés, citerás színdarabot adott elő a gyerekekkel, sőt maga is írt egy gyerekdarabot Madársors címmel.

Zsombón Gyűszű Margitnak volt köszönhető, hogy a Wesselényi iskolában a diákok is kölcsönözhattak könyvet. 1935-ben a tanítónő azt jelentette, hogy a könyvtári könyveket szorgalmasan olvassák a gyerekek²⁹. Tudatosan gyűjtötte és bővítette az állományt.

A tanítók azonban rendszeresen tartottak ismeretterjesztő **előadásokat** a helyi lakosoknak. A Wesselényi iskolában a tanítónő vezetésével több darabot tanultak

²⁸ AN, 1926 ápr. 1. 8-9. p.

²⁹ CSML, KKD. Külter. jgyk. 1935. márc. 2-i jgyk.

meg a gyerekek és előadták a szülőknek, aki utána adakoztak az iskola javára. Máshol is rendeztek iskolai előadásokat, Arany János iskolában eljátszották a Hófehérke és a hét törpét. 1935 karácsonyán a Klebelsberg iskola növendékei nagy sikerű pásztorjátékot adtak elő a templomban ³⁰. Gyűszű Margit mesedélutánokat is tartott a gyerekeknek, amelyek szintén nagyon népszerűek voltak.

1938-ban a Felvidék visszacsatolásának megünneplésére november 10-én iskolai szünetet rendeltek el, 28-án pedig műsoros estet rendeztek a Felvidék magyarjainak megsegítésére. A külterületi iskolák diákjainak nevében öt darab zászlót küldtek a visszacsatolt területre, ahonnan hamarosan meleg hangú köszönőleveleket kaptak.³¹ 1939-ben a Kárpátalja visszacsatolása után felvetődött az ötlet, hogy Kiskundorozsma testvérfaluvá fogadjon egy kárpátaljai ruszin falut. Azonnal elküldtek egy küldöttséget, melynek tagja volt Sági István is. A terv azonban nem valósult meg, az indoklás szerint a „politikai helyzet nem tette lehetővé”.³²

A **tanítói lakások** is mindenütt ugyanolyanok voltak: két szoba, konyha, kamra, ól, istálló és fűskamra.

A diákok a **tanító kertjében** gazdálkodtak. A faiskola és a szőlő mellett konyhakert is volt. Az udvarból kihasított részen lévő virágoskertet a tanító felesége gondozta. Az iskolához tartoztak melléképületek is. Az 1932-ben a minisztérium fásítási programot indított be³³, és az igazgatóknak évente számot kellett adniuk arról, hogy hány fát nevelnek iskoláik tanulói. Az Arany Jánosban 233 fa volt, ebből 167 gyümölcsfa. A Jerneyben 279 (79), a Wesselényiben 600 (222) fát számoltak össze. A Petőfi iskolában 4857 fából 2057 gyümölcsfa volt³⁴. Ez az iskola kiemelkedik a többi közül, itt volt ugyanis a gazdasági továbbképző iskola, ahová a gyerekek 12-15 évesen jártak. **Sági István tanító** vezetésével

³⁰ CSML, KKD. Külter. jgyk. 1935. jan. 7-i jgyk.

³¹ CSML, KKD. Külter. jgyk. 1938. nov. 8, nov. 26.

³² CSML, KKD. Külter. jgyk. 1939. szept. 4-i jgyk.

³³ A m. kir. kormány 1932. évi működéséről szóló jelentés, 1933. 111. p.

³⁴ CSML, KKD. Külter. isk. jgyk. 1939. máj. 24. (Kimutatás a fásítási munkálatokról)

főleg őszibarackkal foglalkoztak, megtanulták a termesztés alapjait, a csemeték egy részét pedig haza is vihették.

Zádory Ferenc 1927-től egészen 1944-ig vezette a külterületi iskolákat. Az **igazgató** egyik legfontosabb feladata volt, hogy havonta végiglátogatta a felügyelete alá tartozó iskolákat. A látogatás során ellenőrizte a tanítók munkáját, a gyerekek dolgozatait, rajzait és a rendtartási naplókat. Tapasztalatait az iskolalátogatási jelentésben foglalta össze, elküldte a tanfelügyelőnek. Az igazgató volt a tantestület elnöke, vezetésével havonta értekezletet tartottak mindig másik iskolában. Ezek az ülések mindig a hónap első napjaiban voltak. Az igazgató elmondta iskolalátogatási tapasztalatait, tanácsokat adott, ismertette a tanfelügyelő rendeleteit és más aktuális témákat. 1935-től már a tanítók tartották a havi értékelést, arról, hogy hogyan haladnak az osztályaikkal, mennyi a mulasztás és milyen problémájuk van. Az is hagyomány volt, hogy minden ülésen egy tanító gyakorló tanítást mutatott be. Az ülésről jegyzőkönyvet vezettek, amit a tanfelügyelő megjegyzésekkel látott el. Előfordult, hogy rendkívüli ülést is tartottak, pl. 1939. április 20-án, amikor elkészítették az új tananyagbeosztást.

Rendeletben határozták meg, hogy egy évben hány munkanapot kell tanítani: 1942-ben, alsóban ez a szám 209 nap volt, felsőben pedig 188 és 133 nap között, attól függően, hogy hány hónapig jártak iskolába³⁵.

Iskolaorvos nem volt Zsombón, Kiskundorozsmán is csak egy **körorvos** teljesített szolgálatot. A gyerekeket azért rendszeresen beoltották a különböző betegségek ellen. 1939 áprilisában himlőoltási napokat tartottak a dorozsmai külterületi iskolákban. Az öt zsombói iskolában 1-1 tantermet kellett megfelelően kitakarítva, befűtve és elrendezve az orvos rendelkezésére bocsátani. Az orvos Dr. Szabó Szilárd volt.

A korszak utolsó **tanterve**, az **1941-es** tanterv, 8 osztályos iskoláknak készült. A tantervekhez tartozott utasítás is, amelynek első része a nevelés alapelveivel és az iskolai élet rendjével foglalkozott, a második része pedig egyes tantárgyak céljait és módszereit jelölte meg.

³⁵ HK, 1942/10. 281. p.

Az **iskolaév** a maihoz hasonlóan szeptembertől június közepéig tartott. 1941-től minden év a **beíratással** kezdődött, amely a gondviselő kötelessége volt. Aki nem íratotta be tanköteles gyermekét, kihágást követett el, és ez büntetést vont maga után, amely 1941-ben akár 600 pengő és elzárás is lehetett. **1941-ig hat osztályt végeztek** a gyerekek, ami után három évismétlő, továbbképző iskola következett, így a tankötelezettség 15 éves korig tartott. 1943-tól már nyolc osztály elemi kellett végezni, amit 1 év gazdasági oktatás követett. A zombói iskolákat 1940 után fokozatosan szervezték **nyolc osztályossá**, a mezőgazdasági továbbképző iskola pedig megszűnt. Zombón általában a Kisasszony-napi búcsú (szeptember 8.) után kezdődött az iskola és Péter Pál napjáig (június 29.) tartott.

1941-ben minden természettudományi **tárgyat** a természeti, gazdasági és egészségi ismeretek tantárgy kereteibe zsúfoltak össze, ezzel az óraszámuk még tovább csökkent.³⁶

A korszak végén két új tantárggyal bővült a tananyag, az egyik a légoltalmi nevelés, a másik a honvédelmi nevelés volt. Természetesen mindkettő a háborús felkészüléshez kapcsolódott. Anyagában szerepelt a légitámadás elleni védekezés, a bombák fajtáinak megismerése és a repülőgépek tulajdonságai is.³⁷ A honvédelmi ismeretek nevű tantárgyat 1942 végén vezették be az 5-8. osztályban³⁸. Egyúttal bevezették felsőben a mindennapi tornaórát³⁹.

A tanítás minden iskolában egyhuzamban folyt, tehát reggel **8-tól délig**⁴⁰. Ahol több gyerek volt, ott délelőtt az alsósokat, délután pedig a felsősöket tanították (pl. Wesselényi). A tanteremben együtt tanult minden osztály. Fiúk és lányok együtt voltak, a tanító kb. **40-50** gyerekkel foglalkozott egyszerre. Amikor 70 fölé emelkedett a létszám, akkor általában alkalmaztak még egy tanítót (pl. a Petőfi iskola 1933-ban kapott 2. tanítót)

³⁶ Tantárgytörténeti tanulmányok, 1963. 225-231, 329-333. p.

³⁷ HK, 1938/11. 205. p.

³⁸ CSML, KKD. Külter. isk. jgyk. 1942. dec. 1-i jgyk.

³⁹ HK, 1941/12. 406. p.

⁴⁰ CSML, KKD. Külter. isk. jgyk. 1935. aug. 10.

Óra elején a gyerekek felállva üdvözölték a tanítót, majd imádkoztak, és hangosan elmondták az egyszeregyet. A tanító utána minden osztálynak kiosztotta a feladatokat. Amíg egy osztállyal foglalkozott, addig a többinek csendes órája volt. Ezeken a foglalkozásokon a gyerekek begyakorolták az írást, olvasást, számolást. Az osztályok munkáját össze is lehetett kapcsolni, pl. amíg a tanító az 1. és 2. osztállyal a háziállatokról beszélgetett, addig a 3. osztály a tojásról, a 4. a háziállatok hasznáról, az 5-6. pedig a tenyésztésükről írt dolgozatot. A munka közben a nagyobb gyerekek fél füllel figyelhették a tanítót, így összefoglaló képet kaphattak a témáról. A gyerekek az osztatlan vagy részben osztott iskolákban⁴¹ többször hallhattak egy dologról, így az jobban rögzült bennük. Ez volt az osztatlan iskolák nagy előnye.

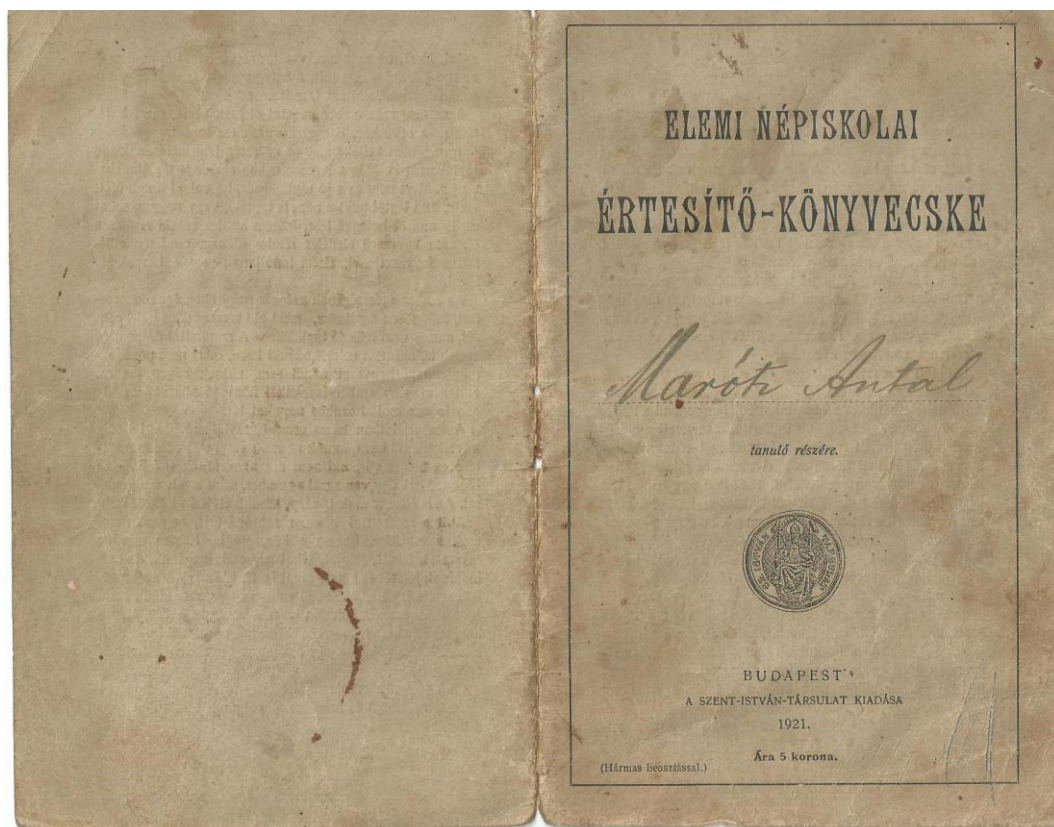
Az órák általában 50 percig tartottak. Akkor engedélyeztek szünetet a diákoknak, amikor befejeztek egy témát. 10 óra körül volt egy nagyszünet, akkor a gyerekek fogócskáztak vagy körjátékot játszottak az udvaron.

Házi feladatot minden alkalommal kaptak a gyerekek, de nem mindig volt idejük megcsinálni. Amikor hazaértek az iskolából, megebédeltek, utána vagy a mezőgazdasági munkában segítettek, vagy az állatokat legeltették. A tanulásra csak este maradt idő. Sági István gyakran megkérte a nagyobb jól tanuló diákokat, hogy kérdezzék ki a kisebb gyerekeket. Ilyenkor a tanító kiment dolgozni, ők pedig kikérdezték a leckét.

Télen az időjárás is befolyásolta az iskolába járást. A hideg és a tüzelőhiány miatt gyakran rendkívüli szünetet kellett elrendelni. Néha járványok miatt is szünetelt a tanítás.

Fegyelmezetlenség esetén a büntetési fokozatok a szóbeli intéstől az iskolából való kitiltásig terjedtek. A zombói iskolákban, ha valaki többször egymás után nem tudott válaszolni egy kérdésre, akkor „körmös” volt a büntetése: a tanító vagy a vonalzó élével vagy a lapjával sújtott le a gyerek körmére. Verekedésért vagy hisztizésért „fenekelés” járt: a diák fenekére háromszor vagy ötször ütött nádpálcával a tanító.

⁴¹ Ahol két tanító tanított: egyik az alsósokat, másik a felsősöket (pl. Petőfi iskola)

11. ábra: Értesítő könyvecske 1924.

Minden tanév **évváró vizsgával** végződött, amelyre meghívták a szülőket és a helyi képviselőket is. A vizsgát nem lehetett június 15-e előtt tartani. A gondnokság elnöke vagy a tanfelügyelő megbízottja elnökölt. Ő állapította meg a tantárgyak sorrendjét, ő szólította feleletre a diákokat, de a kérdéseket a tanító tette fel. Zombón általában az igazgató volt a vizsga elnöke. Hittanból külön vizsgáztak a diákok. A vizsga ünnepélyes alkalom volt, a gyerekek ünneplő ruhában jelentek meg, azonban nem vették szigorúan, senki sem bukott meg, csak az év ünnepi lezárását jelentette. A tanulók év végi érdemjegyeit már a vizsga előtt lezárták. A Petőfi iskolában nem minden tárgyból vizsgáztak a diákok. Sági István tudta, hogy ki miből jó, és abból a tárgyból kérdezte a vizsgázót. A vizsga után az igazgató elmondta tapasztalatait a tanítónak, az általános hiányosságokat pedig az évváró tantestületi ülésen beszéltek meg.

Alsóban, aki egy vagy két tárgyból, felsőben legfeljebb három tárgyból bukott meg, **javítóvizsgát** tehetett. Ezt a tanító tartotta, meg kellett győződnie arról, hogy a diák tudása elegendő, hogy felsőbb osztályba lépjen. Ha a vizsga nem sikerült, akkor osztályismétlésre kényszerült a tanuló. Ha egy alsós kettőnél több tárgyból,

egy felsős pedig háromnál több tárgyból bukott meg, akkor javítóvizsga nélkül osztályt kellett ismételnie.

Lehetett tenni **magánvizsgát** is, de egyszerre csak egy osztály anyagából. Erre akkor volt szükség, ha valaki nem fejezett be egy osztályt. Zombón szinte mindenki elvégezte a **hat osztályt**. A nyári szünetben az iskolát bezárták, a térképet és a képeket leszedték a falról, hogy ne porosodjanak. A tanító gyakran elutazott. A diákok nyáron dolgoztak, libapásztorként vagy napszámosként kerestek pénzt.

6

Az előmeneteli és mulasztási napló folyószáma: 69/19

Évközi értesítő
a mindennapi iskola III. osztályáról.

Karácsonykor: 1927-1928 1928-1929

Magaviselete 5 3

Szorgalma 3 3

Előmeneteli 4 3

Mulasztott 6 félnapot 4 félnapot

Nem igazolt 2 félnapot 4 félnapot

Jegyzet: Maróti Antal tanító. Látta: Maróti János szülő (gyám).

Húsvétkor: 1927-1928 1928-1929

Magaviselete 5 3

Szorgalma 3 3

Előmeneteli 4 3

Mulasztott 6 félnapot 4 félnapot

Nem igazolt 2 félnapot 4 félnapot

Jegyzet: Maróti Antal tanító. Látta: Maróti János szülő (gyám).

7

Évvégi értesítő.
Maróti Antal

a mindennapi elemi iskola III. osztályának tanulója az 1928-1929 iskolai év végén a következő osztályzatot érdemelte:

Magaviselete 5

Szorgalma 3

Hit- és erkölcstan 5

Olvasás 5

Írás (helyesírás) 5

Magyar nyelv 5

Nyelvtan 5

Fogalmazás 5

Számtan 5

Földrajz 5

Rajzolás 5

Éneklés 5

Kézimunka, kézügyesség 5

Testgyakorlás 5

Mulasztott 4 félnapot. Nem igazolt 4 félnapot.

Ha ezen iskolai év elején még nem tudott magyarul, megtanult-e és mely mértékben? Kelt 1929. máj. 12. n.

Maróti Antal tanító. Látta: Maróti János szülő (gyám).

(P. H.)

12. ábra: Évvégi értesítő

Az iskolákat Zombón nem használták más célra, csak oktatásra. Ez alól kivételt csak az 1944-es év jelentett, amikor az Arany János iskolába katonákat szállásoltak be.

A **vallási ünnepek** közé tartozott a karácsony és a húsvét, ilyenkor hosszabb szünetet kaptak a tanulók. A karácsonyi szünet általában december 23-tól január 2-ig tartott, de volt olyan eset, hogy meg kellett hosszabbítani. 1942-ben

takarékossági okokból a szünet december 20 – január 24. között volt⁴². A húsvéti szünet nagyhét hétfőjétől húsvét utáni keddig tartott. Pünkösdkor a vasárnap és a hétfő volt szünnap. Bizonyos alkalmakkor iskolai **ünnepélyeket** kellett tartani. A két legfontosabb ünnepség a tanévnyitó és a tanévzáró volt. Mindkettő misével kezdődött, majd az iskolában kis ünnepséggel folytatódott. A tanévnyitó egyik fontos része volt, hogy a diákok elvonultak az iskola zászlója előtt, és fejet hajtva tisztelegtek neki. Az évzáróra az év végi vizsgát követő első vasárnap került sor. A hálaadó istentisztelet után az osztályok külön tartottak ünnepséget, amelyen a tanító kiosztotta a bizonyítványokat, és a jutalmakat azoknak a gyerekeknek, akik kiemelkedően teljesítettek a tanév folyamán. Az utolsó években a háborús helyzetre való tekintettel a tanévzárók rendszeresen elmaradtak. 1943-ban június 2-ig tartott a tanév, a bizonyítványokat pedig június 9-én osztották ki, de évzárót nem rendeztek⁴³. 1944-ben pedig olyan hirtelen kellett befejezni a tanévet⁴⁴, hogy nem volt idő évzárót tartani.

Iskolai ünnepélyt kellett tartani március 15-én, a hősök emlékünnepén, és anyák napján. Ezek az ünnepségek nyilvánosak voltak, meghívták a község vezetőit és a szülőket is. A gyerekek verset szavaltak, jeleneteket játszottak el, énekeltek. A népiskolai utasítás kikötötte, hogy ezeken az ünnepélyeken el kell hangoznia vagy a Himnusznak vagy a Szózatnak vagy a Magyar Hiszekegynek. Az iskolai ünnepélyeket is mindig mise előzte meg, és nem eshetett egybe a helyi társadalom azonos témájú ünnepségeivel.⁴⁵ Tanyán nem tartottak más ünnepségeket az iskolain kívül, de belterületen rendeztek koszorúzásokat és megemlékezéseket. Karácsonykor, húsvétkor és más vallási ünnepeken nem tartottak iskolai ünnepélyeket. Ezeket mindenki otthon és a templomban ünnepelte.

Az **anyák napját** 1940-ben honosították meg Magyarországon. Hivatalosan 1906 óta rendezték meg a **madarak és fák napját**, ami április végén vagy májusban volt. 1932-ben felújították ezt az ünnepséget, és felszólították a tanítókat, hogy ne

⁴² HK, 1943/1. 1. p.

⁴³ HK, 1943/11. 254. p.

⁴⁴ Ld. 32. p.

⁴⁵ HK, 1942/10. 285. p.

hanyagolják el.⁴⁶ Ilyenkor a zsombói iskolák tanulói és tanárai kivonultak a zsombói erdőbe. A gyerekek játszottak, a tanárok pedig bográcsost főztek. 1942-ben június 6-án tartották az ünnepséget. Az iskolások reggel 8-kor gyülekeztek a zsombói erdőben. Az Arany János és a Wesselényi iskola diákjai **tornabemutatót** tartottak, a többi iskola pedig versekkel készült.⁴⁷ Ezt a napot néha összekötötték a gyereknapkal. A madarak és a természet védelme egyébként is nagy hangsúlyt kapott az elemi oktatásban főleg a falusi iskolákban. A tanfelügyelő minden tavasszal rendeletet adott ki, mely szerint a tanítók buzdítsák a gyerekeket, hogy a kártékony madarak (pl. szarka, varjú) fészkeiket verjék le, lehetőleg olyankor, amikor költenek. De figyeljenek oda, hogy a verebek, a fecskék és egyéb hasznos madarak fészkeiket megkíméljék.⁴⁸ 1935-ben arra is felhívta a figyelmet, hogy a cserebogárirtásra jobban ügyeljenek, mert ez közös gazdasági érdekünk⁴⁹.

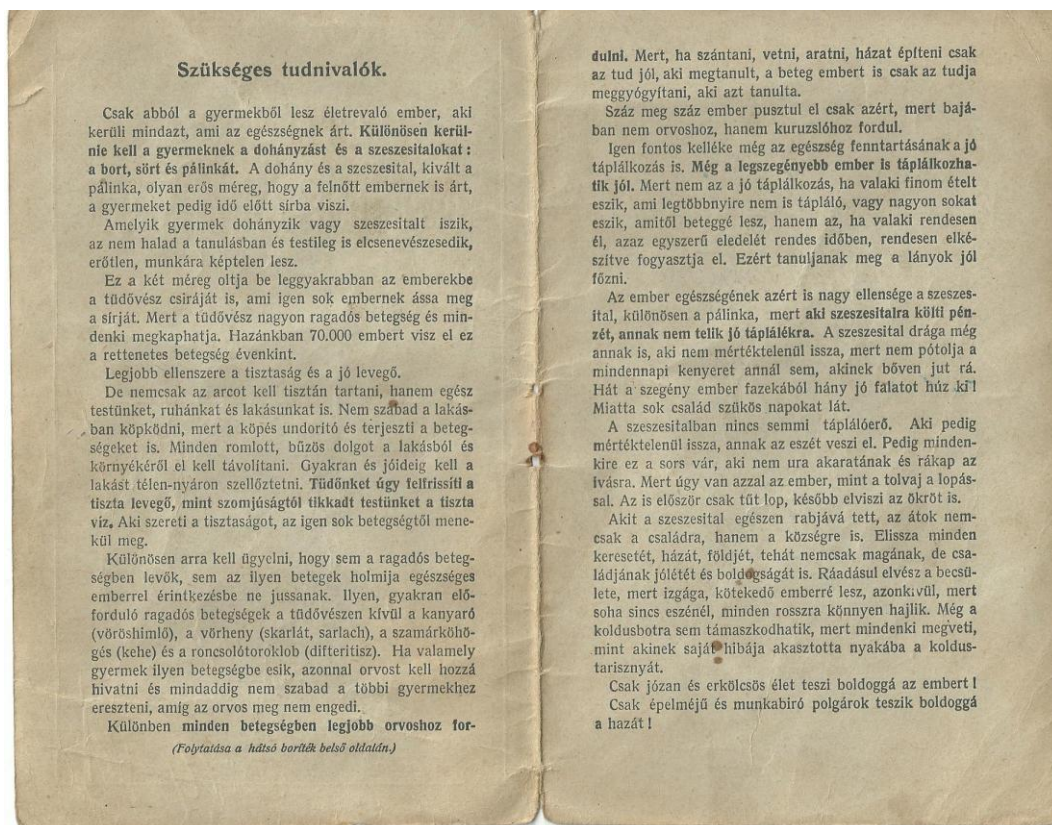
Néha rendeztek iskolai **kirándulásokat** is, amelyekre az igazgató adott engedélyt. A kirándulások célja a tanulmányi ismeretek kibővítése volt. A kirándulások elsődleges célpontja a zsombói erdő volt.

⁴⁶ MNIK, 1996. 90. p.

⁴⁷ CSML, KKD. Külter. jgyk. 1942. jún. 1-i jgyk.

⁴⁸ AN, 1926. március 15. 8. p.

⁴⁹ CSML, KKD. Külter. jgyk. 1935. ápr. 1-i jgyk.

13. ábra: Szükséges tudnivalók

Voltak tanulmányi és sportversenyek is, ahol a zsombói iskolák diákjai részt vettek. Ezeket mindig májusban és júniusban tartották. A tanulmányi versenyeket járasonként⁵⁰ rendezték 4-6. osztályos tanulók számára. A verseny szóbeli és írásbeli részből állt. A versenyszámokat osztályonként jelölték ki, a tanuló az osztályához tartozó minden tantárgyban versenyzett. A 4. osztályosoknak helyesírásban, olvasásban és földrajzban kellett helytállniuk, az 5-6. osztályosok pedig fogalmazásban, rajzban, földrajzban, történelemben, szavalásban és énekekben versenyeztek. Szavaláskor mindenki ugyanazt a verset mondta el, énekből pedig a Himnuszt énekelték szólóban. Minden osztály első három helyezettje jutalomban részesült. Minden iskola 3-3 negyedikest, 2-2 ötödikest és 1-1 hatodikost küldött a versenyre, amely néha 5-6 órás volt. Mindig az egyik iskola igazgatója rendezte a versenyt, jegyzőkönyvet készített róla, és azt beterjesztette a tanfelügyelőnek.⁵¹

⁵⁰ A zsombói iskolák a dorozsmai külterületi iskolákkal együtt a Kiskundorozsmai járáskörhöz tartoztak a Szeged környéki tanyai iskolákkal együtt.

⁵¹ AN, 1926. április 1. 9-10. p.

Az állami iskolák **elsőfokú hatósága** a gondnokság volt. Kiskundorozsmán a belterületi és a külterületi iskoláknak egy gondnoksága volt, ennek 26 tagjából öt kinevezett, 21 választott. Hivatalból tagja volt a község vezetője, a plébános, az igazgató és a tantestületi tagok küldöttei. Megbízgatásuk hat évre szólt, havonta egy ülést tartottak. Ők felügyelték az iskola vagyonát, belső ügyeit, épületének és berendezésének állapotát. Ellenőrzési jogkörük kiterjedt a tanítás menetére és a szorgalmi időszak betartására is.

Az állami iskolák másodfokú hatósága a **tankerületi tanfelügyelő** és a törvényhatósági Közigazgatási Bizottság népiskolai albizottsága volt. Feladatuk a népoktatás igazgatása, a rendeletek végrehajtása és ellenőrzése volt. Félévente jelentést tettek a legfelsőbb hatóságuknak, a mindenkori vallás és közoktatási miniszternek. A zsombói iskolákban 1937. május 25-én volt együttes iskolalátogatáson a királyi tanfelügyelő és a tankerületi királyi főigazgató. A Petőfi iskolában Csobay Emma óráját tekintették meg, majd megsemmisítették Sági István gyümölcsösét. Mindennel meg voltak elégedve. Utána a Klebelsberg iskolában jártak, ahol úgy találták, hogy **Nikolényi András** „kifogástalanul vezeti az iskolát, igazi nevelő egyéniség”.⁵²

Az igazgatói jelentések szerint a tanítók legtöbbször szorgalmasan, lelkiismeretesen végezte munkáját. Persze Zsombón is akadtak kivételek. A Wesselényi iskolában tanító Urbánné Sipos Ilona az 1929. januári iskolalátogatási jelentés szerint nem tartózkodott az osztályban, amikor a diákok megérkeztek, pedig erre az igazgató korábban már többször figyelmeztette. Nem voltak rendben a rendtartási naplók, az első osztályosoknak pedig még mindig nem volt értesítője.

A tanyai tanítók élete nem volt könnyű, sokan nem is szerették. A közlekedési nehézségek mellett a kultúra és az orvos távolsága is riasztotta a tanítókat a tanyai munkától. Voltak, akik nem is bírták.

A zsombói tanyaközpontban 1927-ben szentelték fel a római katolikus templomot. A hittant a tanító tanította, de a pap időnként ellenőrizte a gyerekek tudását. Nikolényi András tanító volt a kántor, a gyerekek körülötte álltak és énekeltek. 1944 októberében mindenüket hátrahagyva elmenekültek az oroszok elől.

⁵² CSML, KKD. Külter. isk. jgyk. 1937. máj. 25-i iskolalátogatási jgyk.

Lakásukat és az iskolát a német, majd az orosz csapatok foglalták el, kiraboltak és feldúltak mindent. Amikor Nikolényiék 1945 áprilisában visszatértek, szinte semmijük sem maradt.⁵³

1944 szeptemberében még megindult az oktatás a zsombói iskolákban, az oroszok közeledtével azonban eluralkodott a pánik. A férfiak nagy részét behívták katonának, így Zádory Ferenc igazgatót is. Utóda Czékus Frigyes lett. A zsombói iskolákból a legtöbb tanító elmenekült, csak a Jerney János iskolában tanító Gátfalvi házaspár és a Petőfi iskolában tanító Grofcsikné maradt a helyén. Utóbbi Nikolényi András távozása után a Klebelsberg iskolához ment át, és ott tanította együttesen az alsósokat és a felsősöket. A többi iskolában vándortanítókkal próbálták folytatni az oktatást, a Petőfi iskolában és a Wesselényiben György Lászlóné tanított. Az Arany János iskolában tanító Hegedűs Etelkát átosztották két másik külterületi iskolához, ahol vándortanítóként működött. A Gátfalvi házaspár is átjárt a közeli Eötvös iskolába helyettesíteni.⁵⁴ Így vészelték a zsombói tanyai iskolák a világháború utolsó évét.

A népiskola csekély műveltséget adott a diákoknak, kevés ismeretet kaptak a társadalomról és a nagyvilágról. Annyit nyújtott csak, ami elég volt azoknak, akik középiskolába mentek vagy termelőmunkát végeztek. Így jelentősen tárgult a szakadék a középiskolát és a népiskolát végzettek tudásszintje között, és ebben a Zsombón 1943-tól működő 8 osztályos iskola sem tudott minőségi változást hozni.⁵⁵

1945-46-ban tanítandó tantárgyak az 5. osztályban: hittan, magyar, földrajz, néprajz, természetismeret, számtan, rajz, testgyakorlás, ének valamint a 30 órába még a mindennapi kérdések és a szabad foglalkozás is beletartozott.

⁵³ CSML, KKD. Külter. isk. jgyk. 1945. dec. 6. (Nikolényi András igazolási eredménye)

⁵⁴ CSML, KKD. Külter. jgyk. 1945. febr. 21-i jgyk., máj. 25.

⁵⁵ Jóború, 1972. 211. p.

V.2. 1951- a szakrendszerű oktatás kiépítése, az oktatás központosítása

Gróf Klebelsberg Kunóról elnevezett belterületi iskola és a tanyai iskolák igazgatását **Veres Károly** látta el **1951- 1967-ig**, akinek a nevéhez fűződik a **szakrendszerű oktatás** kiépítése, mivel a felsősöket képzett szaktanárok tanították. **1954-ben két új tantermet** és egy igazgatói irodát építettek a már meglévő két tanterem közelébe. Magasabb szintű oktatást tudtak nyújtani, mint a tanyai iskolák, ezért egyre többen választották a központi iskolát. Ez vezetett a tanyai iskolák elnéptelenedéséhez. Az autóbusz-közlekedés lehetővé tette, hogy a tanyai diákok is a központi iskolába járjanak.

A fejlődés első áldozata az **Arany János iskola** volt, amelyet **1952-ben** zártak be, területét és épületét átadták a Béke Termelőszövetkezetnek. Utolsó évfolyamában 69 diák tanult, akiket utána átirányítottak a Klebelsberg iskolába, amit akkor már **zsombói iskolának** hívtak. 1953-ban az alsósokkal együtt 132 tanuló tanult a központban.

A Klebelsberg iskola a nyári szünetben a nyári óvodának adott helyet, ahová a szülők szívesen adták be a gyermekeiket, mert tudták, hogy jó kezekben vannak. Az óvoda tanította a gyerekeket sok szép mondókára, a közösségi élet elemi szabályaira, és a kulturált étkezésre. Az óvónői feladatokat **Rónai Gizella** tanítónő vállalta fel.

Az 1-4 osztályt egy tanító tanította. A Klebelsberg iskolához tartozó szolgálati lakásban lakott Veres Károly igazgató a feleségével és három gyermekével. **Veres Károlyné** tanítónő volt, a lányai tanári végzettséget szereztek. **Veres Katalin** 1967-ig tanította a magyar nyelvet, az éneket valamint zongorát az iskolában. A családnak fontos szerepe volt a fiatalok zenei nevelésében, mivel hegedű és zongoraórákat adtak a zene iránt érdeklődőknek. Az énekkari tevékenységüknek köszönhető a színvonalas ünnepségek sora ebben az időszakban.

Az 5-8 osztály a közelben lévő két tantermes iskolába járt, melyhez egy gyakorló kert is tartozott. A kertben elsajátíthatták a tanulók a növénytermesztés alapvető feladatait.

A tornaórák az udvaron zajlottak, az ünnepségek és sorakozó helyszíne a köves udvari rész volt.

A hatalmas udvar kiváló lehetőséget biztosított a szünetek kellemes eltöltéséhez.

A szaktárgyakat többnyire Szegedi szaktanárok tanították. Szemléltető eszközökkel megfelelően el volt látva az iskola. A középiskolában tovább tanulók száma egyre nőtt az évek során. Legkevesebben gimnáziumban, legtöbben szakmunkásképzőben folytatták a tanulmányaikat, ahol az érdemjegyekben némi visszaesés mindig mutatkozott.

Az ünnepségek helyszíne leggyakrabban a Kultúrház volt, ahol a szülők láthatták gyermekeik produkcióit.

A **május 1-i** felvonulások az egész falu lakosságának élményt jelentettek. Hajnalban már zenés ébresztővel indult a falu fűvós zenekara lovas kocsin, hívogatni az ünnepi programra. A tavaszi ébredező természet és a kikapcsolódás lehetősége a falu apraját-nagyját kicsalta az erdei tisztásra, ahol a hivatalos ünnepi beszéd és műsor nyitotta meg a programot. A műsort a diákok adták, majd atűzoltó bemutató következett. A tűzoltó csapat tagjai **Molnár Sándor** tűzoltóparancsnok vezetésével több alkalommal is szép eredményeket értek el az országos versenyeken.

14. ábra: Május 1-jei felvonulás

Az ebédidő közeledtével már a finom pörkölt illata csalogatta a vendégeket a bográcsok közelébe. Délután a sportversenyek, játékok kötötték le a nézők figyelmét. Évtizedeken keresztül az erdei tisztás volt a helyszíne a május elsejei programoknak.

Kirándulások, vándortáborok szervezésére is sor került, a zombói diákok így jutottak el iskolai szervezésben a Mátra és a Balaton környékére. A vándortáborok nomád élete örökre bevésődött a résztvevők emlékezetébe.

15. ábra: Vándortábor, 1965

Visszaemlékezésem: 1965-ben. Az Északi középhelység volt az úti célunk. Húztuk magunkkal a csomagjainkat, mivel olyan hátizsákjaink még nem voltak, melyet ma már megkönnyítik a túrázást. Sátorainknak csak oldala és teteje volt. A fiúk és a lányok egy kis válaszfallal voltak egymástól elkülönítve, így nem jelentett akadályt a bogarak átdobálása egymás térfelére. Ekkor láttam először a hatalmas sziklákat, ekkor tanultuk meg a lejtő veszélyeit. Az egyik fiú a másikkal versenyezve futott lefelé a lejtőn és egy sziklának szaladt, mely komoly sérüléseket okozott. Az izgalmak, veszélyek ellenére felejthetetlen élményben volt részünk.

A diákok nehezen tudták kezelni a korra jellemző kettős nevelés következményeit. A családok templomba jártak, gyermekeiket megkeresztelték, hittanra járatták és természetesnek vették, hogy bér málkoznak is. Ugyanakkor a tanárok között volt aki ezért a diákokat elmarasztalta. A fiatalok nem tudták eldönteni, hogy kinek van igaza, mert a propaganda jó volt.

16. ábra: Ünnepélyes zászlóátadás a ballagáson

17. ábra: Elsőáldozás 1960

1967- 2000-ig az iskola igazgatója Kálmán Ferenc lett.

1968-ban az iskola régi épülete életveszélyessé vált, ezért **új iskolát** kellett építeni. Ez az iskola majdnem a régi épület mellett épült és **4 új tanteremmel** rendelkezett. Ennek építésével függ össze a **Petőfi iskola bezárása**. Annak területét ugyanis megvásárolta a Gyümölcsöskert Szakszövetkezet, és ebből a pénzből építették a négy új tantermet. Az iskolába akkor már nagyon kevés diák járt, utolsó évfolyamában 11 diák végzett.

⁵⁶Az általános iskola fejlesztésében az államosítástól kezdve egészen a nyolcvanas évek közepéig meghatározó hálózati politika volt a nagy, központi iskolák létrehozása falvas és tanyás térségekben is. Ez törvényszerűen azzal járt, hogy tömegesen zárták be kapuikat a falusi és tanyai iskolák. Az iskolák bezárása kampányszerűvé az 1971-es településhálózat-fejlesztési koncepció elfogadása után vált. Ez a kisebb falvakat, tanyákat pusztulásra ítélte. Negyven év alatt az iskoláknak több mint egyharmada szűnt meg.

Nemzetközi összehasonlítások és itthoni vizsgálataink azt bizonyították, hogy az iskolák alacsony tanulólétszáma önmagában előnyös lehet, mivel (különösen a kisebbek számára) fontos az otthonos légkör, a személyes kontaktusok lehetősége. Az osztatlanság, az évfolyam szerinti csoportbontás elmaradása, a testvérhelyzet nyújtotta előnyök sok modern pedagógiai irányzat kulcsmozzanatait képezik.

A hetvenes évek fordulóján végzett nemzetközi tudásszintmérés (IEA) azt az eredményt hozta, hogy Magyarországon az osztatlan iskolák alsó tagozatosai jobb eredményt értek el olvasásból, számolásból, mint a nagyobb közösségek iskolásai, sőt eredményeik azon a szinten voltak, mint - a településhierarchiában jóval magasabb szinten álló - városi iskolások (Nagy, 1974).

1975-ben zárták be a Jerney János iskolát, amelyet előbb Majsai úti iskolaként emlegettek, majd **Ujhelyi András** nevét vette fel. A bezárás oka itt is az elnéptelenedés volt.

⁵⁶ Forray R. Katalin

A tanyai iskolák közül legtovább a **Wesselényi iskola** maradt életképes, ahol **1982**-ben fejezték be az elemi iskolai oktatást. Utoljára 13 tanuló végezte el az iskolát, tehát a bezárás oka itt is egyértelmű. Ennek ellenére a Wesselényi iskola, mint **népfőiskola**, ma is létezik. **Kovács Álmos** igazgató 1969-től növényvédő előadássorozatot szervezett, amelyek a falu lakosainak körében hamar népszerűvé váltak. Később **Horváth Dezső** újságírónak köszönhetően más előadásokat tartottak az iskolában, amelyek a bezárás után is folytatódtak. A népfőiskolán ma főleg mezőgazdasági és orvosi témájú előadások hangzanak el. Több egyetemi oktatót, tudományos kutatót és szabadfoglalkozású értelmiségit látott már vendégül az iskola. A hallgatók ma is a környék lakói, akik ismereteiket szeretnék bővíteni, és kíváncsiságukat kielégíteni.

V.3. Az iskola mai arculatának kialakulása

Ma egyetlen **általános iskolája** van Zsombónak. A négy tantermes iskola több felújításon esett át.

Az első bővítésre **1968**-ban került sor, amikor 4 tanteremmel, a folyosókon 10 db kézmosó hellyel, egy nevelői szobával, valamint egy úttörő és könyvtár helyiséggel egészült ki a régi épület. Az iskola mellett volt egy homokaszfalt pálya, melyen elfért a kézilabda,- és a röplabda pálya is az ehhez kapcsolódó távolugró,- és magasugró gödörrel, valamint a hintákkal.

Ilyen feltételek mellett tanult 8 osztott általános iskolai csoport az épületben. A négy felsős osztály csak délelőtt tanult, míg a 4 alsós osztály váltásban, 2 osztály délelőtt, 2 osztály délután. A 4 napközis csoportból egy vagy két csoport állandóan a művelődési házban volt. Szintén itt a művelődési házban tartották a rossz idő beálltával a testnevelés és a sportköri órákat.

A Zsombó Községi Tanács **1972** szept. 1-től létrehozta az általános iskolai **napközi otthont**. A gyerekek étkeztetését a vendéglő biztosította. A tízórait és az uzsonnát, melyet a pedagógiai asszisztensek szállítottak a vendéglőből az iskolába, az iskolában kapták meg az érintett tanulók. Az ebédet a vendéglőben fogyaszthatták el kulturált körülmények között. A tanulók kísérése az étkezőbe a pedagógiai asszisztensek feladata volt. A napköziben a tanulók a házi feladat elvégzése után a szabadidejüket játékkal, művészeti órákkal, bábozással

sportkörökkel, olvasással, mesefilm nézéssel, egyéb szabadidős tevékenységgel tölthették el.

1973-ban az iskola területévé vált a mellette lévő piactér, így sor kerülhetett a **parkosításra**, udvari láncos **hinták** és billenő hinták felállítására. Ekkorra vált teljes körűvé a továbbtanulás.

1980-81-es tanévben egy összevont 1-4.osztályos csoport működött a **Wesselényi Miklós** általános **iskolában** 13 fővel. A gyerek létszám csökkenése miatt **1982**-ben a Zsombó Községi Tanács megszüntette az iskolát, a tanítót pedig a belterületi iskolába helyezte.

Kálmán Ferenc a község vezetőivel, a szülőkkel a nevelőtestülettel összefogva mindent meg tett, hogy az oktatás-nevelés színvonalát emelje. Széleskörű kapcsolatai, az igazgatói tanulmányi kirándulások, az igazgatói tanfolyamok, a nyári pedagógiai egyetem és a felnőttoktatási továbbképzés kellő alapot adott a pedagógiai újítások, törekvések megvalósításához.

1979-80-as tanévtől kezdődően, 12 éven át a Szegedi Radnóti Miklós **Gimnázium** kihelyezett tagozata működött az iskolánkban. A tanórák megtartását részben a helyi pedagógusok, részben a Radnóti Gimnázium tanárai vállalták. A vizsgáztatás mindig a szegedi gimnázium feladata volt. Zsombón három gimnáziumi osztály tett érettségi vizsgát.

V.3.1. Az ÁMK létrejötte

A Zsombó Községi Tanács **1982.** szeptember 23-i határozatával (15/1982) Th. számú, az oktatási és közművelődési intézmények összevonása révén létrehozta az új intézményt, amelynek neve, **Általános Művelődési Központ Zsombó**. Az eddig is összevontan működő intézményekhez (általános iskola, általános iskolai napközi otthon és napköziotthonos óvoda) hozzákapcsolta a községi könyvtárat és a József Attila Művelődési Házat.

Az összevonás indoklásához tartoztak a következők:

1. A művelődési ház vezetői munkakörét nem szakképzett személy látta el, a rendezvények ráfizetések lettek, anyagi támogatásra szorultak.

2. Az általános iskola termei nem tudták befogadni a megnövekedett gyereklétszámot, ezért a művelődési ház két kistermében folyt az oktatás és a délutáni napközi otthonos foglalkozás.

3. Ezekhez a helyi adottságokhoz hozzájárult az a magyarországi tendencia, amely indítványozta a közművelődési intézmények összevonását a hatékonyabb munka érdekében.

18. ábra: Népdalkör 1982

Az egyes intézmények **szervezeti önállóságukat** a szakmai kérdésekben továbbra is megtarthatták. Az intézmény vezetők címét és pótlékait meghagyták. A lényegi változás, hogy az intézmények között **tartalmi együttműködés** valósult meg. **Közös volt a bér- és dologi gazdálkodás.** A költségeket külön könyvelték, de egy-egy intézmény többet is költhetett, ha ezt a többi lehetővé tette. Az Általános Művelődési Központ vezetősége kéthetente ülésezett. A dolgozók számára továbbképzéseket szerveztek, mely lehetővé tette egymás munkájának jobb megismerését. Az Országos Pedagógiai Intézet, a Népművelési Intézet, a Testnevelési és Sporthivatal pályázatot hirdetett az **ÁMK-k** testületeinek

továbbképzésére. A **sikeres pályázatnak** köszönhetően a **továbbképzés** beindulhatott.

1987-ben ápr. 13-17-ig felmérést végzett Zsombón az ÁMK kutató csoportja. A kutató csoport mellett a szakfelügyelet is részese volt a felmérésnek.

A még jobb zsombói iskola megteremtése iránti igény megvalósításának lehetőségét a Zsolnai-féle értékközvetítő és képességfejlesztő programban látta a tantestület.

A Zsombó Községi Tanács/1981./II.25. Th. sz. határozatával elhatározta a tornaterem építését és az iskola bővítését. Az **új emeletes iskolai épületszárny** építése **1982**-ben indult.

Az iskola bővítése az alábbiak miatt vált szükségessé:

- Az iskolában váltott tanítás folyt, ezért meg kellett teremteni a lehetőséget a csak délelőtti tanításnak.
- Az árnyékszék helyett az épületen belüli WC-ket, mosdókat kellett beépíteni.
- A testnevelés órák és a tömegsportok illetve versenysportok színvonalas megtartásához, tornateremre és öltözőkre volt szükség.
- A technika tantárgy megfelelő szintű oktatása megkövetelte a 3 műhelyterem felszereltségének korszerűsítését.
- Az oktatás minőségi javítása érdekében az orosz nyelvi csoportbontáshoz nyelvi termek váltak szükségessé.
- Bővíteni kellett a szertárak felszereltségét, hogy mind az általános iskolai, mind a felnőtt gimnáziumi oktatás számára megfelelőek legyenek.

Mindezen célok elérése érdekében a Zsombó Községi Tanács iskolát, tornatermet épített, kiszolgáló helyiségekkel együtt. A tervek megvalósítása csak nagyon jelentős társadalmi összefogással valósulhatott meg. A szülők segítségével épületeket bontottak. A bontott téglából épült az iskola és a tornaterem.

A terveket **Kálmán Ferenc** és **Kiss Piroska** igazgatóhelyettes elképzelései nyomán készítették el a tervezők.

dr. Faragó M. Vilmos polgármester a községi társadalmi munkaverseny eredményét fordította az iskola építésre. A lebontásra kerülő 26 szegedi épületek feltérképezése is az ő érdeme. 1979-től **dr.Faragó M. Vilmos** került a település élére, aki sokat tett azért, hogy Zsombó nevét megismerje a szűkebb és tágabb környezetünk.

19. ábra: Kálmán Ferenc és dr. Faragó M. Vilmos

28 évig volt polgármester. Az 1979-ben 1700 fős település elhalásra volt ítélve. A Szakszövetkezet olcsó telkek felajánlásával lehetővé tette, hogy a lakosság száma rohamosan emelkedjen. A sok felajánlás, támogatás, társadalmi munka meghozta az eredményét. Zsombó épült, szépült és ez által egyre vonzóbbá vált. Lakossága hamarosan elérte a 3000 főt. Munkája elismerésül 2010-ben megkapta a Zsombó díszpolgára címet.

A bontási munkálatok megszervezését, lebonyolítást Kálmán Ferenc vállalta fel. A nagy társadalmi összefogás eredményeként 1985-ben az **új épületszárny** átadásra került. A **József Attila Művelődési Ház**, mely 1968-69-ben épült fel, közel az iskola és óvoda épületéhez, fennállása óta számtalan programmal várta és

várja a település apraját-nagyját. Az épületben működik a községi könyvtár, a kistermei gyakran adtak és adnak helyet kiállításoknak, előadásoknak.

A nagyterem az 1970-80-as években biztosította az edzés lehetőségét a rendkívül sikeresen működő tollaslabda szakosztály számára. Mivel ekkor még tornatermünk nem volt, ezért különböző sportprogramok, vetélkedők lebonyolítására is itt került sor, a kulturális és családi programok (esküvők, ballagás) mellett.

Mivel az épület sokféle funkciót töltött be, így gyorsan elhasználódott, ezért időnként az újra festéshez szükség volt a lakosok segítségére is.

Az iskola bővítése előtt tanterem hiánnyal küzdöttünk, ezért a Művelődési Ház kistermeit is igénybe kellett vennünk oktatási célra, illetve napközis foglalkozásokra. Ez a tény még szorosabb fűzte a Művelődési Ház és az iskola kapcsolatát.

A könyvtári órák megszervezése kézenfekvő volt. Gyakran került sor író-olvasótalálkozóra. A két napközis csoport vezetője összehangoltan dolgozott a gyerekek érdekében. A tanulási idő végén az egyik pedagógus összevonta a két csoportból a feladataival készen lévőket, akik játékkal, sporttal tölthették a szabadidejüket a nagyteremben vagy Művelődési Ház udvarán. A másik pedagógus még bent maradt a teremben tanulni a lassabban haladókkal. Ez ösztönzőleg hatott a gyerekekre, mivel játszani jobban szerettek, mint tanulni.

A tornaterem és az iskola bővítése után a tanulás visszakerült az iskola területére, de a jó kapcsolat a Művelődési Házzal folyamatosan megmaradt. A két intézmény dolgozói között szoros kapcsolat volt.

20. ábra: Tornaterem építése

A legnagyobb vállalkozás a nagy **tornaterem** felépítése és a korszerű gázkazános fűtés megvalósítása volt. Az 1968-as épületrészben alakították ki az 1-4 osztály termeit, a videós termet és a könyvtárat. Az új részben a **szaktantermek** kaptak helyet, mint a biológia-földrajz- kémia, a matematika-fizika, a magyar-történelem, rajz és ének-zene, a technika terem és az ehhez kapcsolódó konyha, valamint az informatika terem. Az új épületszárnyban készült el a háztartás technikai terem, a jól felszerelt konyha. A tágas konyhában a csoportok kényelmesen el tudtak helyezkedni az asztaloknál. A tálaló szekrények, tűzhelyek, mosogatók, az ételkészítéshez szükséges eszközök, mikrohullámú sütők otthonossá tették a termet. Az itt közösen elkészített ételt megfelelő tálalás után, az ízletesen megterített asztalok mellett fogyasztották el a diákok. A konyha rendbe tétele, a mosogatás hozzátartozott a feladat teljes ellátásához.

21. ábra: A szaktantermek alapozása

A szaktantermekhez jól felszerelt szertárak tartoztak. Egy kis terem a diákok mozgalmi terme volt, mely a sakk és a báb foglalkozások helyét is biztosította. A nagyméretű **tornateremhez** sportszertár, öltözők és konditerem kapcsolódik.

A létesítmény az iskolai feladatain kívül kiszolgálta és jelenleg is kiszolgálja a település lakosságának az igényét is. A megépült tornaterem kihasználtsága folyamatos. Jó felszereltsége lehetővé tette, hogy a tollaslabdások és más sportolók még jobb eredményeket érjenek el. 1973-ban indult a **tollaslabda** edzés **Dr. Kiss István** és felesége **Dr. Kiss Istvánné** vezetésével. Odaadó, és kitartó munkájuknak köszönhetően az ország megismerte Zsombó nevét. 1974- 1991-ig rendszeresen volt **országos bajnoka** a zsombói csapatnak. 1986-ban Banga Ágnes országos bajnok lett a tollaslabda bajnokságon. Az iskolai tornaterem, a kondicionáló terem, a szabadtéri sportpályák oktatási időben a tanulók rendelkezésére álltak. 1987-88-as tanévtől kezdődően bevezették a mindennapos testnevelést. Ennek keretében minden reggel 7-7.45-ig játékos sport programok voltak az érdeklődő tanulók számára.

Az új iskolarész és tornaterem átadásával az iskola nyitottabbá vált, a falu lakói bátrabban léptek be az intézménybe. Így lett főző tanfolyam, asszonytorna, férfiaknak foci, karate, aerobics, kosárlabda.

Az 1985-86-os tanévben 8 általános iskolai csoport és 5 napközis csoport működött ebből 3 iskolaotthonos, 2 **klubnapközis** csoport volt. Az **iskolaotthonos** csoportok személyi feltételeit megteremtették. A szakos ellátás 87 %-ról 95 %-ra javult. A **fakultációt** elsőik között vezették be az 1984-85-ös tanévtől. A második idegen nyelvet iskolai tanfolyamként 1986-87-től oktatták. A választható két nyelv a **német** és az **angol** volt. Ugyanebben az évben a III. osztályban 22 fős angol tagozat indult.

1989/90-től az 1-2. osztályban bevezették a **Zsolnai féle** nyelvi-, irodalmi-, kommunikációs nevelést. Ennek kapcsán elismert kísérleti iskolaként éveken keresztül működött. Alapja a nyelvi, irodalmi, kommunikációs képzés – egy jó magyar tanítás, a tanulók csoportokban tanultak. Lényege, mindenki jusson sikerhez minden órán. A 3. év végén nem volt buktatás, így lehetősége volt a kisdíjaknak a felzárkózásra. A program az önálló tanulásra készített fel. A helyes légzés, a helyes kiejtés minden óra szerves része volt. Kiegészítő anyagként szerepelt a magyar néptánc, a báb, a színjátszás és a népművészet is. **Idegen nyelvet**, német, angol, már az első osztály második félévétől tanulhattak a tanulók, ha a magyar nyelvből jól haladtak, ha nem akkor harmadik osztálytól kezdődően. 1989/90-től fél osztályban beindult angol nyelvből az emelt óraszámú oktatás.

Az énekhez járult a furulya oktatás, a matematikához a sakk és a rejtvény fejtés. Harmadik osztálytól lépett be új tantárgyként a számítástechnika.

1989. június 19-én **Kálmán Ferenc** elkészített egy programot, melynek címe: A helyi nevelési rendszerkiépítése és a szükséges tantervi módosítások kimunkálása a Zsombói Általános Művelődési Központ Általános Iskolájában az 1989/90-es tanévtől. A program bevezetésére az iskola az engedélyt megkapta a Művelődési Minisztériumtól. Ennek köszönhetően az **1989/90-es** tanévtől bevezetésre kerülhetett az **önkéntes, belső bizottság előtti szóbeli vizsga** megszervezése a 3-8. osztályosok számára.

Az önkéntes belsőbizottság előtti vizsgára félévkor és tanév végén került sor. A megajánlott jegy alapján a tanuló eldönthette, hogy kíván-e vizsgán javítani. A vizsga két tanítás nélküli napon zajlott a 3 tagú szakmai bizottság előtt. A vizsgán a tanuló szülei is részt vehettek. A tanulók átlagosan 60 %-a vette igénybe ezt a lehetőséget és közülük 70-80 % javított.

Kálmán Ferenc a zsombói önkéntes belsőbizottság előtti félévi és tanévvégi **vizsgarendszerről** a következőket írta visszaemlékezése kapcsán.

„Iskolánkban 1973-tól általánossá vált a 8. osztály elvégzése után a tanulók középiskolai és szakmunkásképzőkben való továbbtanulása. Sajnos ezt nem követte a tanulók és a családok tanulással kapcsolatos igénye.

Sokféle megoldással kísérleteztünk: csoportfoglalkoztatás, járási tanulmányi versenyeken való tömeges részvétel, szaktantermi rendszer, zárt televíziós rendszer, iskolaotthonos és klub napközis foglalkozások.

Úgy éreztem, hogy igazán nem sikerült a család egészét megnyerni. A szülők számára nem elsőrendű volt a gyermekük tudása. Hajszolták az anyagiakat. A tudásalapú munkakörök alul fizetettek voltak. Sok esetben a szülők, sem tudtak segíteni. Úgy gondolták, hogy a továbbtanulásra való felkészítés az iskola dolga.

Jó kapcsolatunk volt az Országos Pedagógiai Intézet Iskolafejlesztési Központjával és segítségével a minisztériumtól kísérleti engedélyt kértünk egy belső vizsgára és helyi tantervi megvalósításra. A nevelőtestület mellett a tanulók véleményét is megkértük, s ami a legfontosabb a szülők részletekbe menő egyetértését. A tantestület legfontosabb elképzelése volt, hogy a tanuló képességei szerint tanuljon, ezt segítse, de legalább ellenőrizze a szülő. A tanuló tanulása, tanulmányi eredménye legyen fontos a családban.

A nevelőtestület felelőssége volt, hogy ezt a megállapodást rendszerbe foglaltuk az éves munkaterv során. Ezek voltak a legfontosabb teendők:

- Meghatároztuk, hogy meddig kell a tantervi előírást időben teljesíteni, mennyi idő kell a gyakorlásra, a vizsgára felkészítésre.
- A szaktanár összeállította azokat a tételeket írásban, amelyek alapján megítélhető a tudás. E tételekben rögzített volt a pontos ismeret hely, amelyet a tanuló és a szülő is megtalált.

- Meghatároztuk a megajánlott jegy ismertetésének és a tanulók önkéntes vizsgára jelentkezésének időpontját.
- 2 tanítási napot szántunk félévkor és tanév végén is. A bizottságokat az igazgató állította össze. A tanulóknak időben a várakozóhelyen kellett lenniük. A vizsgára nem jelentkezett tanulóknak ez a nap, tanítás nélküli nap volt, amellyel szabadon rendelkeztek.
- A szakos nevelőkből álló vizsgabizottság 3 tagú volt. A kérdezés joga a tantárgyat tanító pedagógusé volt. Az elnök vezette a vizsgát, hívta be a tanulót, gyermeke vizsgájára a szülőt, ha a szülő azt kérte és az elnök szavaztatta meg az osztályzatot is. Az itt teljesített tudás lett a féléves, illetve az év végi eredménye a tanulónak, ha a megajánlottnál jobb volt a vizsgajegy. Egyéb esetben nem vettük figyelembe a rosszul sikerült vizsgát.
- Másnap az igazgató ismertette a tanulók érdemjegyeit. Félévkor a 8. osztályosok, tanév végén valamennyi vizsgázó jelentkezhetett méltányossági vizsgára, amelyet másnap tartottunk meg.

Utóhatások:

- Több család vette a fáradságot, hogy segítse, ellenőrizze gyermeke felkészülését. Többen akkor döbbentek arra, hogy bőven van tennivalójuk. Gyermekeik hiányainak pótlására sokféle fegyelmező eszközt is igénybe vettek, sikerrel. Nőtt a családok tanulással kapcsolatos igénye. A tanulók önismerete, igényessége javult. Megalapozottá vált a továbbtanulás.
- Csoportfoglalkozások beosztásánál a tanulók választottak 7.o. félévétől, hogy a nívó csoportban vagy a másik csoportban kívánnak-e tanulni, attól függően, hogy milyen céljaik vannak.
- Az egész évben a jól tanulók örültek a két-két szabadnapnak. Többen közülük más módon, de az ismereteiket bővítették.
- A szülők abban bíztak, hogy a heti korrepetálás jobb eredményt hoz gyermekeiknek az ismeretek elsajátításában. Nem hozott. Új módot vezettünk be, a gyermek és a szülő egyetértésével. Személyre és problémára szabottá tettük az

iskolai segítséget egy sajátos helyi nyomtatvány segítségével. Pontosan megnevezett hiányos ismereteire kérte a tárgyat tanító tanár segítségét a tanuló írásban, amelyet a szülő is aláírt. Az érintett szaktanár a korrepetálási órák terhére meghatározott időt javasolt, amelyet minden esetben az igazgató elfogadott. Kettőjük saját időbeosztása alapján kiküszöbölte a szaktanár a tanuló hiányos ismeretét. Ez a kitöltött nyomtatvány lett a túlmunka elszámolás és korrepetálás iktatott okmánya. Eredményes lett a módszer. A család és az iskola együttműködése harmonikusabbá, sikeresebbé vált.

1987-ben a II. **gimnáziumi** magánvizsgára felkészítő tanfolyami csoport tett sikeres érettségi vizsgát.

1987-88-tól **pedagógiai asszisztens**t alkalmaztak az iskolában. Ez minőségi változást hozott az iskolaotthonos osztályok tanulmányi munkájának hatékonyságában. A pedagógiai asszisztens több feladatot is átvállalt a nevelőtől az eredményesebb nevelés és oktatás érdekében. Később szükségessé vált egy másik pedagógiai asszisztens alkalmazása is, aki elsősorban az **oktatás technikai** feladatokat látta el az iskolában. A korszerű technika térhódítása, a zártláncú TV rendszer, a számítástechnika tette ezt szükségessé. A mintegy 700 db videókazetta kezelése, a kívánt tanórákon történő zökkenőmentes beüzemelése a pedagógiai asszisztens munkaköréhez tartozott. Pályázati pénzből tudták megvalósítani a zártláncú TV kiépítését, és új televíziók vásárlását.

1988-ban megkezdődött a **számítógéppark** kialakítása a C 16-os és a Videoton készülékekkel. Ezzel egyidőben megindultak a képzések is. **1997-ben a Sulinet** program keretében 1 db Server és 8 db Pentium számítógépet kapott az iskola melyekkel már elérhetővé vált az internet is. 1988-2011-ig segítette az iskola informatikai parkjának fejlesztését, **Zsiros Pál** programtervező matematikus. Szervezett nyári informatikai táborokat, részt vett informatikai pályázatok írásában, a számítógéppark megújításában.

Az épületen **új főbejáratot** létesítettek, emellett kialakították a parkolási lehetőséget, parkosították az iskola környékét, új pihenő és játszó helyeket, valamint kerékpártárolót alakítottak ki. Megkezdődött a védett játékudvar építése, ekkor állították fel a közkedvelt Tarzan pályát a drótkötél csúszdával, a körforgót,

a tekét, és műanyag mászókat. Az iskola melletti **szabadtéri színpadot** társadalmi erőből építették meg. Az iskolai aszfaltpályán kialakították a sátorépítés vázát, a mobil kerítéseket és a megfelelő világítást.

A **művelődési ház** 1984-től 1986-ig a felújítás időszakára bezárt. Rendezvényei az iskolában és a sportpályán voltak. Az aszfalt pályára állították fel a sátrat, amelyben több hagyományörző bálát rendeztek. A hagyományörző rendezvények felelevenítését Kálmán Ferenc kezdeményezte és szervezte éveken keresztül.

Az iskolai berendezés bővítéséhez **1986-ban 1,6 MFt-ot** biztosított a Csongrád Megyei Tanács a nagy társadalmi munka elismeréséért. **1987-ben a harmadik gimnáziumi** kihelyezett tagozat kezdte meg tanulmányait, majd tett érettségi vizsgát. 1990-91-es tanévben bevezették a **hittan oktatás** fakultatív tantárgyként.

Az 1990-es évek közepétől a tanulók nagy száma miatt egy évfolyamban már két osztályt kellett indítani.

Visszaemlékezésem: Mint kezdő pedagógus két **álló táborban** is részt vettem Bélapátfalván, melyet az iskola igazgatója, Kálmán Ferenc szervezett. Szállásunk sátrakban volt, az étkező sátorban készült a sok finom ételt, melyet szülői segítőink készítettek a diákok által összeadott nyersanyagból. Innen bejártuk a Bükk szép túra útvonalait, üzemlátogatásra mentünk a cementgyárba és sokat játszottunk a gyerekekkel. A reggeli napi parancs és sátorszemle után a tervek megvalósítása következett. Sok-sok különleges virágot, rovar, gyönyörű madárhangokat, kopár mészkősziklákat fotóztunk, láttunk és véstünk örökre az emlékezetünkbe.

Az állótáborokat a **vándortáborok** követték. A 17 vándortábori út során Magyarország valamennyi hegységét volt lehetőségünk bejárni. Ez a táborozási forma még izgalmasabbnak bizonyult, mivel naponta tovább kellett mennünk hátizsákjainkkal együtt a következő bázisra. Ez folyamatosan új és új csodákban, programokat jelentett a számunkra. A 6-12 napos vándortábor alatt átlagosan 60-100 km-t gyalogoltunk hátizsákjainkkal. A túra útvonal kiválasztását segítette a

22. ábra: Bélapátfalvi állótábor

Gyermekek Táborozásáért Alapítvány kiadványa. A gyerekekkel közösen döntöttük el, hogy melyik útvonalat válasszuk. Ez a táborozási forma viszonylag olcsónak számított, de azért az útiköltség, a jó hátizsák beszerzése, a megfelelő sportcipő, túrabakancs megemelte a költségeket. A tábor előtti szülői tájékoztatón a résztvevők megkapták a részletes programot és a szülők felajánlották támogatásukat az étkezésünkhöz. Indulás előtti nap már érkeztek a finom friss zöldségek, gyümölcsök. Mindezek az olcsón megvásárolt konzervekkel együtt bekerültek a kísérő autóba, az autót Zsíros Pál vezette és kísért bennünket 17 éven keresztül. Az indulás napján már hajnalban az iskola előtt gyülekeztünk, jöttek a szülők az autókkal és szállítottak bennünket a szegedi nagyállomásra. Innen utaztunk vonattal a hegyekbe. A vonaton kiosztottuk a számokat, melyek segítették a gyors létszám ellenőrzést és kialakítottuk az ügyeletes csoportokat. Az

első bázisra érve már az autós kísérőnk fogadott bennünket a bázis gondnokkal együtt. Az évek során visszatérő „öreg” táborosoknak lehetőségük volt választani a sátrak és ágyak közül. Egy kis pihenő után elindult a játék és a környék feltérképezése. Az ügyeletesek segítettek a vacsora készítésében, mosogattak, vizet hordtak, fát vágtak és feleltek a bázis rendjéért. Valamennyi útvonalon kiváló szakácsaink voltak, mint Kovács Zsoltné, Móra Éva és Pancza István. Szerepük és jelentőségük óriási volt, mivel nemcsak a hozott alapanyaggal való gazdálkodás volt a feladatuk, hanem a táborosok soha nem szűnő éhségének a kielégítése is. Mind emellett a higiénia megtartása is nélkülözhetetlen volt.

A természet közelsége a gyönyörű tájaink felfedezése, a versenyek, táborzáró vetélkedők, a tábortűz melletti közös éneklés valóban feledhetetlenné teszi ezeket a nyarakat.

23. ábra: Krasznahorkai vándortábor

Táborosaink közül sokan éveken keresztül visszatértek, és felnőttként sem tudtak lemondani a természetjárásnak erről a formájáról. Többen közülük teljesítették az Országos Kék Túrát, az Országos Kerékpáros Körtúrát, bejárták Erdély hegyeit és az Alpok 3000-es csúcsait.

24. ábra: Kós Károly Általános és Alapfokú Művészeti iskola

V.3.2. ÁMK megszűnése

2000-2011-ig a Zsombói Iskola igazgatója Maróti Antalné.

2000-ben gazdaságossági és áttekinthetőségi okokra hivatkozva szerkezeti átalakulást hajtott végre a községi önkormányzat. Megszüntette az Általános Művelődési Központot. Így lett szakmailag önálló intézmény a József Attila Művelődési Ház és tagja a Wesselényi Népfőiskola, a Zsombói Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, a Zsombói Óvoda. Az intézmények gazdaságilag részönállóak lettek, szakmai autonómiájukat viszont megtartották. Az általános iskola és művészeti iskola élére ekkor került Maróti Antalné, aki 2011-ig, nyugdíjba vonulásáig látta el a vezetői feladatot..

Számára fontos volt, hogy a hagyományokra építve, az értékek megőrzése mellett új értékekkel színesíteni az iskola életét. Ennek köszönhetően 2001 novemberében a nevelőtestülettel és a fenntartó támogatásával **Monori Gyula** művelődési ház igazgatója javaslatára az iskola felvette Kós Károly polihisztor, építész, néprajzkutató, iskolateremtő nevét. Az igényt a régi, névvel rendelkező zsombói iskolák említése hozta elő. Azóta minden tanév egyik fontos eseménye lett a

névadóról elnevezett **Kós Károly emlék nap.** (először november 4-e a születés napja, később január 18-a, Károly napja). Ezen a napon minden tanuló komplex tudásról tett tanúbizonyságot. Ehhez a naphoz már előzetes feladatokat is kaptak a tanulók és ezeket a megadott időpontig le kellett adni. A verseny napján vegyes csapatok 1-8. osztályig küzdöttek egymással. A feladatok egy része a névadóhoz kapcsolódott, a többi vidám, tréfás, illetve ügyességi feladatokból állt. A verseny végén a szűri értékelte a csapatokat és kiosztotta a jutalmakat. A program fő szervezője Maróti Antalné, Nyári Lászlóné és Nógrádiné Szabó Ildikó volt.

A vezető elképzelése egy szolgáltató, gyermekmegtartó és más településekről gyermekeket idecsábító intézmény elképzelése. Nehezítő körülmény a város földrajzi közelsége és a környező települések vonzása. Ebben a versenyvilágban ez a vonzóerő igen nagy. A saját program, arculat kialakítását csak lépésről-lépésre lehetett végrehajtani. Ennek oka a 2000-ben történt szerkezeti átalakulás. Fontos elemző, feltáró munka eredményeként az iskola hagyományaiból, szokásaiból a hatékony, továbbvihető értékeket kiegészítettük a változást, haladást jelentő értékekkel, s ezek segítségével fogalmaztuk meg kollégákkal és a szülőkkel együtt hitvallásunkat. Vezetői elképzelései közös gondolkodást indítottak el a tantestület tagjaival és a szülőkkel egyaránt. Ennek fórumai a havi munkaértekezletek és a szülői választmányi értekezletek voltak. Ezeken az értekezleteken kezdetben nehezen nyilvánítottak véleményt mind a pedagógusok, mind a szülők, de megtapasztalva a demokratikus vezetés előnyeit, egyre nyíltabb vitákra, megbeszélésekre került sor.

Meghatároztuk a tanítandó tantárgyak körét, preferálva köztük az idegen nyelv, az informatika tanítását. Kiemeltük a sportolási lehetőségeket: iskolai szinten szervezeten és szabadidőben történő mozgásként. A tantárgyak melletti tevékenységek megválasztását mindig befolyásolta az aktuális tanulói létszám. A létszám alakulása az országos demográfiai helyzetnek megfelelő volt. 2000/2001-es tanévi létszám 370 fő volt. 2001-től a kimenő 8.osztályos tanulók helyére mindig kevesebb tanuló jött. Az elemzett 10 év alatt 30-33 tanuló iratkozott be iskolánkba. A tanulók többsége a helyi óvodásokból, egy kisebb része a településre költözött családok gyermekeiből tevődött és ma is ugyanígy tevődik össze. A létszámot ezért mindig alapvetően a helyi óvodások létszáma határozta és

határozza meg. Fontos mérőszám az óvodából más település iskolájába beiratkozott tanulói létszám, mely elenyésző volt. Az évek alatt évente mindösszesen 4-5 fő. Tanév közben egy-két eset kivételével, csak az elköltözés, vagy a szülők más településre munkába járása miatt kellett tanulói jogviszonyt megszüntetni. (Megjegyzés: A városból történő nagyarányú kiköltözés nem mindig járt együtt az iskolai létszám növekedésével. Érthetően azok a gyerekek, akik már iskolás korúak voltak, maradtak régi, megszokott iskolájukban.) Ennek ellenére 2009/2010-es tanév tanulói létszáma 256 fő volt.

2006. decemberében a Képviselő Testület átvilágította az intézmény működését. Célja az intézmény gazdaságosabb működtetése volt. Az egyre csökkenő gyermeklétszám, az oktatási törvény tanulócsoport-létszám előírásai miatt csoportösszevonásokat kellett tenni. Ennek következtében a 16 tanulócsoport helyett 2007-ben 13, 2008-ban 11 csoportban folyt az oktatás. Az így megnövekedett osztálylétszámok nehezítették az új koncepció szerinti tanítást. Ezért több tantárgyból csoportbontás történt. Így sikerült az önkormányzat segítségével továbbra is megoldani a pedagógiai és helyi tantervben vállalt kötelezettségeket.

Minden tanévben négy napközis csoportot szerveztünk, majd 2007-ben fenntartói segítséggel családi napközit. Évente átlag 82 tanuló volt a délutáni szervezett tanulásban.

Az iskolavezetés törekedett arra, hogy a szülők és a diákok elégedettek legyenek az iskola által nyújtott lehetőségekkel, a diákok 8. osztály befejeztével felkészülten, képességeinek megfelelő középfokú oktatási intézményben tanulhassanak tovább. A tehetséggondozást segítették a szakkörök, sportkörök, szaktárgyi levelező versenyeken való részvétel, a továbbtanulásra felkészítő előkészítők magyarból és matematikából, és a versenyekre felkészítő foglalkozások. A tehetséggondozáshoz hozzátartozott a tanulók fellépése, bemutatkozása. A színvonalas ünnepi műsorokon és a művészeti iskola hangversenyein kiállításain folyamatosan nyílt erre lehetőség. Bár a művészetoktatás minden gyermek számára elérhető volt, azért a tehetség gondozásnak ez volt a legnagyobb színtere. Fontos része volt oktató-nevelő munkánknak a tanulásban akadályozott tanulók folyamatos felzárkóztatása. A fejlesztő foglalkozásokat fejlesztő pedagógusok tartották, ezzel segítve a tanulási

nehézségekkel küzdő diákokat a megfelelő módszerek elsajátításában. Ehhez segítette hozzá a pedagógusokat és az iskolát a Homokháti Iskolaszövetséggel együtt nyert Phare pályázat, mely felkészítette a pedagógusokat az egyéni fejlesztő munkára, a kooperatív módszer alkalmazására, és hozzá tartozó taneszköz tárat hozott létre. Ehhez minden iskolaszövetségi tag hozzáférhetett. Ezen pályázat keretében kezdődött a szülők tréningszerű bevonása azzal a céllal, hogy minél hatékonyabban tudjanak segíteni otthon gyermeküknek. A gyengébb képességű (sajátos nevelési igényű, felzárkóztatásra szoruló...) gyermekek segítése kiemelt helyen volt minden tanév tervezésekor. Évek óta központi cél volt az integráció. Ezen a téren mindig körültekintően, a szülőkkel és a fenntartóval együttműködve járt el az intézmény vezetése, szem előtt tartva a tanulók esélyegyenlőségét, képzett pedagógusok végezték kiscsoportban a fejlesztő foglalkozásokat, később a fenntartó és a Szegedi Kistérségi Társulás segítségével gyógypedagógus járt a tanulók felzárkóztatásának segítésére. Ma már továbbképzés keretében szakvizsgázott saját gyógypedagógusa van az iskolának.

2005-ben követő iskolaként pályáztunk a **HEFOP 3.1.3.** kompetencia alapú oktatás bevezetésére. A megvalósítás kissé későn 2006 februárjában kezdődött el. A digitális táblák, személyi számítógépek, projektorok s egyéb számítástechnikai eszközök megvásárlására az önkormányzat nem tudott volna pénzt fordítani. Aki nem lép, lemarad, ezért Maróti Antalné, mindig is támogatta a jó és új kezdeményezéseket és azokat a kollégákat, akik innovatívak voltak, mertek új dolgokat kipróbálni.

A pályázat tulajdonképpen arra adott lehetőséget, sőt azt várta el, hogy a tananyagot más módszerrel - a gyereket állítva a középpontba - adjuk át tanítványainknak.

Mit láthatott ebből a kívülálló?

- Hogy a gyerekek a tanítási órán 4 fős csoportokban összedugják a fejüket, együtt dolgoznak, beszélgetnek, esetleg vitatkoznak, de a kapott feladatról.
- Hogy a gyerekek, vagy jeleket kapnak, vagy feladatok felelősei lesznek, s ennek megfelelően teszik a dolgukat.
- Hogy a tanító nem előad, hanem csak irányít, koordinálja a tanulásban részvevő csapatokat.

- Hogy a kapott jelek miatt minden tanuló részese a tanulási folyamatnak.
- Hogy a csoportok elismerést kapnak minden helyesen megoldott feladat után, a csoport együtt küzd.
- Hogy a gyerekek örömmel, együtt ,egymásért dolgoznak.
- Hogy a számonkérés 5 perc alatt is elvégezhető megfelelően összeállított feladatokkal.

Spencer Kagan módszerének rendszerébe be van építve a segítség, az együttműködés, a segítő egymásra utaltság. A pedagógus úgy állítja össze a csoportok számára a feladatokat, hogy egymás nélkül ne tudják megoldani őket, együttműködésre kényszeríti a gyerekeket.

Tananyagot, feladatlapokat, segédanyagot, szemléltetőeszközöket kaptunk, és persze digitális technikát, ami rendkívül színessé tette a tanítási órákat.

Ami a legnehezebb volt, az a pályázat adminisztrálása. A tanmenetek megírása mindig kihívás volt, mert el kellett hagyni a berögzült szokásainkat, s saját magunkat is más üzemmódba kellett helyezni. Meg kellett tanulni a számítógépet úgy használni, ahogy azt eddig nem tettük, s igazán kreatívvá kellett válni, mert akkor működött jól a program.

Ezen a sikeren felbátorodva vágunk bele a következő **TÁMOP 3.1.4** pályázatba ahol folytatni lehetett az új módszereket, alkalmazni kellett új tanulásszervezési eljárásokat (témahét, tömbösített órák, projektszemléletű agyagfeldolgozások)

A kooperatív technikát valamennyi pedagógus alkalmazta, de legsikeresebben Kovácsné Zsoltné, Gáborné Puskás Julianna és Kerekes Judit.

Az „új” pedagógiai program alapelvei lettek:

A kompetencia fogalmának gyakorlati megközelítése

Elfogadjuk azt a felfogást, mely szerint:

Amikor valakinek a kompetenciáját szeretnénk fejleszteni, az a célunk, hogy cselekvőképessé tegyük egy olyan világban, amelyről nem tudjuk előre, milyen konkrét, specifikus cselekvéseket fog igényelni. A kompetens ember nem ezt vagy azt képes megtenni, azaz nem a cselekvések egy előre rögzített listáját tudja

végrehajtani, hanem – egy-egy területen – az előre nem látható cselekvések végtelen sorának megtételéhez szükséges képességekkel rendelkeznek.

A jövő nyitottsága – a technológia, a kultúra és a társadalom alakulásának előre nem láthatósága – nemcsak egzisztenciális kényszerré, de morális kötelességgé is tette az emberi tanulás felértékelését. A tanulás többé nem azonosítható azzal, amit iskolás korunkban az iskolákban teszünk, hanem azt az élet egészét horizontálisan és vertikálisan átíveli emberi tevékenységnek kell tekintenünk. A legfontosabb kompetenciánk éppen **a tanulásra, a tanulás megtanulására és a tanulás folyamatos fenntartására való képességünk**. A kompetencia fogalma közvetlen és szoros kapcsolatban áll az egész életen át tartó tanulás fogalmával.

A kompetenciafejlesztés nem áll távol attól, amit korábban képességfejlesztésnek neveztünk. A kompetencia alapú vagy kompetencia orientált követelmények, az ilyen irányultságú tanítási programok, pedagógiai gyakorlatok vagy az erre felkészítő pedagógusképzés ismerős azoknak, akik már korábban is képességfejlesztő logikában gondolkodtak. Innen azonban egy lépéssel tovább kell lépünk nemcsak a komplexitás és a nyitottság imént jelzett irányába, hanem az autonómia, a felelősség és az elkötelezettség irányába is. A kompetens ember nemcsak képes valamire, hanem egyúttal elkötelezett a cselekvésre, felelősnek érzi magát saját cselekvéséért, és cselekvőhelyzetbe akarja hozni magát. A kompetencia ilyen értelemben jóval több, mint az, amit képességnek vagy készségnek nevezünk. Képességeknek és készségeknek a passzív ember is birtokában lehet, a kompetens ember azonban szükségképpen cselekvő embert is jelent.

Megteremtődjenek a későbbi tanulás **előfeltételei**.

Pedagógiai, metodikai alapok

A tanár feladata: a gyerekek előzetes értelmező kereteinek feltárása és a konceptuális váltásokat segítő, megfelelő tanulási környezet kialakítása.

Alapelveink

A diákok meglévő tudására építés. A konceptuális váltások kidolgozásának szükségessége. A differenciálás szükségessége. A tudás becsülete. A tanulói tevékenység fontossága. A valós kontextusba ágyazottság fontossága.

Az az ismeretanyag, amit a tanulók az oktatás folyamatában el tudnak sajátítani, csak igen kis hányadát jelenti annak az információmennyiségnek, amelyet az egyetemes emberi ismeretek összességének tekinthetünk. S az információrobbanással még inkább igaz ez az állítás. Éppen ezért, a rohamosan bővülő és változó tudományos eredmények miatt szükséges az **ismeretszerzés módjának** megváltoztatása. A központi tartalmi szabályozás (NAT, kerettantervek) az iskolai helyi tantervek szerves részévé tette a **tanulási technikák, módszerek megtanítását**. Ennek a változásnak való megfelelés egyik lépcsője volt a kompetenciaalapú oktatás bevezetése iskolánkban.

Rendkívül leegyszerűsített módon, a kompetenciaalapú oktatás bevezetése ennek a pedagógiai kultúrának az alkalmazásáról szól, arról, hogy a pedagógusnak fel kell hagynia a régi beidegződéssel. A ma jellemző frontális és zömmel lexikális ismeretközlő eljárásokat fokozatosan fel kell váltania az iskolarendszer egészére kiterjedő, kompetenciaalapú nevelési, oktatási módszertannak. Elsősorban a tanulási folyamatot megkönnyíti alapképességek és -készségek: szövegértési-szövegalkotási, matematikai-logikai, infokommunikációs technológia (IKT), stb. fejlesztését kívánjuk előtérbe helyezni.

A képzések eredményeképpen pedagógusaink elsajátították a különbségekre figyelő, hatékony tanulásszervezési módokat:

Differenciált tanulásszervezés. Tevékenységközpontú tanulásszervezés. Projekt módszer. Kooperatív tanulás.

Kiemelten kezeltük a következő kompetenciaterületeket:

- szövegértési-szövegalkotási,
- matematikai-logikai,
- szociális, életviteli és környezeti,
- életpálya-építési,
- idegen nyelvi,
- infokommunikációs technológia (IKT).

Talán a legfontosabb feladatunk a szülői szemléletformálás lett.

Feladataink közül ez volt a legáltalánosabb és legintenzívebb, hiszen folyamatos munkát és odafigyelést igényelt a pedagógusoktól. A program sikerének kulcsa, ha nem csupán a pedagógusok és a gyerekek, de a szülők is képesek a

szemléletváltásra. Nyilvánvaló, hogy csak ebben az esetben tudnak partnerként együttműködni az iskolával. A szemléletváltás elengedhetetlen előfeltétele a megfelelő mértékű tájékoztatás volt. Ezért is igyekeztünk minél nagyobb mértékben informálni (meghívók, plakátok, prospektusok, e-mail, nyilvános fórumok) a szülőket, érdeklődőket az ilyen jellegű eseményekről. Csakúgy, mint a gyerekek esetében, a szülőknél is eredményesebbnek bizonyult, ha a fontosabb fogalmakkal, változásokkal tapasztalati úton ismerkedhettek meg. Ezért is volt szükséges – a program elején megtartott szülői értekezleteken elhangzott átfogó ismertető mellett – még közelebb hozni a szülőkhöz a kompetencia-alapú oktatást.

A szülői szemléletformálás egyik példája a már hagyománnyá vált **„Nyitott Kapuk”** program, amely során a szülők (vagy akár érdeklődők) tanórákat látogathatnak egy héten keresztül. A hagyományos tanítási órák mellett a látogatók betekintést nyerhettek az újfajta módszerekkel, taneszközökkel, programcsomagokkal, illetve digitális eszközökkel színesített oktatásba is. A tanórákat megelőzően (és azt követően is) volt lehetőség a pedagógusokkal való konzultációra, a tapasztalatok megvitatására, a felmerülő kérdések megválaszolására.

A legsikeresebb programok egyike volt – az eredetileg alsó tagozatban kezdeményezett – a **Családi Nap**. A 2007/2008-as tanévtől már a felső tagozat is bekapcsolódott, és színesebbnél színesebb programokkal készültek mind a pedagógusok, mind a gyerekek. A szervező tanárok visszajelzései alapján elmondható, hogy ezek a programok rendkívül látogatottak voltak: testvérek, szülők, nagyszülők, rokonok is szívesen jöttek el, sőt, többen jelezték, hogy gyakrabban is igényt tartanának ilyen jellegű rendezvényre. A családi nap keretein belül maguk a szülők is tevékeny részesei lehettek az új módszerek, technikák kipróbálásának. Ezáltal nagyobb mértékben elfogadták azokat.

A cél minden esetben – egymás jobb megismerésén túl – az új módszerek, a megváltozott szemlélet megismertetése, továbbítása és elfogadtatása volt.

A HEFOP 3.1.3 kompetencia alapú oktatás jegyében két napos konferenciát szerveztünk kistérségi pedagógusok, szülők számára. A konferencia szervezését, lebonyolítását a HEFOP pályázatban részt vevő indikátor pedagógusok végezték. A színvonalas bemutató órákat Gábor Dóra, Nagymihály Tímea kollégák tartották. Négy pedagógus – Ráczné Bálint Hajnalka matematikai-logika, Kovács Zsoltné

szociális-életviteli, Gábor Dóra szövegértés, Nagymihály Tímea szövegértés kompetencia területekben a Homokháti Iskolaszövetség mórահalmi konferenciáján vezetett szakmai szekciót.

Az általános iskola legfontosabb feladatai közé tartozik ma már az informatikai alaptudás. A gép nem egy „játsszótárs”, hanem kommunikációs eszköz, mellyel hamar jutunk információhoz, s utazás nélkül eljutunk más földrészekre. De ahhoz, hogy az ott élő emberekkel beszélni tudjunk, ismerni kell nyelvüket. Ezért az idegen nyelvek tanulása elengedhetetlenné vált. A tanévek folyamán az angol és német nyelvtanáraink mindkét nyelvterülettel felvették a kapcsolatot annak érdekében, hogy tanulóink számítógép segítségével az anyanyelven tudókkal gyakorolhassák a nyelvet. Sikerült német nyelvterületen személyes találkozások keretében is anyanyelven tudókkal együtt gyakorolni a tanult nyelvet. Németországban járt iskolánk 12 tanulója egy hetes tanulással egybekötött nyelvi táborban. Azt iskola hagyományaihoz híven az angol és a német nyelvet tanítottuk. Mindkét idegen nyelvből megszerveztük évfolyamonként egy- egy csoportnak az emelt szintű nyelvoktatást. Ennek eredményeként több éven keresztül tanulóink angol nyelvből 4-8. osztályig próba nyelvvizsgán voltak, mely egyben nyelvi tehetségkutató is volt. Az utóbbi években tanulói és szülői kérésre önköltséges tanfolyamon spanyol és francia nyelvet is lehetett tanulni. A motivációt az iskola nyelvtanárainak, Varga Krisztina, Dr. Tandariné Dömötör Katalin, Kovács Mariann, Becherer Anikó korszerű, innovatív gondolkodása és szakmai rátermettsége adta. Külföldi partnerkapcsolatok, idegen nyelvi levelezések, bekapcsolódás on-line módon Brüsszelbe az EU központjába, ahol konferencia beszélgetés keretében tehették fel diákjaink kérdéseiket képviselőknél. partnerkapcsolatok kiépítésére. Az idegen nyelv és az informatika szoros kapcsolata szükséges a **Comenius** nemzetközi projektek megvalósulásához. A nemzetközi kapcsolatok évek óta színes és tartalmas projektek megszületését és megvalósulását segítik elő. A külföldi tanulmányutak, az idegen nyelvű kommunikálás lehetősége, más országok kultúrájának megismerése óriási lehetőség mind a pedagógusoknak mind a projektben részt vevő gyerekeknek. A **Comenius** program szervezője Iskolánkban **Varga Krisztina** tanárnő.

Kifelé nyitni az új szakmai kutatások, ismeretek felé. A nemzetközi kapcsolatok

A projekt célja megegyezik az iskola pedagógiai programjában megfogalmazott magas szintű idegen nyelv tanulás lehetőségének megteremtésével.

A COMENIUS program keretében 2007-től Franciaországgal, Olaszországgal egy makói iskolával együtt, 2009-től pedig Lengyelországgal, Írországgal kibővülve pedagógusok és diákok építettek fel olyan szakmai együttműködést, melynek keretében bemutatták egymás kultúráját, mindennapi életüket, szokásaikat. Lehetőség nyílt pedagógusoknak és a végén tanulóknak is elutazni a partner településekre, ahonnan felejthetetlen élmények birtokában érkeztek haza kollégák és gyerekek. Közben olyan tudásra tettek szert, melyet az iskola falain belül képtelenség lett volna megszerezni. Varga Krisztina angol-számítástechnika szakos kolléganő ösztöndíjat nyert Finnországba a MELT nyári iskola kurzusára (MELT Learning Resources for Schools). Az iskola célja, hogy a különböző országokból érkezett angol szakos pedagógusok közösen dolgozzanak ki nemzetközileg is használható tananyagokat, melyet digitálisan az SDT-n keresztül mindenki elérhet. Varga Krisztina kolléganő az EDUCATIO Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság által szervezett MELT programban hírét vitte oktatásunknak és tanulóink IKT tudásának. COMENIUS projekt keretében 4 pedagógus volt tanulmányúton Olaszországban. 2009 októberében a projekt elnyerte az Európai Minősített Projekt címet. 2010.március 24-én eTwinning projektbemutató előadáson Budapesten képviseltette magát iskolánk 4 tanulóval, két pedagógussal. A bemutatóról készült riportot láthatták a DUNA TV-n, melyben kiemelték a tanulók által készített prezentációkat.

Az informatikai kompetencia kialakítását elősegítette a pedagógusok számára kiírt számítógépes pályázat. A hét főből egy kivételével mindenki letette a nemzetközi ECDL Start vizsgát. Következő évben nyolc pedagógus végezte (pályázati forrásból finanszírozva) a számítógépes alapfelhasználói szintű tanfolyamot. A tanfolyamot tartó pedagógust is pályázat segítségével képeztük ki vezetővé. Alapfeltétele volt, hogy megfelelő felszereltségű informatika terem álljon rendelkezésre. 2006-ban sikerült megvalósítani. A HEFOP 3.1.3. pályázat és a kiegészítője a **HEFOP 3.1.3.B** hozzásegítette az intézményt új, digitális eszközökhöz, melyek elengedhetetlenül szükségesek az újszerű tanítási módszerek alkalmazásához. megvalósítani. Jelentősen bővült eszközparkunk, a pályázat következtében 5 interaktív tábla (3 fix és 2 mobil), 5 projektor, 3

multimédiás számítógép, 8 laptop illetve további kis értékű eszközök biztosítják a megfelelő szintű készség- és képességfejlesztés feltételeit. Nagy hangsúlyt fektettünk a digitális adatkezelésre való fokozatos áttérésre, ezért pendrive-okat, CD-ket bocsátottunk pedagógusaink rendelkezésére, akik ezáltal elsajátíthatták a megfelelő szintű adatkezelést.

Terveink közt továbbra is szerepelt az informatikai eszköztár folyamatos bővítése, hogy minél több tanuló férhessen hozzá a számítógépekhez. Ehhez pályáztunk a **TIOP 1.1.1** Informatikai eszköztár bővítése, korszerűsítése, tanulói tantermi gépek beszerzése. Másik célunk, hogy kapcsolódási pontot találjunk a különféle tantárgyak, a digitális kultúra és az idegen-nyelvek között.

Az ISZE szervezésében iskolánk adott helyet az SDT (Sulinet Digitális Tudásbázis) tanár továbbképzési tanfolyamnak. Eredményeként 10 pedagógus szerzett 30 órás akkreditált képzésről tanúsítványt.

Miután a tantestület valamennyi tagja rendelkezik alapfokú számítógép-kezelői ismeretekkel, a helyi továbbképzéseknek fontos célja lett a számítógép alkalmazási lehetőségeinek bővítése a tanítás-tanulás folyamatában. Így a fent említett célunk is teljesülni látszott.

25. ábra: Életkép, 8. osztály

Az Európai Unió HEFOP pályázata és az önkormányzat segítségével 2008-ban kiépítettük az **internet végpontokat** az iskola minden termében.

2008-ban takarékosági intézkedés miatt ki kellett bővíteni az informatika termet. Fenntartói támogatással sikerült kicserélni a tanulói, tanári asztalokat, székeket. A gépparkot ismét korszerűsíteni, bővíteni kellett. Ismét a fenntartó segítségével és megfelelő kapcsolatokkal és egyéb társadalmi forrás segítségével sikerült megvalósítani. Négy új szerver gép beállítása és az internet végpontok kiépítése lehetővé teszi, hogy minden teremben fel lehet csatlakozni a világhálóra. A Sulinet Digitális Tudásbázis minden pedagógus és tanuló számára elérhetővé vált tanítási órán is. Másik fontos következménye az informatikai fejlesztésnek az **elektronikus napló** bevezetése és működtetése.

Az **AROMO** adminisztrációs rendszer fejlesztői **Ghira Olivér** és **Zsiros Pál** volt. Az ő közös kitartó munkájuk eredményeként a tanulók és szülők részére is elérhetővé váltak a fontos információk otthoni környezetükben is. Az AROMO iskolaadminisztrációs rendszer lehetővé tett, hogy a precízen feltöltött tanulói, szülői és pedagógus adatokból az igényeknek megfelelő lekérdezéseket lehessen

gyorsan végrehajtani. Az elektronikus napló vezetése kezdetben ellenállásba ütközött a pedagógusok részéről, de a megfelelő lépések begyakorlása után már rutinszerűen ment az adminisztráció. A tananyagbeírását pillanatok alatt lehetett ellenőrizni, nem kellett már végig lapozni a papíralapú naplókat. A félévi és évi végi értekezletekhez mind osztályszintű, mind iskolaszintű statisztikákat, kimutatásokat lehetett készíteni. A 2005-ben tesztelés szintjén elindított AROMO lassan csiszolódott, formálódott a két informatikus elkötelezettségének, újító, jobbtó, segítő szándékának köszönhetően. Ekkor még alig volt a környékünkön iskola mely hasonló eredményeket tudott volna felmutatni, mint a Zsombói iskola. A szülők felé 2009/2010-es tanévtől nyitottuk meg a rendszert. Mint minden új kezdeményezés ez is némi ellenállásba ütközött. Egyértelműen kiderült, hogy az informatikában járatos családok könnyedén kezelték az AROMO otthonról megnyitható felületeit, ahol tájékozódhattak a gyermekük érdemjegyeiről, a tanult tananyagról feladatokról is. A számítógépet kevésbé kedvelők nem szerették ezt a lehetőséget. Ezek a szélsőséges válaszok jelennek meg a kérdőívek kitöltése során is.

A sikeres külső- (a Homokháti Iskolaszövetség szervezésében szakmai képzések, HEFOP- és TÁMOP pályázat keretében szervezett képzések) és belső továbbképzéseknek és szemléletformálásnak köszönhetően ma már minden pedagógusnak belső igényné vált az új ismeretek iránti kíváncsiság.

Az 1998-as Pedagógiai Programot komoly munkával 2004-ben váltotta le az iskola „oktatási kínálata”. Így az új elvárásokkal egyezően az iskola oktató-nevelő munkájának már volt egy stabilnak mondható dokumentált alapja. A pedagógiai programot 2005 után még 2007-ben kellett szerkezetében megváltoztatni a törvényi változások és a HEFOP 3.1.3. kompetencia alapú oktatás bevezetése miatt. A kompetencia alapú oktatás folyamatos bevezetése miatt a Pedagógiai Programunkat módosítani kell. A pályázatban 2007.november végéig vállaltuk, hogy a Pedagógiai Programban a helyi tantervet az új szemléletmódnak és a kipróbált taneszközöknek megfelelően módosítjuk. A tartalmi megvalósítás tapasztalatait és a NAT követelményeit szem előtt tartva készítette el a munkacsoport a Helyi tantervet, melynek alapelveit a Nevelési Program tartalmazza.

Az önkéntes belső bizottság előtti **vizsga** hagyományát megőriztük, mert fontosnak tartottuk, hogy a jobb osztályzatot akaró diáknak legyen lehetősége a javításra. A vizsgázók elmondták, hogy a felkészülés végére másként látták a tananyagot, látták az összefüggést és megértették a lényegét. A szóbeli vizsga során rutint szereztek a bizottság előtti szereplésben, mely hozzásegítette őket a felvételi elbeszélgetések sikeréhez is.

A Pedagógiai Program következő módosítását a nem-szakrendszerű oktatás bevezetése és az 1-3. osztályban való szöveges értékelés bevezetése miatt kellett megtenni. Ez mutatta azt, hogy a helyi program és arculat kialakítása folyamatos elemző és dokumentum karbantartó munkát igényelt. Ennek érdekében is több pedagógus képezte magát, hogy részt vehessen a helyi tanterv összeállításában.

A következő mérőföldkő 2008-2009-es tanév volt.

V.3.3. 5Intézményi társulás létrejötte- 2008

Intézményi társulás közoktatási feladatok ellátására

A változó gazdasági élet, az egyre csökkenő központi normatíva megnehezítette a kisebb település önkormányzatainak életét. Nehéz volt a kötelező intézmény fenntartási kötelezettségnek eleget tenni. Ezért fogott össze két település, Zsombó és Csólyospálos, és létre hozott egy intézményi társulást. Az új iskola neve: Zsombó-Csólyospálos Községek Általános Iskolája, Óvodája, Alapfokú Művészetoktatási Intézménye és utána minden tagiskola neve került. Székhelye Zsombó lett. A társult intézmények vezetésével Maróti Antalnét bízták meg. Általános helyettese Máté Sándor, a csólyospálosi tagiskola vezetője lett. Két tagiskola, két tagóvoda és egy közös alapfokú művészetoktatási intézmény működött 2011-ig. A társult intézmények átdolgozták Pedagógiai Programjukat, Helyi Tantervüket, létrehozták közös szakmai csoportjaikat. Az együttműködés lényeges része volta TÁMOP 3.1.4 pályázat. A társulás mindkét településnek meghagyta a szakmai autonómiáját. Az intézmények dolgozói, pedagógusai jó munkakapcsolatot alakítottak ki. Kihasztnálták egymás tudását, tapasztalatát.

26. ábra: Maróti Antalné és Zsirosné Vass Judit képzőművészeti csoportja

Az iskolával egységes szervezetben alapfokú **művészetoktatási intézmény** is működött. Megalakítója 1996-ban **Nyári Lászlóné** igazgató helyettes, művésztanár és Kálmán Ferenc igazgató volt. Maróti Antalné, aki egyben művészetoktatási szakértő is volt, szívügyének tekintette a művészetoktatást. Szerinte a teljes személyiség fejlődéshez a legmegfelelőbb módszer a művészeti eszköztár bevezetése az oktatásba.

27. ábra: Nyári Lászlóné Böbe és furulyás csoportja

A művészetoktatás széles skálán nyújtott lehetőséget a tanulók számára: zeneművészet terén zongora, hegedű, furulya, népi ének, magán ének, a képző- és iparművészet területén: kézművesség, rajz-festés-mintázás, kerámia tanszakon ismerkedhettek a művészetekkel. Egyértelműen meghatározó szerepe van művészetoktatásunknak az iskola arculatának kialakításában és a tehetséggondozásban. Nagy eredmény, hogy a régióban és országosan is jegyzik tanulóink magas szintű művészeti teljesítményét. Ennek eredményeként nyertük el a „**Kiváló Művészetoktatási Intézmény**” minősítést. A művészeti órákat az iskola tanulóinak közel fele választja. Az órák az iskola épületében a délutáni időszakban művésztanárok vezetésével zajlanak. Versenyeredményeik, fellépéseik igazolják a művészetoktatás évek óta magas színvonalát.

Hosszú évek óta a templom a helyszíne a művészeti iskolánk „Adventi Gyertyagyújtás” c. karácsonyi koncertjének. Szervezője minden évben **Nyári Lászlóné** volt. A koncertnek és az ünnepvárásnak köszönhetően a templom ilyenkor megtelik hallgatósággal. A művészeti iskola tanulóinak és a tanáraiknak koncertje után közös karácsonyi éneklés zárja a meghitt ünneplést.

A templom felújítására **2010**-ben került sor. A templomi harmónium helyébe **Gábor Tamás** kezdeményezésére 2011 decemberébe **Kispéter Gábor** segítségével megérkezett a 620 sípból álló orgona. A költségek előteremtéséhez a lakosság adakozása valamint jótékonyági koncertek bevétele is hozzásegített. A koncerteket **Bátki - Fazekas Zoltán** opera énekes, művésztanár szervezte.

Az iskolai évek kezdése, szervezése

Az elmúlt 11 évben a tanév befejezése előtt a pedagógusok a munkaközösségen belül egyeztették a következő évi tantárgy felosztást. Ennek köszönhetően a nyári szünetben mindenki nyugodtan pihenhetett, ill. készülhetett a következő évi feladatokra.

A tanév kezdete előtt lezajlottak a javító vizsgák, melyet a szaktanárokkal történő konzultáció előzött meg.

Az első osztályosoknak 3 napos, tájékos foglalkozást szervezett a tanító néni. Ez segítette a kicsi gyerekeknek megismerni az iskola épületét, az osztályt és a pedagógust.

Iskolai programjaink a tanév során a Kirajzással kezdődtek. A célunk a nyári szünet után az osztályközösséget ismét összerázni egy kellemes kirándulás, játék, sport versenyek segítségével. Uti célunk a Sziksós-tó, vagy a Vadaspark, illetve a sportpálya volt. A diákok nagy része mindig vállalta a kerékpáros közlekedést, a többiek külön buszokkal érkeztek a kirándulás helyszínére. A kerékpárosok biztonságos közlekedését rendőri kíséret biztosította.

Az **Egészség hét** keretén belül az évek óta versenyre készülő mindenkori elsősegélynyújtó csapat tartott bemutatót az iskola diákjai számára. A területi versenyeken diákjaink második-harmadik-negyedik helyezéseket hoztak el. Többen közülük elkötelezettek maradtak a biológia tantárgy iránt. A versenyeken élethű szituációkban kellett a feladatokat megoldaniuk.

Közlekedési nap

Ez a jó gyakorlat 10 éve működik iskolánkban. Megelőzve a kompetencia alapú oktatás bevezetését, kezdettől fogva a tevékenység-központúság jellemezte. A kooperatív technikák megismerésével még színesebbé tudtuk tenni a feladatokat.

A tevékenység központú pedagógia alapvető célja, hogy a tanulók társaikkal együttműködve, tevékenységeiken keresztül jussanak megfelelő ismeretekhez, tudják azt alkalmazni, s közben fejlődjenek szociális kompetenciáik. A kooperatív tanulásszervezésnek a tanórán kívül is nagy jelentősége van – kooperatív kiscsoportok. Az IKT eszközök alkalmazása is hatékonyabbá, színesebbé teszi ezt a jó gyakorlatot.

A vegyes életkorú csapatok, valójában egy heterogén csoportként oldják meg a feladatokat.

Játékosság, sokszínűség, változatosság jellemzi mind a feladatokat, mind a helyszíneket, illetve a felnőtteket /pedagógusok, szülők, közlekedési szakemberek, egészségügyi dolgozók, stb./ is.

Településünkön nagyon magas a kerékpárral közlekedők száma. A nagy távolságok miatt ez már a kisgyermekekre is jellemző. Elsősorban gyermekeink, illetve valamennyi „közlekedő” biztonsága érdekében jött létre ez a jó gyakorlat.

Ez a jó gyakorlat bármilyen általános iskolában alkalmazható.

A tanulók számára ez egy előre kijelölt, várva várt nap. A csoportok, illetve a csapatok névsora, összetétele, az esemény előtt két nappal kerül ki az iskolai faliújságra. A szervező által kijelölt csapatvezető feladata, hogy a csapat valamennyi tagját felkeresse, megismerkedjen vele.

Az iskola valamennyi pedagógusa részt vesz a közlekedési nap egy-egy helyszínén. Ahány csapat, annyi állomás.

A verseny napján a szülők révén az egész település támogató figyelemmel követi a kicsiket óvó, bátorító csapatok állomástól, állomásig vonulását.

Egy-egy állomáson szülők, helyi vállalkozók, vagy éppen közlekedési szakemberek is szívesen feladatot vállalnak.

Újszerűsége részben a csapatok összetételéből, illetve a kulcskompetenciák szerepe egy játékos „akadályversenyen”.

Mivel erre az eseményre viszonylag a tanév elején kerül sor, ez jó alkalom a tanulók egymás jobb megismerésére. Az elsősök hosszútávra szóló kapcsolatot alakíthatnak ki idősebb társaikkal, ami egyfajta biztonságérzetet adhat nekik. A nagyobbakban a kisebbek iránti megbecsülés, elismerés alakulhat ki a csapatot

segítő megoldásaik láttán. A program fő szervezői: Farkas Zoltánné és Becherer Anikó tanítónők

A **DÖK** munkáját segítő pedagógusként 2000 őszétől 2011 júniusáig Farkas Zoltánné látta el. Ez alatt az idő alatt sikerült olyan hagyományokat kialakítani, ami már szervesen a község életéhez tartozott.

28. ábra: DÖK nap

A DÖK munkáját minden évben az osztályok diák képviselőinek megválasztásával kezdtük. Ezt osztálykeretben tették meg, osztályfőnöki órákon. A Diáktanácsban 4-8. osztályosok vettek részt. Az első közös gyűlésünkön beszéltük meg az éves Munkatervet. Minden hónapra igyekeztünk programokat, feladatokat kitalálni. Ezek természetesen kapcsolódtak az iskolai rendezvényekhez, ünnepekhez.

Minden évben állandó program volt, szeptembertől kezdve:

- Papírgyűjtés – a bevétel, a Diáktanács által javasolt százalékában került kifizetésre az osztályok számára, más része a DÖK „vagyonát” képezte.

- Közlekedési Nap – A tanév egyik legjobban várt napja, ahol a tanulók 1-8. osztályos csapatokban, tevékenységeközpontú, kulcskompetenciákat érintő, jó hangulatú, tartalmas akadályversenyen vettek részt. Ez a hagyomány, mely iskolánk egyik sajátossága volt, 2010-ben került utoljára megrendezésre.
- Az iskolai Egészség Héthez csatlakozva árusítottunk almát, mazsolát.
- A **Mikulás Disco** a felsősök rendezvénye volt. / A Diáktanács tagjai vállalták osztályaik számára a feladatokat: teremrendezés, dekorálás, ruhatár, stb./
- Az iskola karácsonyi dekorálásához is hozzájárultunk. A Betlehemet sorsolás alapján, minden évben más osztály készítette el.
- A februári Farsang is visszatérő programunk volt. Minden osztálynak jutott feladat, sőt a felsősök segítettek a kicsik rendezvényén is, de alsós gyerekek is segédkeztek a nagyok tombolahúzásán is.
- A legnagyobb rendezvényünk a DÖK Nap volt. Ez mindig április 1-jéhez kapcsolódott. A tanulók óriási izgalommal várták a folyosóra kihelyezett óraterveket, ami alapján ők választhattak erre a napra 4, illetve 5 „tanítási órát”. Egy-egy rendhagyó órán közösen vettek részt 1-4, ill. 5-8. osztályosok. A riportkészítéstől a kézműveskedésig, az önismereti játékoktól az erdőjárásig számos érdeklődést felkeltő foglalkozás várta.
- A mindenkori 8. osztályos tanulók a tankonyhában készítették a finom palacsintát vagy zsíros kenyérből szendvicseket.

Konyhaavatás: az Egészséges Településekért Alapítvány támogatásával az Egészséges Zsombóért Alapítvánnyal (dr.Szabó Ágnes, Csányiné Barna Klára) és szülői segítséggel felújítottuk az iskola tankonyháját. A megnyitót 2006 június 19-én ünnepélyes keretek között tartottuk meg. Díszvendég volt Dobrev Klára az alapítvány elnöke. A felújításban nagy részt vállalt Pozsár Mátyás karbantartó és Nagy János önkormányzati dolgozó. Kálmán Renáta szülő azonnal bemutatót tartott az ott elkészíthető egészséges falatokból.

- Évről - évre tanulóinkat. Ez a hagyomány is a 2010-11. tanévben került utoljára megrendezésre.

- A tavaszi papírgyűjtés teljes bevételét megkapták az osztályok, ez jó kiegészítés volt a kirándulásokhoz.
- Minden évben számos, különböző aktuális alkalomhoz, rendezvényhez kapcsolódó programunk volt.

A DÖK igazán jó lehetőség volt a demokráciára, az őszinte véleménynyilvánításra, a felnőttek iránti bizalom kialakítására.

A 2007-es tanév végére nagyrészt DÖK és kis részben szülői segítséggel megújult és kibővült az intézmény teljes egészét behálózó iskolarádió. Két nagy teljesítményű hangfallal, erősítővel, cd lejátszóval. A beszerzést, az összeállítást és szerelést **Fekete István** végezte.

29. ábra: Gerlitzeni sítábor, 2009

Sítábor

Iskolánkban közel 15 éve kezdődött a sítáborok szervezése. Éveken keresztül Móczán Jánosné vállalta fel ezt a feladatot és vitte el a diákokat Szlovákiába a Talei sípályákra. Sok próbálkozás és kitartó munka után a tábor végére a gyerekek és felnőttek boldogan sieltek a kezdő- és haladó pályákon. Móczán Jánosné

nyugdíjba vonulása után én vettem át ezt a feladatot. Sielőink szerették volna az ausztriai pályákon is kipróbálni tudásukat, így Ausztriába szerveztem a síutakat.

Föld Napja

Iskolánkban a természet és környezet védelme mindig fontos szerepet töltött be. Ehhez a naphoz kapcsolódtak a takarítási, fásítási, virágültetési akciók ill. a kirándulások a közeli természetvédelmi területekre. Kirándulásaink során mindig felkértük a táj szakavatott vezetőit. Így jutottunk el a szegedi Fehér-tóra, hajóztunk a Tiszán a szegedi program keretében és kirándultunk Bugacra ill

30. ábra: Bugac 2005

Tőserdőre. Ezek a kirándulások ráébresztették a gyerekeket a tanult és megtapasztalt ismeretek szoros kapcsolatára. Megláttatták velük környezetük értékeit, szépségeit és sérülékenységét. Ezeknek a programoknak a szervezője én voltam.

Anyák Napja

Az anyák napi készülődés a mi iskolánkban osztályszinten történt. A gyerekek a szokásos énekek és versek mellett olykor kis jelenetekkel, tánccal, zenével, saját ajándékokkal, valamint általuk készített süteményekkel, szendvicsekkel kedveskedtek szüleiknek. Gyakran a nagyszülők és az apa is eljött az ünnepségre. A 7.-8. osztályosok már egy grill-partival egybekötött kellemes délutánt szerveztek a szüleiknek, ahol az apukák és anyukák sportolhattak vagy játszhattak gyermekeikkel tetszésük szerint. Ezt a típusú anyák napi ünnepséget az én osztályom kezdte 2002-ben, akik nagyon kreatívak voltak.

Tanítóinknak köszönhetően a Családi Napok ma már fontos eseményei az éves programunknak. A szülők és nagyszülők nagy számba vesznek részt ezeken a játékos foglalkozásokkal színesített családi programokon. Kimagasló létszámmal jelentek meg a szülők Kovács Zsoltné, Gáborné Puskás Julianna, Kerekes Judit családi napi programjain, ahol az apukák a bográcsos étel elkészítésében, az anyukák a desszertek készítésében segédkeztek.

Éveken át megszervezte az iskola tantestülete a testnevelők segítségével a **Challenge Day**-t. Ezt a sportnapot óriási érdeklődés övezte, mivel a programok éjfélkor kezdődtek és másnap este 9 óráig tartottak. A cél a sportra, mozgásra bevonni a falu apraját-nagyját, ahol ők a számtalan program közül válogatva örömmel gyűjtik a pontokat. Az országos versenyben ugyan nem értünk el helyezést, de az ajándékok, pólók kisorsolását, a helyezettnek értékelését mégis mindenki érdeklődve várta. A program fő szervezője **Kovács Zsoltné** testnevelőszakos tanár volt. A részfeladatok lebonyolításában az iskola pedagógusaira, az edzőkre, sportszerető szülőkre egyaránt lehetett számítani.

Az iskola nyitott volt a tehetséggondozás és annak speciális területei felé. Segítő támogatást nyújtott a kevésbé tehetséges gyermekeknek. A tehetséggondozás fő célja elsősorban a továbbtanulás elősegítése volt. Hozzásegítette őket a képességeiknek megfelelő szakirányú gimnáziumi, szakközépiskolai és szakmunkásképzőben történő továbbtanuláshoz. Ennek köszönhetően 2009-re széles skálán mozgott a speciális tagozatú gimnáziumokba felvételt nyert tanulók választása. A továbbtanulás irányának megválasztásában mérhetően segítettek a tanórán kívüli tevékenységek. Volt diákokat hívtunk meg beszélgetésekre, hogy segítsenek a továbbtanulásnál fontos iskola választásban. 2008-ra már a végzős tanulók 86%-a az elsőnek megjelölt helyre nyert felvételt. Azóta a

„nyomkövetésnek” köszönhetően tudomásunk van arról, hogy többségüknél törésmentes volt az átmenet.

Igény lépett fel egy gimnáziumi osztály indítására levelező szinten. Több felnőtt szeretett volna leérettségizni. Az első évben 33 fős vegyes évfolyamot indítottunk részben helyi és részben utazó pedagógusokkal. Ennek már régi hagyománya volt itt. A képzést két évig tudtuk megszervezni, mert 10 főre esett vissza a létszám.

A szülői közösség minden tanévben meghitt ünnepséggel köszöntötte az aktív és a nyugdíjas pedagógusokat és az iskola minden dolgozóját a **Pedagógusnap** alkalmából. Csak megköszönni lehet ezt a gesztust, amely főként a nyugállományban lévő pedagógusoknak lelki feltöltődést és a velük való törődést jelentette. Ezek a kis ünnepségek Csótiné Pálszabó Rozáliának és Maróti Dezsőné Szűnyogné Székesi Beátának, Török Gáborné SZM választmányi vezetőknek a segítőkész munkája eredményeként jöttek létre.

A **József Attila Művelődési Ház**, mely 1968-69-ben épült fel, közel az iskola és óvoda épületéhez, fennállása óta számtalan programmal várta és várja a település apraját-nagyját. Az épületben működik a községi könyvtár, a kistermei gyakran adtak és adnak helyet kiállításoknak, előadásoknak.

A két intézmény dolgozói között szoros kapcsolat volt.

A Művelődési Ház színházterme méltó keretet tudott biztosítani a nemzeti **ünnepeink** megtartásához, az iskolai farsangokhoz, a mikulás disco-hoz, az iskola bálhoz és a ballagáshoz egyaránt.

Nemzeti ünnepeink méltó megünneplését egy-egy osztály vállalta és vállalja fel a magyar szakos pedagógus vezetésével. Egy ünnepség megtartása team munka, melyben kiválóan összedolgoztak az informatika, ének, magyar és rajz szakok kollégák a művészeti iskola zenetanáraival.

Az ünnepségre átvonuló diákoknak kialakult ülésrendje van. Elöl ülnek a legfiatalabbak, hogy jól lássák az előadást, majd hátrafelé haladva sorban egymás követik az egyre nagyobb osztályok. Az utolsó sorokat a szülőknek tartjuk fenn, hogy megnézhessek a szereplő gyermekeiket. A kialakult rendnek és műsoraink magas színvonalának köszönhető, hogy tanulóink kulturáltan kísérik figyelemmel az eseményeket.

A műsor végén az iskola igazgatója bemutatja a műsor megálmodóit és segítőit és egy-egy szál virággal megköszöni a munkájukat. A szereplő gyerekeket csokival jutalmazza. Ünnepeinkre meghívást kapnak a település vezetői is.

Az iskola **farsang** helyszíne ugyancsak a Művelődési Ház volt mindig. A régi farsangokon az 1980-as években sok-sok ötletes, munkaigényes egyéni jelmezt értékelhetett a zsűri. A gyermekek bemutatójának lényege a jelmez volt. A legjobbak jutalma pedig a torta.

31. ábra: Farsang 1984

A zsűrizés után következett a tombola és a disco.

Az 1990-es években egyre inkább a zenés csoportos jelmezek és produkciók kerültek előtérbe. Az 1-4 osztályban pedig az osztályszintű produkciók domináltak számtalan ötlettel fűszerezve.

A farsangjainkat a szülők körében is nagy érdeklődés kísérte. Közkívánatra megszüntettük a zsűrizést, ám a legjobbak meghívást kaptak a falu farsangra, illetve az iskola báli műsorba.

A farsangi program elmaradhatatlan része a farsangi fánk és a sok finomság, mely az osztályok asztalát díszíti. A tapasztalatunk szerint a verseny ösztönzőleg hat a gyerekekre, így volt ez a terítési versennyel is.

A feladat az volt, hogy az asztalokon lévő finomságok, és dekoráció farsangi hangulatot árásson. A sok-sok finom fánk, sütemény, saláta, szendvics látványa is szemet gyönyörködtető volt. A zsűri azokat az asztalokat emelte ki, amelyek valóban gyerek munkák voltak és nem a szülők alkotásai.

A **Mikulás disco** a felső tagozatosoknak szóló program, ahol az osztályoknak lehetőségük volt öltözetükben megjelentetni a Mikulás jelleg elemeit. Sok-sok mókás öltözet és bemutató tette vidámmá ezt a napot.

A hosszú évek jól működő **iskola bál** ötlete az 1996. őszén megalakult szülői választmány két vezetőjétől Bezdán Béláné Móra Máriától és Tóthné Kisapáti Irénkétől indult el. Már a kezdeteknél két tenni akaró, szülőket összefogó, segítőkész és kreatív anyukákat ismerhettünk meg személyükben. A megoldásra váró feladatokra mindig volt jó ötletük, melyekre mozgósítani, lelkesíteni tudták a környezetüket.

A tanév egyik legjelentősebb rendezvénye az iskola bál. Már hónapokkal a bál előtt megindult a közös gondolkodás az iskola vezetés és a szülői munkaközösség tagjai között. Az iskola vezetés és a szülői választmány döntéséről tájékoztatást kaptak a szülők, a diákok és a pedagógusok is. Ezek után a feladatok önként vállalása következett. Osztályszinten lehetett vállalni süteménysütéseket, tombola tárgyak vásárlását, a bál reklámozását. A mindenkor 8. osztály a nyitótáncot vállalta. Az osztály döntésének megfelelően keringőt vagy palotást táncoltak. A tánc betanítását éveken keresztül Monoriné Karsai Adrienn vállalta. A próbák a délutáni órákban zajlottak. Fellépésüket kölcsönzött ruhákkal tették még színvonalasabbá. Az iskola diákjai közül azok kaptak meghívást a báli műsorba, akik előzőleg a különböző versenyeken kimagasló eredményt értek el. Ők a bálon kb. 300 fős vendégsereg előtt bemutatkozhattak a produkciójukkal. Énekelhettek, táncolhattak, verset, prózát adhattak elő, gyönyörködhettünk a ritmikus gimnasztikások produkcióiban, vagy rövid jeleneteket láthattunk. A diákok fellépése ösztönzőleg hatott a szülőkre, így a jegyek eladása nem okozott problémát.

A pedagógusok szintén éveken át készültek valamilyen táncos produkcióval, melyet Monori Gyula, illetve Monoriné Karsai Adrienn, majd az utóbbi években Ménesi Gabriella balett mester tanított be. Ezeket a próbákat mindvégig a közös gondolkodás, a számtalan jó ötlet csiszolta igazi jó produkcióvá. Az öltözetünk megvalósításában az ötletnek nagyobb szerepe volt, mint a pénznek. Éveken keresztül különböző nemzetek táncaiból válogattunk és ezekhez terveztük a fellépő ruháinkat. A dekorációt minden évben a pedagógusok vállalták fel mind a tervezést, mind a megvalósítást. Az ötletek az iskola igazgatójának, Marótiné Pannikának és Farkasné Nellikének köszönhetőek. A madarakat, leveleket, kockákat, hajókat, virágokat a rajz, technika, ill. osztályfőnöki órákon készítettük a gyerekekkel és tanítás után a pedagógusokkal.

A szülők szintén minden évben készültek valami vidám, táncos fellépéssel. A bál előtt már nagy volt a sürgés-forgás a Művelődési Házban, ahol a dekoráció felrakása, a főpróba, az evőeszközök előkészítése, a terítés, a sütemények rendezése zajlott. Mindenki tette a dolgát a forgatókönyv szerint, szülő, gyerek, pedagógus, miközben a közös cél és élmény öröme észrevétlenül összekovácsolta őket. A szülői munkaközösség elnöke és helyettese fáradhatatlanul koordinálta az eseményeket. A bál estéjén folyamatosan érkeztek a vendégek szebbnél szebb alkalmi öltözetükben. A vendégfogadó rövidital elfogyasztása után beléptek az ízlésesen dekorált bálterembe. A jobbnál jobb produkciók és a bőséges vacsora után kisorsolásra került az a rengeteg tombola tárgy, melyet a szülők, az osztályok, a pedagógusok és vállalkozók ajánlottak fel.

A bál hajnalig tartott, kitűnő hangulatban, melyet a jó zene és a sok-sok tánc csak tovább fokozott. A szülők a bál utáni takarításban, mosogatásban, pakolásba is minden évben maximálisan kivették a részüket. A báli bevétel sorsáról a szülők és a pedagógusok közösen döntöttek. Mindenkit ugyanaz a cél vezérelt, a diákok iskolai körülményeinek javítása, így sikerült évek alatt ping-pong asztalokat felállítani az udvaron, gyarapítani a játszóteret, könyveket, kottákat vásárolni, beszerezni új magnókat, CD-ket, videó kamerát, tantermeket berendezni,

tanulókat jutalmazni, tanulmányi kirándulásokat finanszírozni, versenyeket, sportnapokat támogatni.

Eddig két alkalommal köszönte meg a Kós Károly Általános és Alapfokú Művészeti Iskola a szülői munkaközösség vezetőjének az éveken át tartó szorgalmas munkáját a **Kós Károly emléklakettel**. A plakettet Szabó Géza ötvös mester készíti.

32. ábra: Ritmikus sportgimnasztika 2009.

33. ábra: Ballagás 2005

A **8. osztályosok ballagása** szintén egy olyan nagyszabású rendezvénye volt mindig a zombói iskolának, mely igazi ünnepi lezárása az általános iskolai éveknél. A 8. osztályosok számára a felvételre készülés feszültségei, izgalmai után a II. félév utolsó hónapjai már a ballagásra készülődést is magukba foglalják. A ballagási dalok tanulása közben kezdenek rádöbbsenni, hogy közeledik a vége az általános iskolai éveknél. Ez a tudat elmélyíti a barátságokat. Tervezik a diákok a tanáraik és a szülők a ballagási ruhákat, a tablót, a bankettet, a ballagási meghívókat és az ünnepi műsorukat. A családok megbeszélik a meghívott vendégek névsorát, kiválasztják a ballagási ebéd helyszínét, mert ez a nap igazi családi esemény Zombón. A ballagást megelőző napon van a bohém „bolond ballagás”, ahol kedvük szerint festik ki magukat a nyolcadikosok és öltözetüknek is csak a képzeletük szab határt. Ebben az öltözetben ballagnak végig azon az útvonalon, ahol másnap is haladni fognak. Az alsóbb osztályok óriási örömmel fogadják az osztályukba belépő, vidám ballagókat. Ezen a napon délután a 8. osztályosok meghívják a ballagató osztályt, a 7. osztályt a bankettra, ahol vendégül látják őket és együtt szórakoznak, táncolnak. A ballagás napján már kora reggel szorgos kezek díszítik az iskola bejáratát, a termeket és a folyosót. A díszítéshez a diákok és a szülők hordják a virágot, felkerülnek az útravalónak szánt bölcs gondolatok a táblákra. Megadott időre feldíszítve várja az iskola a ballagókat és a vendégeket. Megérkeznek a gyerekekből felnőtté varázsolt diákok az ünnepnek megfelelő öltözetükben és a termükben elbúcsúznak az osztályfőnököktől és egymástól, bár gyakran ekkor már életre szóló barátságok kötődnek. Csengő szóra az aulába vonulnak, ahol búcsút vesznek tanáraiktól és a 7. osztálytól. Itt kapják meg a ballagató diákok kezéből a tarisznyájukat, majd visszavonulnak az osztálytermükbe. Ideérkeznek a szülők, rokonok, barátok átadni virágaikat a ballagóknak.

Az újra és számukra ebben az iskolában utoljára felhangzó csengőszóra indul a ballagás. Kattognak a fényképező gépek és a filmfelvevők és ki-ki érzelmi állapotának és kötődésének megfelelően, könnyezve vagy nevetve végigvonul a jól ismert termeken, majd az igazgató és az osztályfőnök vezetésével átvonulnak a Művelődési Házban. A 8. osztályosok szülei a számukra fenntartott első sorokban foglalnak helyet. A nagyterem zsúfolásig teli vendégekkel. A 8. osztályosok

búcsúzó műsora után az iskola igazgatója köszön el a diákoktól. Ekkor kerül átadásra a Kós Károly emlékérem és a kiváló sportolóknak járó serleg. A **Kós Károly emlékérm**et az a diák kaphatja meg, aki tanulmányait kitűnően végezte, magatartása példamutató és versenyeredményei öregbítik az iskola hírnevét. Ez az érme egy ezüstözött emléklakett, melyen a tanuló neve és az iskola emblémája szerepel. Az érme odaítéléséről a tantestület dönt, maximum négy 4-es engedélyezett a tanulmányok során. Az érme átadásakor az iskola igazgatója egy csokor virággal a szülőket is megajándékozza.

34. ábra: Ballagás

Gáborné Madácsi Ildikó 1998. óta tart iskolánkban ritmikus sportgimnasztika edzéseket. Azokat a diákokat, aki 8 éven keresztül országos versenyeken rendszeresen érmet nyertek, ezen az ünnepen serleggel jutalmazza. A **serlegen** a sportoló neve és eddigi verseny eredményei olvashatók. Zsíros Vanda, aki megkapta a Kós Károly emlékérmét is, meg a sport eredményeiért a serleget is a következőket mondta: Számomra a serleg elnyerése sokkal nagyobb örömet jelentett, mint az emléklakett, mert többet kellett tennem azért, hogy bekerüljek a jobb csapatba és elérjem ezeket az eredményeket”.

Átlagosan két-három diák kapta meg évente az emlékérmét és egy-két diák a serleget. Az ünnepség zárásaként egy diavetítés keretében emlékezhetnek a ballagók és a vendégek az elmúlt 8 év szép pillanataira. Ezek után az iskola igazgatója átadja a diákokat a szülőknek, onnan, ahol az elmúlt 8 év alatt a tudás, a rend, a fegyelem mellett sok-sok öröm is érte őket.

Egy oktatási intézmény csak akkor képes az ismeretek megfelelő szintű átadására, ha biztonságos mentális háttérrel biztosít tanulói és nevelői számára. Fontos az egyéni- és a közösségi higiéné is. Tiszta, esztétikus környezettel mindkettő megoldható. Sikerült fenntartói, szülői és nevelői összefogással az épület környékét és belsejét folyamatosan esztétikussá alakítani. A sportudvar és az utcafront pusztuló félben lévő szegélynövényzetét még 2003-ban eltávolítottuk, majd a parkolók kialakítása után parkosítottunk. Ma már a növények java része szépen szegélyezi az épület előtti járdát. A belső udvar lomtalanítása három évig tartott. 2005-ben pályázaton sikerült a régi Tarzan Pályát átalakítani, kibővíteni mozgáskoordinációs játékokkal, eszközökkel. Ennek következtében bekerített, füvesített játszóudvar áll az 1-4.osztályos és napközis tanulók részére.

A nevelői közösség mentálhigiénéért az intézmény vezetői a felelősek. Az egymásra figyelő, egy célért küzdő csapat képes örülni egymás és a közösség sikereinek. Ennek elérése, de főként megtartása folyamatos, komoly vezetői feladat. Jól mutatja, hogy eredményes lehetett, mert elenyésző volt a pedagógusok fluktuációja. Az elmúlt 10 év alatt csak nyugdíjba vonuló pedagógus távozott, két pedagógus elköltözött, a szülési szabadságon lévő pedagógusok is visszatértek munkájukhoz. Így stabil maradt a tantestület. Mozgás csak a művészeti oktatásban a minősítési eljárás alatt megkövetelt szigorított szakképzettségek hiánya miatt volt.

VI. Kérdőívek elemzése, következtetések

VI.1. Bevezetés

A Zsombói iskola megítéléséhez a volt diákok, szüleik és a pedagógusok körében készült egy-egy kérdőíves felmérés, melynek eredményeit a következő fejezetekben összegezzük.

Eltérő kérdőív készült a diákok, a szülők és a pedagógusok számára, de a kérdések között átfedések is találhatók. A kérdőívek kérdései az alábbi témaköröket érintették:

1. A tanítás, nevelés „minősége”
2. Nevelési-oktatási eredmények
3. Az iskolai környezet
4. Kapcsolattartás (szülők, tanárok diákok)
5. Az iskola erőssége
6. Fejlesztendő területek
7. Vélemények, élmények

A kérdéseket (az utolsó három témakör kivételével) egy négy vagy ötfokozatú skálán kellett minősíteni, hogy mennyire tartotta igaznak az adott állítást az értékelő. Az utolsó három kérdéskörben felsorolás jelleggel vagy szabad szövegesen adhattak meg szempontokat, élményeket a kérdőív alanyai.

A következő fejezetekben a tanulók, szülők és a pedagógusok körében végzett felmérés eredményeit összegezzük, kérdéscsoportonként is megbontva. Az összesítések előtt megtalálhatóak a kérdőív kérdései is.

Számos esetben a kapott eredményeket megbontottuk igazgatónként. Minden esetben a kérdőívhez azt tekintettük igazgatónak, aki a tanuló / szülő / pedagógus *utolsó*, Zsombói iskolához kötődő évében vezette az iskolát. Tudjuk, hogy átfedő esetekben az iskolai élményeket nem lehet ennyire egyértelműen az utolsó (jellemzően nyolcadik osztályos) igazgatóhoz kötni, de a felmérés kiértékelhetősége érdekében ezzel az egyszerűsítéssel élünk.

További fontos megjegyzések a kérdőívek eredményeinek értékeléséhez:

- A kitöltött kérdőívek száma igazgatónként és kérdéssoportonként is jelentősen eltérő. Minden kérdéshez feltüntettük, hogy az eredményeket hány kérdőív kiértékelése alapján határoztuk meg.
- Egyes kérdések nem minden igazgató munkássága alatt értelmezhetőek.
- Igyekeztünk a kérdőív kitöltésébe eltérő háttérrel rendelkező személyeket bevonni, hogy a kapott eredmény megbízhatóbb legyen. De nem tekintjük a mintát reprezentatívnak.
- Egyes kérdőívek eredményei arra engednek következtetni, hogy a kitöltő (volt) tanuló vagy szülő nem a saját (vagy gyermekének) diákéveire utalva töltötte ki a kérdőívet, hanem a jelenlegi állapotra vonatkoztatva. Ez kicsit módosíthatja az eredményt. A kiértékelésnél ezt az esetet nem tudtuk kezelni, mivel nem bizonyítható, hogy a kitöltő pontosan melyik időszakra gondolhatott. Feltételezésünk szerint ez a hiba „kicsi”, és valamennyire kiegyenlítik egymást a „téves” kitöltések.
- A pedagógus kérdőíveket szinte csak a jelenlegi igazgató alatt is dolgozó pedagógusok töltötték ki. Ezeket meg sem próbáltuk megbontani igazgatónként.
- A zombói iskola hovatartozásában, vezetésében 2011 tavaszán jelentős változások mentek végbe, melyet a szülők eltérően – sokszor hevesen – éltek meg. Éppen ezért a jelenlegi időszakra vonatkozó válaszokat fenntartással érdemes vizsgálni. Hasznos lehetne egy hasonló kérdőív elkészítése egy későbbi, „nyugodtabb”, „letisztultabb” időszakban is.
- A táblázatok, grafikonok igazgatónkénti megbontásának nem célja az igazgatók személyének értékelése. A megbontás elsődleges célja az, hogy a nevelési-oktatási körülmények változása – igény esetén – látható legyen. (Egy 60-as évekre vonatkozó kérdőívet és egy elmúlt évekre vonatkozót nem lehet teljesen azonos módon értékelni, a törvényi, államformai, emberi körülmények is jelentősen megváltoztak.)

VI.2. Tanulói kérdőívek

VI.2.1.A kérdőív

Nemem Nő/ Férfi

A tanítás, nevelés „minősége”

A válaszadás a megfelelő **szám bekarikázásával** történik.

1.1 Ebben az iskolában magas színvonalú oktató-nevelő munka folyik.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.2 A tanároknak sikerült felkelteni az érdeklődésemet több dolog iránt.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.3 A feladatok kijelölésekor a képességeimet is figyelembe veszik az iskolában.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.4 Jól érzem magam ebben az iskolában.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.5 Általában elégedett vagyok a tanáraink módszereivel.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.6 Személyes törődést is kapok ebben az iskolában.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.7 Megfelelőnek tartom a munkám értékelését.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.8 Az elektronikus napló /AROMO/segíti a tanóra anyagának nyomon követését, az osztályzataim figyelemmel kísérését

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.9 A művészeti iskola erősíti az önbizalmam, sikerélményt biztosít számomra

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

Nevelési-oktatási eredmények

2.1 Véleményem szerint az iskola eredményesen fejleszti az idegennyelv-tudásomat.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

2.2 Úgy érzem, a továbbtanulásom szempontjából jó kezekben vagyok ebben az iskolában.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

2.3 Elégedett vagyok az iskola fegyelemelvárásával.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

2.4 Ebben az iskolában megszerettetik velem a sportot a kirándulást, a táborozást, a mozgást.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

2.5 Szeretnék jó tanulmányi eredményeket elérni.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

2.6. A mi osztályunkban figyelnek egymásra a tanulók.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

Az iskolai környezet

3.1 Az iskola technikai felszereltségét jónak látom.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

3.2 Az iskolának biztonságos, védett környezete van.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

3.3 Elégedett vagyok az iskola tisztaságával.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

3.4 Helyénvalónak találom az iskola belső díszítéseit.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

3.5 Elégedett vagyok az iskola külső megjelenésével.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

Kapcsolattartás a tanárok és a diákok között

4.1 Elégedett vagyok a pedagógusokkal történő személyes találkozási lehetőségekkel.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

4.2 Van lehetőségem arra, hogy bekapcsolódjak a diákokat érintő döntések előkészítésébe.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

4.3 Tanáraink minden problémámat komolyan veszik.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

4.4 Úgy érzem, hangot tudok adni a véleményemnek a tanulókat érintő kérdésekben.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

VI.2.2. Válaszadók száma

Az alábbiakban a kérdésekre érkezett válaszok száma látható, igazgatónkénti bontásban. Az 1.8 és 1.9 kérdések nem értékelhetők minden igazgató alatt.

Adatok	VK	KF	MA	PP	Összesen
Darab / 1.1	10	39	20	29	98
Darab / 1.2	10	40	20	31	101
Darab / 1.3	10	38	20	30	98
Darab / 1.4	10	40	20	31	101
Darab / 1.5	10	40	20	30	100
Darab / 1.6	10	39	20	30	99
Darab / 1.7	10	39	19	30	98
Darab / 1.8	2	9	9	25	45
Darab / 1.9	2	17	18	27	64
Darab / 2.1	8	31	19	30	88
Darab / 2.2	8	38	20	31	97
Darab / 2.3	10	39	20	31	100
Darab / 2.4	10	40	20	31	101
Darab / 2.5	9	37	20	31	97
Darab / 2.6	10	38	20	31	99
Darab / 3.1	7	36	20	31	94
Darab / 3.2	10	37	19	29	95
Darab / 3.3	10	40	20	31	101
Darab / 3.4	10	36	20	31	97
Darab / 3.5	10	39	20	30	99
Darab / 4.1	10	36	16	30	92
Darab / 4.2	9	33	16	30	88
Darab / 4.3	9	36	16	29	90
Darab / 4.4	9	36	16	29	90

1. táblázat: A tanulói kérdőív kérdéseire érkezett válaszok száma

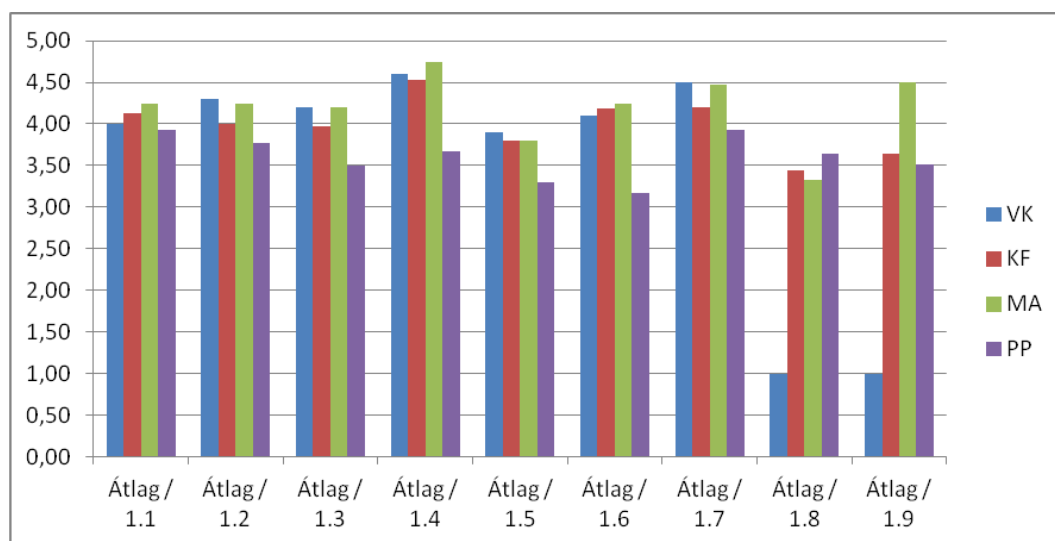
VI.2.3.Összesítés

VI.2.3.1.A tanítás, nevelés „minősége”

Az alábbi táblázat kérdésenként az 5-ös skálán adott értékelések átlagát, mutatja, igazgatónkénti bontásban:

Adatok	VK	KF	MA	PP	Átlag
Átlag / 1.1	4,00	4,13	4,25	3,93	4,08
Átlag / 1.2	4,30	4,00	4,25	3,77	4,01
Átlag / 1.3	4,20	3,97	4,20	3,50	3,90
Átlag / 1.4	4,60	4,53	4,75	3,68	4,32
Átlag / 1.5	3,90	3,80	3,80	3,30	3,66
Átlag / 1.6	4,10	4,18	4,25	3,17	3,88
Átlag / 1.7	4,50	4,21	4,47	3,93	4,20
Átlag / 1.8	1,00	3,44	3,33	3,64	3,42
Átlag / 1.9	1,00	3,65	4,50	3,52	3,75

2. táblázat: Tanulói kérdőívek - a tanítás minősége

1. ábra: Tanulói kérdőívek - a tanítás minősége

Az 1.8 és 1.9 kérdések kivételével (ami nem minden igazgató alatt értelmezhető) nagyon nagy eltérések nem láthatóak. Összességében az olvasható le, hogy a (volt) diákok elégedettek a tanítás minőségével, habár más, személyesebb szabottabb tanítási módszereket is szívesen látnának (1.5, 1.6). Legmagasabb értéket az iskolai közérzetükre vonatkozó pontszám ért el, miszerint szeretnek a zsombói iskolába járni a diákok,(1.4) és úgy ítélik meg, hogy a munkájukat jól értékelik a pedagógusok.(1.7) A művészeti iskola VK idejében még nem működött ezért

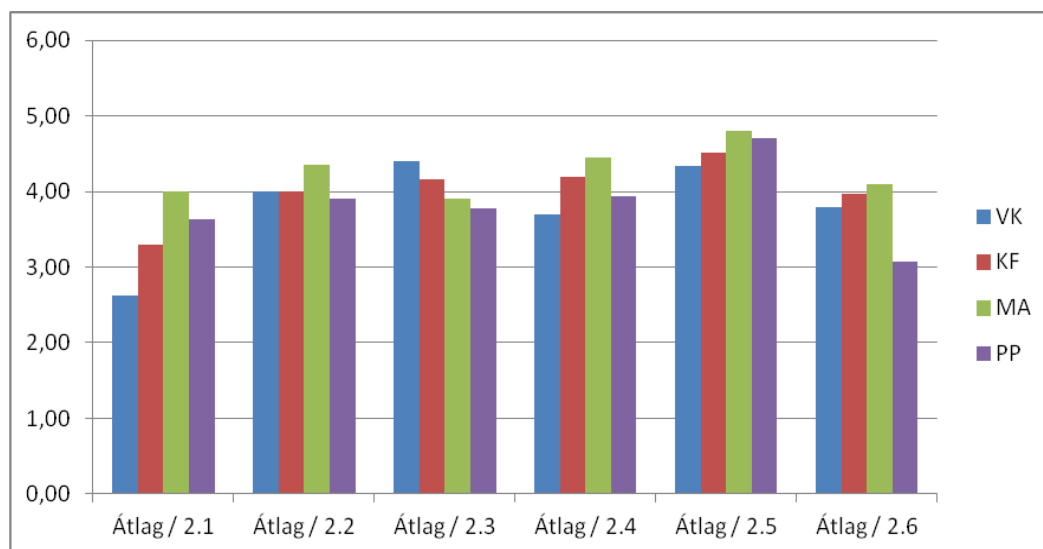
alacsony a pontérték, ugyanakkor MA igazgatása alatt végezte a tanári kar a legmagasabb szintű oktatást, ez látható kiugró értékből.

VI.2.3.2. Nevelési-oktatási eredmények

Az alábbi táblázat kérdésenként az 5-ös skálán adott értékelések átlagát, mutatja, igazgatónkénti bontásban:

Adatok	VK	KF	MA	PP	Végösszeg
Átlag / 2.1	2,63	3,29	4,00	3,63	3,50
Átlag / 2.2	4,00	4,00	4,35	3,90	4,04
Átlag / 2.3	4,40	4,15	3,90	3,77	4,01
Átlag / 2.4	3,70	4,20	4,45	3,94	4,12
Átlag / 2.5	4,33	4,51	4,80	4,71	4,62
Átlag / 2.6	3,80	3,97	4,10	3,06	3,70

3. táblázat: Tanulói kérdőívek – nevelési eredmények

2. ábra: Tanulói kérdőívek – nevelési eredmények

Az idegennyelv-oktatás (2.1), valamint az osztályon belüli egymásra figyelés (2.6) kérdéseire alacsonyabb átlagos pontszámok érkeztek.

A fegyelemtartásra vonatkozóan (2.3) folyamatosan csökkenő átlagos pontszámok láthatóak.

Magas pontszámot ért el a kirándulás, sport, táborozás (2.4)

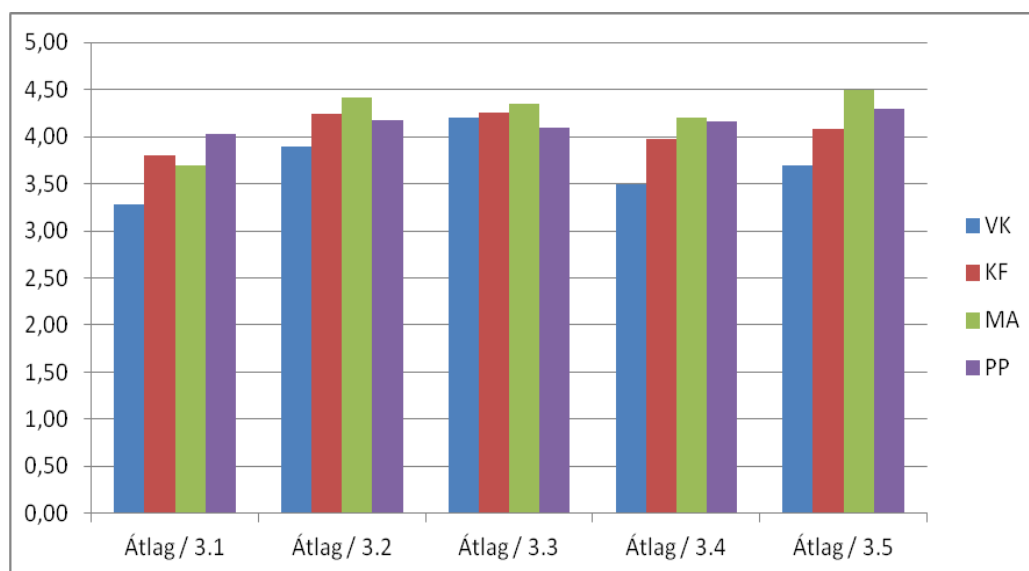
Az iskola fegyelem elvárása viszont egyre rosszabb pontszámot kapott.

VI.2.3.3. Az iskolai környezet

Az alábbi táblázat kérdésenként az 5-ös skálán adott értékelések átlagát, mutatja, igazgatónkénti bontásban:

Adatok	VK	KF	MA	PP	Végösszeg
Átlag / 3.1	3,29	3,81	3,70	4,03	3,82
Átlag / 3.2	3,90	4,24	4,42	4,17	4,22
Átlag / 3.3	4,20	4,25	4,35	4,10	4,22
Átlag / 3.4	3,50	3,97	4,20	4,16	4,03
Átlag / 3.5	3,70	4,08	4,50	4,30	4,19

4. táblázat: Tanulói kérdőívek – iskolai környezet

3. ábra: Tanulói kérdőívek – iskolai környezet

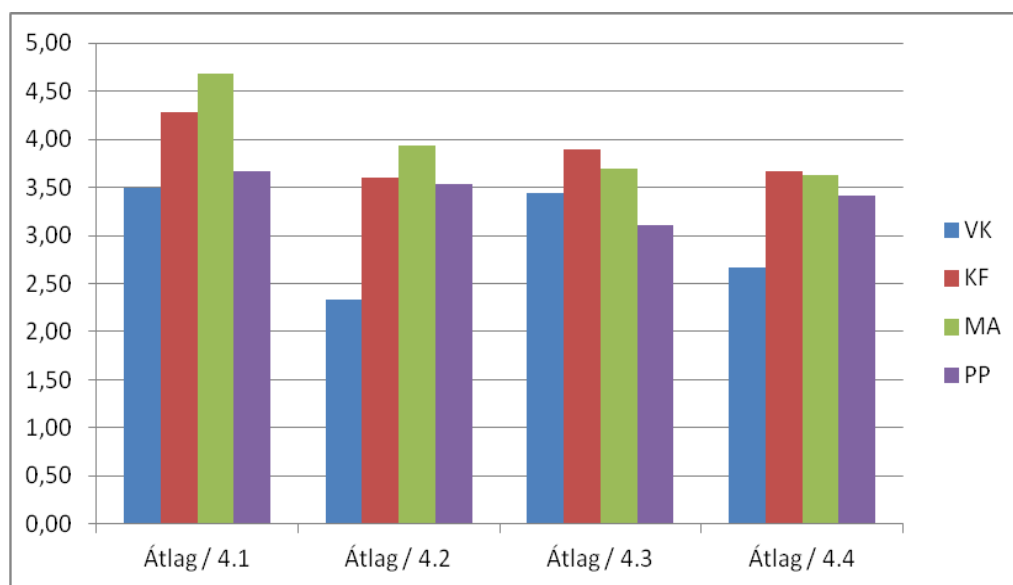
Az iskola technikai felszereltségét (3.1), biztonságát (3.2), díszítését (3.4), külső megjelenését (3.5) a kérdőívek alapvetően folyamatosan javulónk értékelték. Értékelésnél érdemes figyelembe venni, hogy az iskolai környezet is olyan szempont, mely minden esetben csak több éves munkával módosítható.

VI.2.3.4. Kapcsolattartás a tanárok és a diákok között

Az alábbi táblázat kérdésenként az 5-ös skálán adott értékelések átlagát, mutatja, igazgatónkénti bontásban:

Adatok	VK	KF	MA	PP	Végösszeg
Átlag / 4.1	3,50	4,28	4,69	3,67	4,07
Átlag / 4.2	2,33	3,61	3,94	3,53	3,51
Átlag / 4.3	3,44	3,89	3,69	3,10	3,56
Átlag / 4.4	2,67	3,67	3,63	3,41	3,48

5. táblázat: Tanulói kérdőívek - kapcsolattartás

4. ábra: Tanulói kérdőívek – kapcsolattartás

A válaszokból az látható, hogy a tanuló-pedagógus kapcsolat (4.1) alapvetően elfogadható, a tanulók azonban jobban szeretnék bekapcsolódni az őket érintő döntések előkészítésébe (4.2), hangot adni véleményüknek (4.4).

VI.2.3.5. Az iskola erőssége

Az iskola erősségét szabad szövegesen határozhatták meg a kérdőívek kitöltői. Az értékeléseket igazgatói ciklusonként megbontva soroljuk fel.

VK:

- jól felkészült tanárok, majálisok az erdőben, ballagási ünnepség
- jól felkészített a tovább tanulásra, fegyelem elvárás megfelelő, megszerették a sportot, mozgást
- kirándulás, közösségi munka

KF:

- informatikai képzés, nemzeti öntudat
- tanárok, diákok jó viszonya, az iskola jó hírneve
- szaktantermes oktatás indítása
- sport
- nyári szakkörök, táborok
- hagyományok megtartása, kisközösség megtartása, programok szervezése (vándortábor)
- kihívás napja
- iskolai ünnepségek, akadályversenyek, vetélkedők, humánus tanárok
- családias jelleg, maradjon meg falusi iskolának, oktatás minősége
- tisztelet, tolerancia, pedagógusokkal való kapcsolat, őrsi raj programok, táborok
- gyakorlókert, osztálykirándulások
- művészeti iskola
- színvonalas oktatás, sport, művészeti iskola
- vándortábor, tehetségek gondozása, támogatása, kellemes légkör
- kapcsolat más iskolákkal

- a kulturális életbe való bekapcsolódás, nyitottság, a szakmai fejlődésre való igény
- oktatás minősége, fakultatív programok szervezése
- tanár-szülő kapcsolat, sport, művészeti iskola, természetszeretet, természetvédelem pl.: szemétszedés
- készségfejlesztés
- vándortáborok, iskola rádió
- családi nap, művészeti iskola,
- fakultáció, sportolási lehetőség, kirándulások a szabadban
- csapatépítő programok (kisdobos, úttörő), vándortáborok, sportrendezvények
- ünnepek, programok, egymásra figyelés

MA:

- magas szintű elvárás
- művészeti iskola, programok pl.:egészségnap, közlekedési nap, kihívás napja, táborok, síelés, biciklitúra, vándortábor
- művészeti oktatás, sport, családi hangulat
- sport, művészet, baráti kapcsolatok
- művészeti iskola, tanárok kedvessége
- művészeti okt. interaktív tábla használata, farsang, gyereknap, egészség hét
- művészeti iskola, rendezvények, kirándulások, Kós Károly emléknap
- sport, baráti kapcsolatok
- sport, művészet
- művészeti iskola, idegen nyelv oktatása, kirándulások szervezése
- családi atmoszféra, egyéni értékek figyelembe vétele, vallásszabadság
- magas színvonalú közösségi élet, jól felkészült pedagógusok, megfelelő környezet
- Comenius program, családi nap, művészeti iskola

- tanulmányi kirándulások, művészeti iskola, családi légkör
- nyelvtanítás, sportolási lehetőség, kirándulások, túrák

PP:

- művészeti iskola, sport, idegennyelv-tanítás módszere,
- rend, fegyelem, programok, sport
- sport, művészeti iskola.
- művészeti iskola, nyelvtanulás, sportok
- művészeti iskola, Comenius
- iskola kinézete, iskola színvonala, technikai fejlődés az iskolában
- történelem, tanárok, barátság
- külföldi kapcsolatok, pályázatok,
- barátság, erős kézben tartott fegyelem
- sport, testnevelés, interaktív tábla.
- művészet, fák, néhány tantárgy
- fegyelem, külső megjelenés, személyes törődés
- nyelvismeret
- idegennyelv-tanítás, projektek, iskola külső megjelenése
- projektek, versenyek, eredményeim
- sport, netbook, idegennyelv-tudás
- művészeti iskola, felvételi előkészítő, katolikus iskola vagyunk
- zeneoktatás
- külön foglalkozások, alsósok számítógéphez való szoktatása, művészeti órák
- idegennyelv-tanítása, projektek, iskola külső megjelenése
- iskola nagysága, délutáni foglalkozások, óra tananyagának jó átadása a tanároktól
- sport, külön órák, kirándulások

- iskolai programok (DÖK nap, közlekedési nap), elektronikai eszközök, udvar, betonpálya
- lövészet

VI.2.3.6.Fejlesztendő területek

A fejlesztendő területeket szabad szövegesen határozhatták meg a kérdőívek kitöltői. Az értékeléseket igazgatói ciklusonként megbontva soroljuk fel.

VK:

- mivel nem voltam úttörő nem versenyezhettem, focizhattam, kirándulhattam
- közösségre nevelés, nyelvtanítás
- sportolási lehetőség, szaktanterem hiány,

KF:

- tanuló-szülő-iskola kapcsolat
- matematika tanár
- informatika, fotósakkör, rendezvények
- az udvar korszerűsítése, kézműves vásár, gyakorlókert
- tanulók összetartásának fejlesztése, sportolási lehetőségek, dekoráció
- olyan fakultáció kellene, ami bemutatna tanulható szakmákat
- kapcsolat más intézményekkel, differenciált képességfejlesztés, diszkrimináció
- idegennyelv-oktatás, szakkörök hiánya
- az iskolaudvar biztonsága, játékok felszereltsége
- tanár-diák kommunikáció, diákok viselkedése egymással és a tanárokkal
- iskolabútorok, iskolakönyvtár, pedagógusok közötti kommunikáció
- közösségépítés, a reformpedagógiai módszerek
- tornaterem, tarzan pálya, iskolabüfé
- állatvédelem, Zsombó története, alakulása

- informatika, idegen nyelv, sport
- tehetséggondozás, cserkészlet
- idegen nyelv, informatika, tehetséggondozás
- idegennyelv-oktatás, számítástechnika, sportágak tovább fejlesztése
- fejlesztés, tisztaság, tanári aktivitás

MA:

- modernebb sporteszközök, gyorsabb számítógépek, több médiaóra
- Már nem járok oda, ezért nem tudom, hogy jelenleg milyen helyzet uralkodik az iskola falai között, de ha régre visszatekintek, akkor a legmaradandóbb negatív tapasztalatom ahhoz a 2-3 tanárhoz köthető, akiknek sajnos egyáltalán nem sikerült felkelteniük a figyelmünket. Erre azt hiszem, a tanárok felvételekor nagyobb hangsúlyt kellene fektetni. Ezen kívül én nagyon szerettem az iskolát, nem tudok rosszat mondani róla.
- matematika oktatás, fizika oktatás, idegennyelv - óraszámának emelése
- számítástechnika, technika
- művészeti isk. tanárok viselkedése
- kémia szertár, idegennyelv-oktatás, technika órán gyakorlati ismeretek legyenek
- korszerűsítés
- nyelvórák emelése, sportfelszerelés fejlesztése, matematika oktatás erősítése
- sport, informatika
- több idegen nyelvű óra,
- tehetséggondozás, cserkészlet, fiatalok összefogása
- természettudományi szertárak felszereltsége, szociális helyiségek állapota, technikai eszközök
- továbbtanulás segítése, tanulmányutak szervezése

PP:

- iskolabüfé, több szakkör

- informatika és testnevelés terem
- nyelvoktatás, osztályokat jobban összekovácsolni, nagyobb tornaterem
- egy-két tanár hozzáállása
- udvar, büfé, tornaterem
- német terem, tornaterem, iskolabüfé
- tanárok hozzáállása, gyerekekkel való törődés, sporttagozatok hiánya
- tanárok fegyelmezési módszerei
- tornaterem
- tanári kar, vezetőség, informatika órák száma
- belső udvar, iskola belső tere,
- tanárok szokásai
- iskola felszereltsége
- tornaterem
- informatika teremben lévő gépek, emeleti wc, padok
- számítógépek
- diákok magaviselete, tantermek fejlesztése, táncoktatás bővítése
- Wifi-lefedettség, jó kirándulások, informatika terem
- belső udvar, emeleti wc, tanárok hozzáállása
- menza,
- német, technika, ének
- számítógépek, tornaterem
- udvar
- emeleti wc, osztályon belüli összetartás
- nyelvoktatás

VI.2.3.7. Vélemények, élmények

A kérdőívek kitöltőitől érkezett vélemények, személyes élmények, igazgatói ciklusonként megbontva.

KF:

- A további pályámat meghatározó iskola volt.
- Jó érzéssel gondolok vissza az iskolás éveimre, kellemes emlékek az iskolai ünnepek, ahol Zelleiné Ancika felkészítésével mondtam verseket. Mind a mai napig szívesen olvasok verseket, könyveket.
- Még azon szerencsés diákok közé tartozom, aki személyesen találkozhatott Tombácz János mesemondóval. Úttörőfeladatként riportot készítettem vele, miközben megtisztelt egy rövid mesével, ami az iskolában lehet, hogy megtalálható, mert segítöm Balla Erika mindezt papírra vetette. 1974-ben elindult a tollaslabda élet Zsombón, dr. Kiss István vezetésével. Ezzel a könnyűnek látszó sporttal számos olyan városban jártam, ahová talán sosem jutottam volna el. Számos úttörő olimpiát nyertünk, általunk megismerték a zsombói iskolát és a falunkat.
- Az osztály "nagymenői" naponta megalázzák a gyengébbeket, amiről az osztályfőnökök szinte soha nem szereznek tudomást.
- Nagyon tetszik, ahogy a tehetségeket támogatjátok, gondozzátok és a versenyekre, fellépésekre felkészítitek. Ezt a lelkesedést ne veszítsétek el, mert miattatok van ennek az iskolának ilyen jó hangulata és légköre. Nem sok általános iskolai ismerőssel találkozom, de ha összefutunk, nekünk a vándortáborok, az olimpiai ötéprébák, challenge day, a kosár palánknál megszervezett összejövetelek, a Föld napjára szervezett szemét szedések a legemlékezetesebbek. Felmentem a régi honlapra. Korábban sajnos sosem jártam rajta. Nagyon tetszik a tanári tabló, nem tudom kinek az ötlete volt, de egy halom emlék beugrott a tanárok arcképét látva. Peták Kálmán tanár bácsi volt a kedvenc osztályfőnököm, nevéhez nem szeretnék sztorikat hozzáfűzni, de sosem fogom neki elfelejteni, mennyire odafigyelt ránk és foglalkozott velünk.
- Emlékeim élénken élnek pedig igen régen volt, hogy 1999-ben elballagtam a suliból. Van több emlékem is, így nem volt nehéz párat kiemelni, köztük Kovácsné Edit néni felkészítését, váltóversenyekre, talajtornára. Imádtam a szigorúságát és az igazságosságát. Így visszagondolva nem bánom, hogy ilyen keményen megkövetelte a feladatokat, mert meghozta a gyümölcsét. Felső tagozatosként Korsós Zoltán kezei alá kerültem, akinek a nevét a váltóversenyeken elért sikerekért és a felvételimre való felkészítemért említeném. De azt a hangot, amit az egyik szombat délelőtti foci edzésen hallottam, sosem felejttem. Hajnalné Edit néni Achilles szalgja elszakadt. nagy volt a riadalom, a sajnálkozás mind Edit néni lába iránt mind az elmaradt foci miatt.

- Véleményem szerint sokan semmit sem tudnak arról a helyről, ahol élnek tanulnak. Lehet, sok szülő sem tudja, ezért nem tudja tovább adni a gyermekei számára. Hallani, hogy a tanárok kivételeznek a gazdag szülők gyerekeivel. A szegény gyerek is lehet tehetséges.
- Tanárok kiválogatása nem a tudás és tehetség alapján történik. Sok a pályára alkalmatlan személy.
- Úgy éreztem, hogy nagy hiányosságaim vannak a városi általános iskolához viszonyítva pl.: úszás, idegen nyelv, informatika területén melyek bizony frusztráltak.
- Fegyelem, és megfelelő szakmai felkészültség a pedagógusoknak.

MA:

- Mindig nagyon jó légkör uralkodott az iskolában, lehet, hogy az iskola mérete és elhelyezkedése miatt, de olyan családi hangulata volt, mindenki ismert mindenkit, mindenki köszönt mindenkinek. Azt hiszem mindenki örömmel járt reggelente iskolába. Az iskola által szervezett 1-1 napos kirándulások, sítúrák, táborok valamint a közlekedés és egészség nap mindig óriási sikert aratott a tanulók körében. Amit mindenképp vissza kellene hozni, az a 24órás kihívás napja.
- A zombói iskolában szerzett ismeretimnek köszönhetően Szeged egyik legjobb gimnáziumában is kitűnő tanuló lehettem.
- A 8. osztály elvégzése rendkívüli módon megkönnyítette a középiskolai, sőt az egyetemi tanulmányaimat, illetve nagyszerű erkölcsi és szociális nevelésben részesültem ebben az iskolában.

PP:

- A tanárok nem igazán törődnek a diákok lelki világával.
- Néhány tanárnak rossz fegyelmezési módszerei vannak.
- Több sportversenyt kellene rendezni.
- Úgy érzem, amit én észrevettem, azon nem lehet változtatni. Értem ez alatt a tanár-gyerek viszonyokat.
- Szeretném, ha többet mennénk el a diákokkal együtt valahova.
- A tanárok elítélnék minket és ezért nem törődnek velünk.
- Szerintem az iskola pont így jó.

- Én szerettem ebbe az iskolába járni, örülök annak, hogy más osztályokat is szoros baráti kapcsolat alakult ki. Rengeteg élmény köt ehhez az iskolához.

VI.3. Szülői kérdőívek

VI.3.1.A kérdőív

Gyerme kem ...-től ...-ig a Zsombói Iskola diákja /volt/

1. Olvassa el a kérdéseket, majd az értékskálán az Ön által megfelelőnek tartott számot karikázza be!

1.1. Mennyire volt tájékozott az iskola elvárásairól, amikor gyermekét beíratta?

Teljes mértékben 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem

1.2. Azt nyújtja-e az iskola, amit a Pedagógiai Programjában, a szülői tájékoztatásban ígért?

Teljes mértékben 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem

1.3. A nevelőtestület pedagógusai eredményes oktató-nevelő munkát végeznek-e?

Teljes mértékben 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem

1.4. Megfelelő-e a tanulók terhelése?

Teljes mértékben 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem

1.5. Van-e elég sikerszerzési lehetősége a gyerekeknek?

Teljes mértékben 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem

1.6. Mennyire elégedett az iskola értékelési rendszerével?

Teljes mértékben 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem

1.7. Van-e lehetőség a szülők részvételére az iskolai programokban? (kirándulások, sport mérkőzések, táborok, szabadidős programok, családi nap...)

Teljes mértékben 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem

1.8. Elégedett-e azzal, ahogyan az iskola figyelembe veszi a szülők kérését, elvárásait?

Teljes mértékben 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem

1.9. Mennyire tekinti az iskola partnernek a szülőket?

Teljes mértékben 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem

1.10. Az iskola, mint környezet, biztonságával, esztétikumával segíti-e azt, hogy a gyerekek jól érezzék magukat?

Teljes mértékben 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem

2. Mennyire tartja kielégítőnek az iskola szolgáltatásait? (Tegyen x-et a megfelelő helyre!)

Szolgáltatás	kiváló	megfelelő	gyenge	elfogadhatatlan
menza (étkezés) (2.1)				
napközi (2.2)				
szakkörök (2.3)				
sportkörök (2.4)				
ünnepségek (2.5)				
táborok (2.6)				
kirándulások (2.7)				
versenyekre felkészítés (2.8)				
Művészeti iskola Képzőművészeti tagozat (2.9)				
Művészeti iskola Zeneművészeti tagozat (2.10)				

3. Karikázza be az ön által legmegfelelőbb(ek)nek tartott válasz(ok) betűjelét!

3.1. Miként ajánlaná a Zsombói Iskolát egy most iskolát választó ismerősének?

- a) jó szívvel, nyugodt lelkiismerettel
- b) kisebb fenntartásokkal, de bátran
- c) nem nyilvánítana sem pozitív, sem negatív véleményt
- d) inkább más iskolát javasolna

3.2. Milyennek ítéli meg az iskolai légkört?

- a) demokratikus
- b) humánus
- c) gyermekközpontú
- d) szigor, vasfegyelem jellemzi
- e) egyéb.....

3.3. Milyennek tartja az iskolai követelményrendszert?

- a) túl erős
- b) erős
- c) megfelelő
- d) gyenge

3.4. Milyen módon tudja lemérni, értékelni az iskolában folyó szakmai munka színvonalát?

- a) tanulmányi versenyeredmények
- b) felvételi eredmények
- c) gyermeke véleménye
- d) nem tudom lemérni

3.5. Megfelelőnek tartja-e az iskola felszereltségét; milyen területeken lát hiányosságokat?

- a) tantermek
- b) számítástechnika-Internet hozzáférés
- c) szemléltető anyagok
- d) udvar
- e) megfelelőnek tartom
- Egyéb:

3.6. Milyen lehetősége(ke)t, módszer(ek)t tart leginkább jónak az iskola és szülők közötti kapcsolattartásra?

- a) fogadóórák
- b) telefonon keresztül
- c) elektronikus naplón keresztül /AROMO/
- d) ellenőrzőn keresztül
- e) szülői értekezlet
- f) személyesen a szaktanárokkal

VI.3.2. Válaszadók száma

Az alábbiakban a kérdésekre érkezett válaszok száma látható, igazgatónkénti bontásban.

Adatok	VK	KF	MA	PP	Összesen
Darab / 1.1	1	13	11	9	34
Darab / 1.2	1	13	11	9	34
Darab / 1.3	1	12	11	9	33
Darab / 1.4	1	13	11	9	34
Darab / 1.5	1	13	11	9	34
Darab / 1.6	1	13	11	9	34
Darab / 1.7	1	13	11	9	34
Darab / 1.8	1	13	11	9	34
Darab / 1.9	1	13	11	8	33
Darab / 1.10	1	13	11	8	33
Darab / 2.1	1	12	10	9	32
Darab / 2.2	1	13	9	9	32
Darab / 2.3	1	13	8	9	31
Darab / 2.4	1	13	8	9	31
Darab / 2.5	1	13	11	9	34
Darab / 2.6	1	13	10	9	33
Darab / 2.7	1	12	11	9	33
Darab / 2.8	1	13	8	9	31
Darab / 2.9		6	8	9	23
Darab / 2.10		6	8	9	23

6. táblázat: A szülői kérdőív kérdéseire érkezett válaszok száma

Az első igazgató (VK) időszakára vonatkozóan sajnos csak egy kérdőív állt rendelkezésre, így arra az időszakra nem tekinthető megbízhatónak az eredmény.

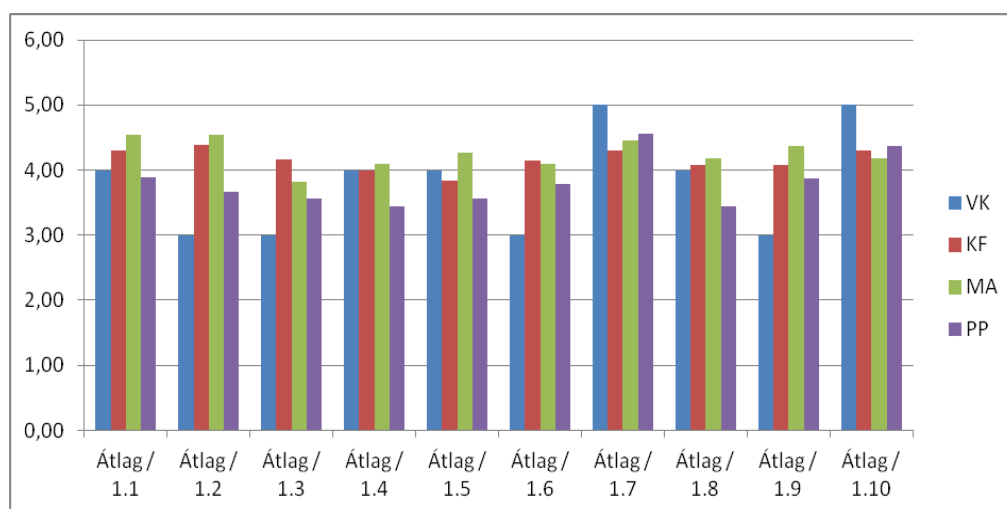
VI.3.3.Összesítés

VI.3.3.1.A tanítás, nevelés „minősége”

Az alábbi táblázat kérdésenként az 5-ös skálán adott értékelések átlagát, mutatja, igazgatónkénti bontásban:

Adatok	VK	KF	MA	PP	Végösszeg
Átlag / 1.1	4,00	4,31	4,55	3,89	4,26
Átlag / 1.2	3,00	4,38	4,55	3,67	4,21
Átlag / 1.3	3,00	4,17	3,82	3,56	3,85
Átlag / 1.4	4,00	4,00	4,09	3,44	3,88
Átlag / 1.5	4,00	3,85	4,27	3,56	3,91
Átlag / 1.6	3,00	4,15	4,09	3,78	4,00
Átlag / 1.7	5,00	4,31	4,45	4,56	4,44
Átlag / 1.8	4,00	4,08	4,18	3,44	3,94
Átlag / 1.9	3,00	4,08	4,36	3,88	4,09
Átlag / 1.10	5,00	4,31	4,18	4,38	4,30

7. táblázat: Szülői kérdőívek – a tanítás minősége

5. ábra: Szülői kérdőívek – a tanítás minősége

A szülők értékelései szerint tanulók terheltsége jó (1.4), van lehetőségük sikerszerzési lehetőségre (1.5).

A szülők részvételére iskolai programokon van lehetőség (1.7), illetve partnerként tekinti őket az iskola (1.9), de véleményüket nagyobb mértékben is szívesen figyelembe vetetnék (1.8). Az eredményes oktatómunka (1.3), a szülői

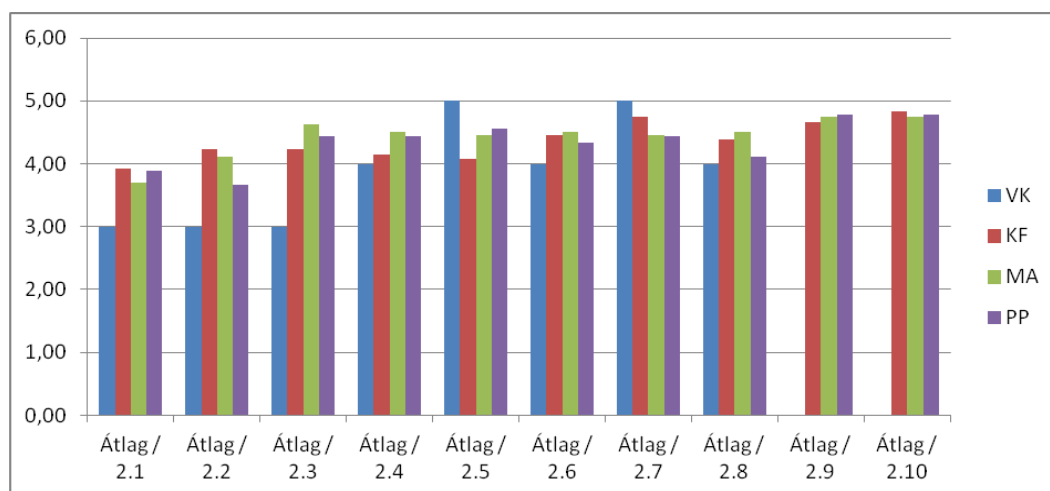
tájékoztatásokban megjelent ígéretek megtartása (1.2), valamint az értékelési rendszer (1.6) kérdésekre érkezett válaszok nagyobb szórást mutatnak.

VI.3.3.2. Iskolai szolgáltatásai

Az alábbi táblázat kérdésenként az 5-ös skálán adott értékelések átlagát, mutatja, igazgatónkénti bontásban:

Adatok	VK	KF	MA	PP	Végösszeg
Átlag / 2.1	3,00	3,92	3,70	3,89	3,81
Átlag / 2.2	3,00	4,23	4,11	3,67	4,00
Átlag / 2.3	3,00	4,23	4,63	4,44	4,35
Átlag / 2.4	4,00	4,15	4,50	4,44	4,32
Átlag / 2.5	5,00	4,08	4,45	4,56	4,35
Átlag / 2.6	4,00	4,46	4,50	4,33	4,42
Átlag / 2.7	5,00	4,75	4,45	4,44	4,58
Átlag / 2.8	4,00	4,38	4,50	4,11	4,32
Átlag / 2.9		4,67	4,75	4,78	4,74
Átlag / 2.10		4,83	4,75	4,78	4,78

8. táblázat: Szülői kérdőívek – az iskola szolgáltatásai

6. ábra: Szülői kérdőívek – az iskola szolgáltatásai

A legalacsonyabb átlagos pontszámot az étkeztetés (2.1) kapta. A napközi (2.2), szakkörök (2.3), sportkörök (2.4), verseny felkészítés (2.8) terén egyesek többet várnának, de összességében a „megfelelő” és „kiváló” közötti minősítést adták. Az ünnepségek (2.5), táborok (2.6) és kirándulások (2.7) is átlagosan magas pontszámot kaptak, de a művészeti iskolát értékelték a leginkább kiválónak a szülők (2.9, 2.10).

VI.3.3.3. Az iskola megítélése

Ezen kérdéscsoportban egy kérdésre több válasz is megjelölhető volt. Amennyiben egy kérdőíven több válasz is szerepelt, minden választ felvettünk az értékelés eredményébe. Ennek következtében a diagramok értékelését is más módon kell végezni: a kérdésen belül célszerű megkeresni a leggyakoribb válaszokat. A különböző kérdésekre kapott válaszokat egymással nem érdemes összehasonlítani.

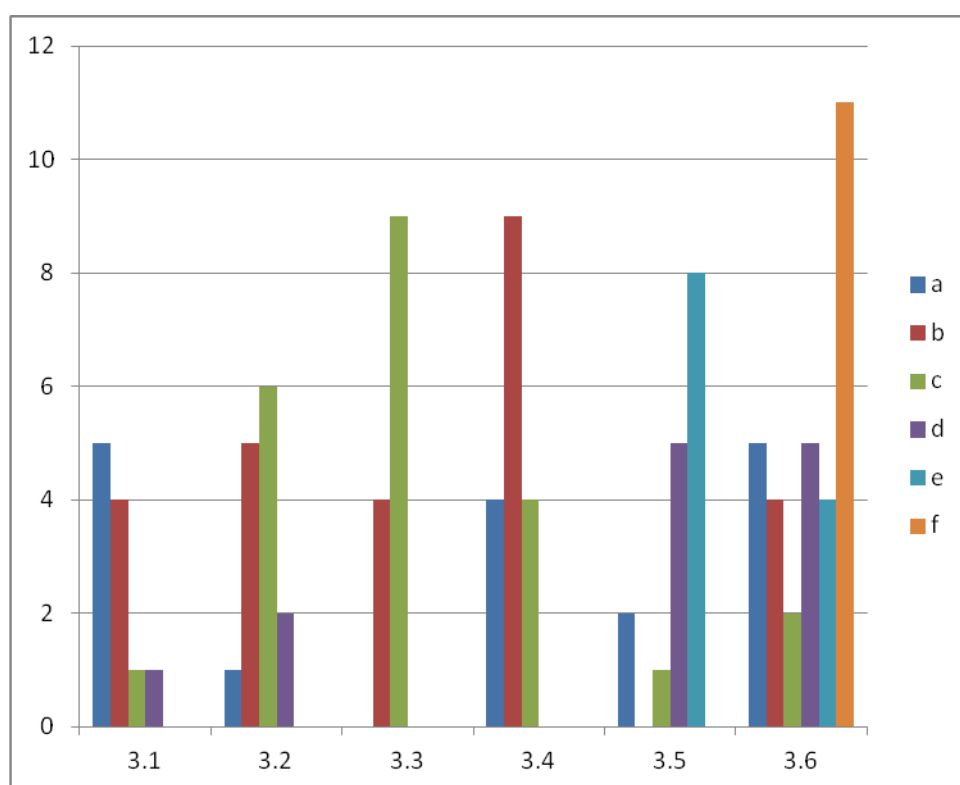
VK	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
a						
b		1				
c				1		
d			1		1	1
e						1
f						
		1	1	1	1	1

9. táblázat: Szülői kérdőívek - az iskola megítélése (VK)

Ezen időszakra a választ nem értékeljük, mivel egy kérdőív eredménye állt rendelkezésre.

KF	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
a	5	1		4	2	5
b	4	5	4	9		4
c	1	6	9	4	1	2
d	1	2			5	5
e					8	4
f						11
	11	14	13	17	16	31

10. táblázat: Szülői kérdőívek - az iskola megítélése (KF)

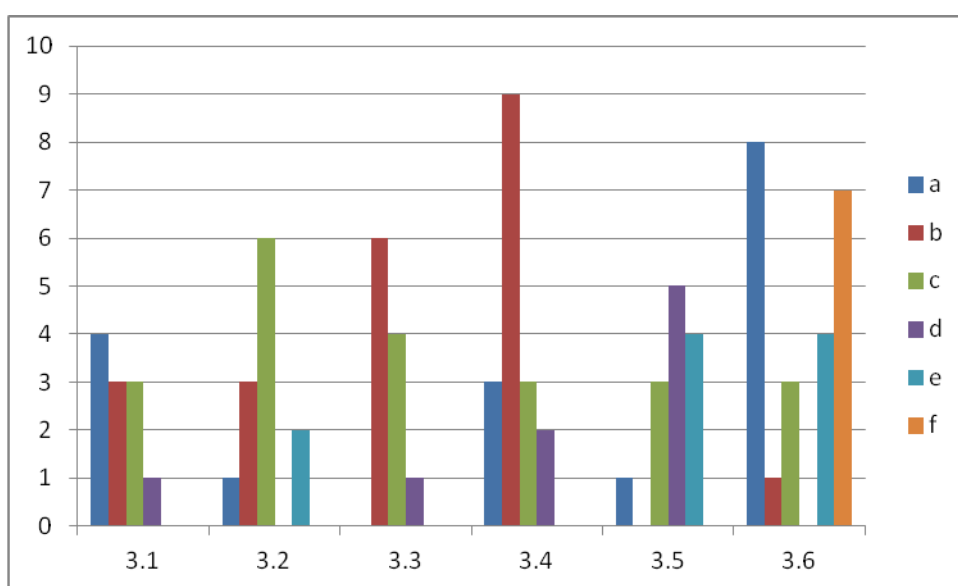

7. ábra: Szülői kérdőívek - az iskola megítélése (KF)

A szülők az iskolát többnyire jó szívvel ajánlatnák (3.1). Az iskolai légkört leginkább gyermekközpontúnak ítélik meg (3.2), a követelményrendszert megfelelőnek (3.3). A munka színvonalát (3.4) leginkább a felvételi eredmények alapján tudják mérni. A tanár-szülő kapcsolattartásra (3.6) a személyes módszert tartják legjobbak.

MA	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	
a		4	1		3	1	8
b		3	3	6	9		1
c		3	6	4	3	3	3
d		1		1	2	5	
e			2			4	4
f							7
		11	12	11	17	13	23

11. táblázat: Szülői kérdőívek - az iskola megítélése (MA)

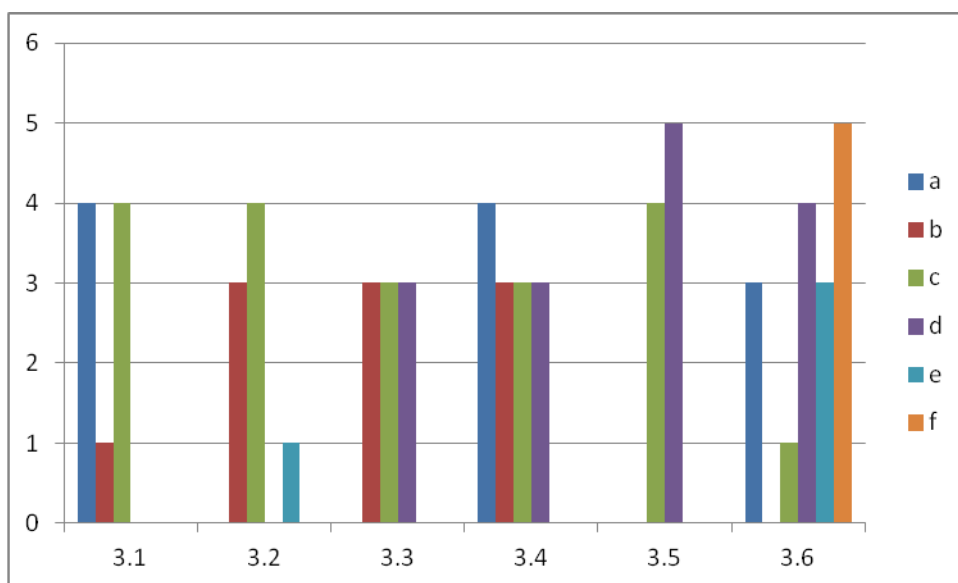

8. ábra: Szülői kérdőívek - az iskola megítélése (MA)

A szülők az iskolát többnyire jó szívvel ajánlatnák (3.1). Az iskolai légkört gyermekközpontúnak ítélik meg (3.2), a követelményrendszert erősnek (3.3). A munka színvonalát (3.4) leginkább a felvételi eredmények alapján tudják mérni. A tanár-szülő kapcsolattartásra (3.6) a fogadóórákat és a személyes módszert tartják legjobbak.

PP	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
a		4			4	3
b		1	3	3	3	
c		4	4	3	3	4
d				3	3	5
e			1			
f						5
		9	8	9	13	9
						16

12. táblázat: Szülői kérdőívek - az iskola megítélése (PP)

9. ábra: Szülői kérdőívek - az iskola megítélése (PP)

A szülők az iskolát vegyes érzelmekkel ajánlatná (3.1). Az iskolai légkört leginkább gyermekközpontúnak ítélik meg (3.2), a követelményrendszert vegyesen ítélik meg (3.3). A munka színvonalát (3.4) a versenyeredmények és a felvételi eredmények alapján, valamint a diák véleménye alapján tudják mérni. A tanár-szülő kapcsolattartásra (3.6) a személyes módszert és az ellenőrzőt tartják legjobbak.

VI.3.3.4. Az iskola erőssége

Az iskola erősségét szabad szövegesen határozhatták meg a kérdőívek kitöltői. Az értékeléseket igazgatói ciklusonként megbontva soroljuk fel.

KF:

- A gyermekek biztonsága, felelősség
- jó tanár-diák kapcsolat
- hagyományos programok
- tanulás színvonala
- számítástechnikai felszereltség
- felkészítés továbbtanulásra
- kiváló tanári kar
- kapcsolat a középiskolákkal
- számítástechnika felszereltsége
- művészeti oktatás
- óránk kívüli lehetőségek, kapcsolattartás, táborozás
- szervezettség
- kapcsolat más oktatási és művelődési intézményekkel
- sok szakkör lehetőség
- magas szintű képzés

MA:

- szakmailag kiváló pedagógusok
- művészeti oktatás
- művészeti iskola
- helyi pedagógusok és diákok megtartása
- gyermekközpontúság

- rendezvények
- úszásoktatás
- jó hangulat, családi légkör
- iskolavezetés ideológiai mentessége
- tanulmányi versenyeken való aktív részvétel
- versenyek
- vándortáborok

PP:

- versenyek
- művészeti iskola
- művészeti oktatás
- tanár-diák kapcsolat
- színvonalas oktatás
- művészeti iskola
- rendezvények
- kis létszámú osztályok
- megfelelő felkészítés
- osztálykirándulások
- sport
- RSG és egyéb sportkörök
- családi nap
- táborok, síelés, vándortábor, biciklis tábor

VI.3.3.5.Fejlesztendő területek

A fejlesztendő területeket szabad szövegesen határozhatták meg a kérdőívek kitöltői. Az értékeléseket igazgatói ciklusonként megbontva soroljuk fel.

KF:

- az udvar biztonságossága
- több sportverseny
- gyerekek bevonása a munkába
- szakmaiság erősítése
- biztonság
- még több órában nyelvtanulás
- Zsolnay-módszer mielőbbi eltörlése
- szüneti programok
- nyílt kommunikáció
- a tisztelet hiánya
- több sportkör
- ha több szülő jelzi rosszalló véleményét egy pedagógusról, azt felül kell vizsgálni
- ingyenes szakkörök
- hitoktatásban és az etikában rejlő közösségépítő erő kihasználása
- több drog és cigi ellenes reklám kellene
- iskolai rádió

MA:

- a közétkeztetés megoldása
- új pedagógusok nyitása a régiek felé
- hátsó udvar biztonsága
- a szociális helyiségek felújítása
- több tábor lehetőség a gyerekeknek
- szertárak felszereltsége
- szemléltetőeszközök korszerűsítése
- elektronikus napló visszaállítása

PP:

- korrepetálás
- nyelvoktatás
- többfajta sportolási lehetőség (pl. sakk)
- nyelvoktatás
- csak olyan tanárok tanítsanak, akik példamutató magatartással rendelkeznek
- matematika oktatása
- tanár-diák kommunikáció
- aszfaltos pálya burkolata balesetveszélyes
- napközi szigor (lecke írás)
- másfajta sport lehetősége
- nyelvoktatás korábbi bevezetése
- több sportolási lehetőség
- tanár-szülő kapcsolat
- idegennyelv-oktatás
- egymás iránti tisztelet
- tisztaság
- több szakkör, logopédia, fejlesztő pedagógia, több órában tehetséggondozás
- tanár-tanár kapcsolat
- iskolai étkeztetés
- tömbösített oktatás

VI.3.3.6. Vélemények, élmények

A kérdőívek kitöltőitől érkezett vélemények, személyes élmények, igazgatói ciklusonként megbontva.

KF:

- Örülünk annak, hogy gyermekeink abban az időszakban járhattak az általános iskolába, amikor az szerintünk a fénykorát élte. Sok problémánk a tanulással nem volt, viszont annál több szép élménnyel gazdagodtak gyermekeink. Jó szívvel gondolunk vissza erre az időszakra.

MA:

- Mind a két gyermekem 8 évig tanult ebben a nagyszerű intézményben. Nagyon hálás vagyok azért az áldozatos munkáért, amit a pedagógusok végeztek, ahol a szülőt partnernek tekintették, ahol a gyermekeim olyan tudást szereztek, amivel könnyedén vették a gimnázium által támasztott követelményeket. Olyan környezetben válhattak kis kamasszá, amit szerintem csak egy ilyen kis településen működő iskola adhat. Megtanulhatták a zene, a művészet értékét, sportolhattak, eljutottak Nyugat-Európába, síelhettek, tettek mindezt nagyszerű emberekkel. Bebarangolták egész Magyarországot, kerékpártúrákon vettek részt. Legfontosabb, hogy olyan pedagógusok tanították őket, akik egy életre szóló tudással ajándékozták meg. Köszönjük!

PP:

- Az osztály nagymenői naponta megalázzák a gyengébb, és rosszabb anyagi körülmények között élő osztálytársaikat, amiről az osztályfőnökök szinte soha nem szereznek tudomást. Ez nagy kárt okoz az önbecsülésükben.
- Az idei 13. tanév, hogy gyermekeim valamelyik évfolyamon az iskola padjait koptatják. Ez idő alatt nagyon jó kapcsolat alakult ki az iskola vezetésével, és az iskolában tanító tanárokkal, nevelőkkel. Gyerekeim sikeresen felkészültek a Ságvári Gimnázium speciális tagozataira. Zsófi és Anna a Művészeti Iskolában kedvelte meg a zenélést és népzene, amit azóta is folytatnak. A nyári vándor- és kerékpáros táborok és a téli sí táborok felejthetetlen élményekkel ajándékozták meg a gyerekeket és a résztvevő szülőket is.

VI.4. Pedagógus kérdőívek

VI.4.1.A kérdőív

Kedves Pedagógus!

A **Zsombói Iskola történetét** választottam **szakdolgozatom** témájának melyhez kérném a Te segítséged is. Szeretnék tájékozódni a véleményedről, elégedettségéről, arra az időszakra vonatkozóan **amikor az iskolánk pedagógusa voltál/ vagy**. Kérlek, közreműködéseddel segítsd a munkámat!

A kérdőívet név nélkül kérem kitölteni!

Én-tól-ig a Zsombói Iskola dolgozója voltam/ vagyok

A válaszadás a megfelelő **szám bekarikázásával** történik.

A tanítás, nevelés „minősége”

1.1 Ebben az iskolában magas színvonalú oktató-nevelő munka folyik.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.2 Úgy látom, a tanároknak sikerült felkelteni a gyermekek érdeklődését több dolog iránt.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.3 Elégedett vagyok azzal, ahogy figyelembe vesszük az egyéni tanulói képességeket a terhelésükkor.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.4 A gyermekek jól érzik magukat ebben az iskolában.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.5 Általában elégedett vagyok a pedagógus kollégák felkészültségével, módszereivel.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.6 Személyes törődést is kapnak a gyermekek ebben az iskolában.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.7 Megfelelőnek tartom a gyermekek értékelését.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.8 Az elektronikus napló /AROMO/segíti a tanóra anyagának nyomon követését, az osztályzatok figyelemmel kísérését, az osztálystatisztikák elkészítését.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

1.9 A művészeti iskola erősíti a gyerekek önbizalmát, sikerélményt biztosít számukra.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

Nevelési-oktatási eredmények

2.1 Véleményem szerint az iskola eredményesen fejleszti a gyermekek idegennyelv- tudását.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

2.2 A továbbtanulás szempontjából jó kezekben vannak a gyermekek ebben az iskolában.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

2.3 Elégedett vagyok az iskola fegyelemelvárásával.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

2.4 Ebben az iskolában megszerettetik a gyermekekkel a mozgást, a sportot a táborozást.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

2.5 Elégedett vagyok a gyermekek tanuláshoz való viszonyával.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

2.6 Úgy látom, a gyermekek figyelnek egymásra az iskolában.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

Az iskolai környezet

3.1 Az iskola technikai felszereltségét jónak látom.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

3.2 Az iskolának biztonságos, védett környezete van.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

3.3 Elégedett vagyok az iskola tisztaságával.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

3.4 Helyénvalónak találom az iskola belső díszítéseit.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

3.5 Elégedett vagyok az iskola külső megjelenésével.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

A szülőkkel való kapcsolattartás

4.1 Elégedett vagyok a szülőkkel történő személyes találkozási lehetőségekkel.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

4.2 Van lehetőségük a szülőknek arra, hogy bekapcsolódjanak az iskola neveléssel kapcsolatos tevékenységeibe.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

4.3 Az iskola minden szülői aggodalommal komolyan foglalkozik.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

Tanórán kívüli tevékenység

5.1 Megfelelőnek tartom az iskolai rendezvények, ünnepségek szervezettségét, hangulatát.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

5.2 Elégedett vagyok a tanulmányi kirándulások szervezettségével, hangulatával

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

Segítőkézség, kapcsolatteremtés

6.1 Az iskolavezetés őszinte, segítőkész, megértő, kéréseimet figyelembe veszi.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

6.2 Az osztályfőnökök kapcsolata jó az osztályban tanító pedagógusokkal.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

6.3 Az adminisztratív dolgozók /iskolaittkár, gazdaságvezető / nagymértékben segítik a munkámat

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

6.4 A technikai dolgozók /takarítók, karbantartó/ feladatukat jól ellátják, segítségükre számíthatok.

Teljes mértékben igaz 5 4 3 2 1 Egyáltalán nem igaz 9 Nem tudom

7.1 Iskolánk három legfőbb erőssége (amelyek megőrzendő, folytatandók)

1.

2.

3.

7.2. Három terület, amelyen az iskolánkban változtatni, fejleszteni kellene.

1.

2.

3.

Kérem, röviden írd le az egyéb észrevételeidet, véleményedet

VI.4.2. Válaszadók száma

Az alábbiakban a kérdésekre érkezett válaszok száma látható, igazgatónkénti bontásban.

Adatok	KF	MA	PP	Összesen
Darab / 1.1	1	2	12	15
Darab / 1.2	1	2	12	15
Darab / 1.3		2	12	14
Darab / 1.4	1	2	12	15
Darab / 1.5	1	2	12	15
Darab / 1.6	1	2	12	15
Darab / 1.7		2	12	14
Darab / 1.8		1	11	12
Darab / 1.9	1	1	11	13
Darab / 2.1	1	2	12	15
Darab / 2.2	1	2	12	15
Darab / 2.3		2	12	14
Darab / 2.4	1	2	12	15
Darab / 2.5	1	2	12	15
Darab / 2.6	1	2	12	15
Darab / 3.1		2	12	14
Darab / 3.2		2	12	14
Darab / 3.3		2	12	14
Darab / 3.4		1	12	13
Darab / 3.5	1	2	12	15
Darab / 4.1	1	2	12	15
Darab / 4.2	1	1	12	14
Darab / 4.3	1	2	12	15
Darab / 5.1	1	2	12	15
Darab / 5.2	1	2	12	15
Darab / 6.1		2	12	14
Darab / 6.2		2	12	14
Darab / 6.3	1	2	11	14
Darab / 6.4	1	1	12	14

13. táblázat: A pedagógus kérdőív kérdéseire érkezett válaszok száma

VI.4.3.Összesítés

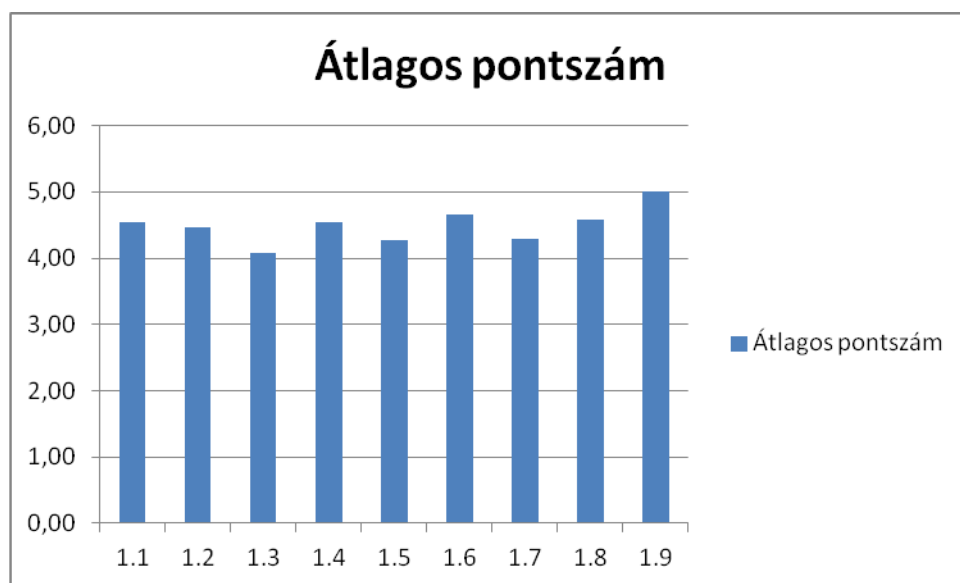
A pedagógus kérdőíveket nem bontottuk meg igazgatói ciklusonként, mivel a kitöltött kérdőívek szinte kizárólag olyan pedagógusoktól érkeztek, akik jelenleg is az iskola munkatársai.

VI.4.3.1.A tanítás, nevelés „minősége”

Az alábbi táblázat kérdésenként az 5-ös skálán adott értékelések átlagát, mutatja.

kérdés	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9
átlag	4,53	4,47	4,07	4,53	4,27	4,67	4,29	4,58	5,00
szórás	0,64	0,64	0,92	0,52	0,70	0,62	0,73	1,16	0,00
minimum	3	3	2	4	3	3	3	1	5
maximum	5	5	5	5	5	5	5	5	5
darabszám	15	15	14	15	15	15	14	12	13

14. táblázat: Pedagógus kérdőív – a tanítás minősége

10. ábra: Pedagógus kérdőív – a tanítás minősége

Minden kérdésre magas, 4 feletti átlag pontszám látható. A tanulók egyéni képességeinek figyelembe vétele (1.3), a kollégák felkészültsége (1.5) és az értékelés megfelelősége (1.7) kapott átlagosan valamivel alacsonyabb pontszámot. A gyerekekkel való személyes törődés (1.6), az elektronikus napló (1.8) és a

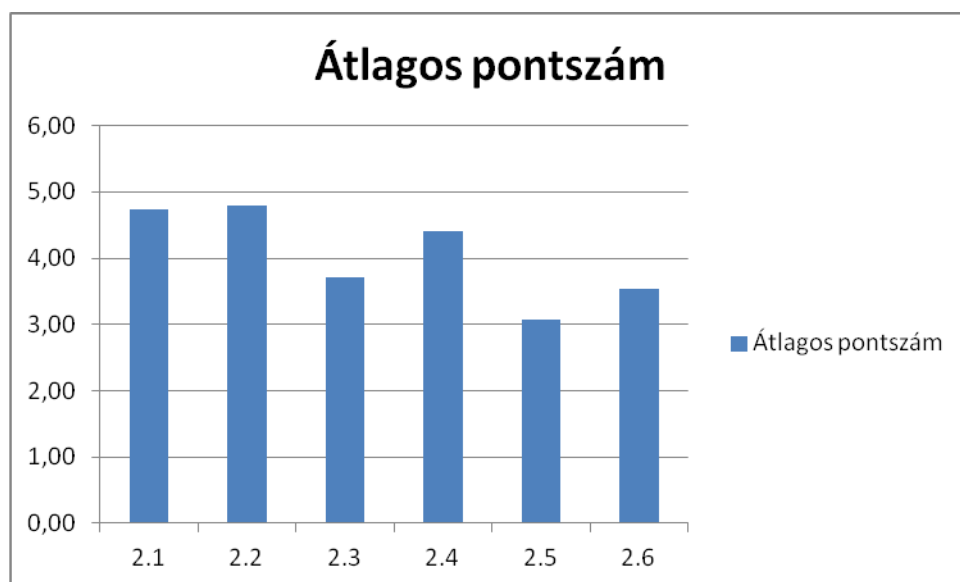
művészeti iskola pozitív hatása (1.9) pedig az átlagnál magasabb pontszámot kapott.

VI.4.3.2. Nevelési-oktatási eredmények

Az alábbi táblázat kérdésenként az 5-ös skálán adott értékelések átlagát, mutatja.

kérdés	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6
átlag	4,73	4,80	3,71	4,40	3,07	3,53
szórás	0,59	0,41	0,91	0,51	0,96	0,74
minimum	3	4	2	4	1	3
maximum	5	5	5	5	5	5
darabszám	15	15	14	15	15	15

15. táblázat: Pedagógus kérdőív – oktatási eredmények

11. ábra: Pedagógus kérdőív – oktatási eredmények

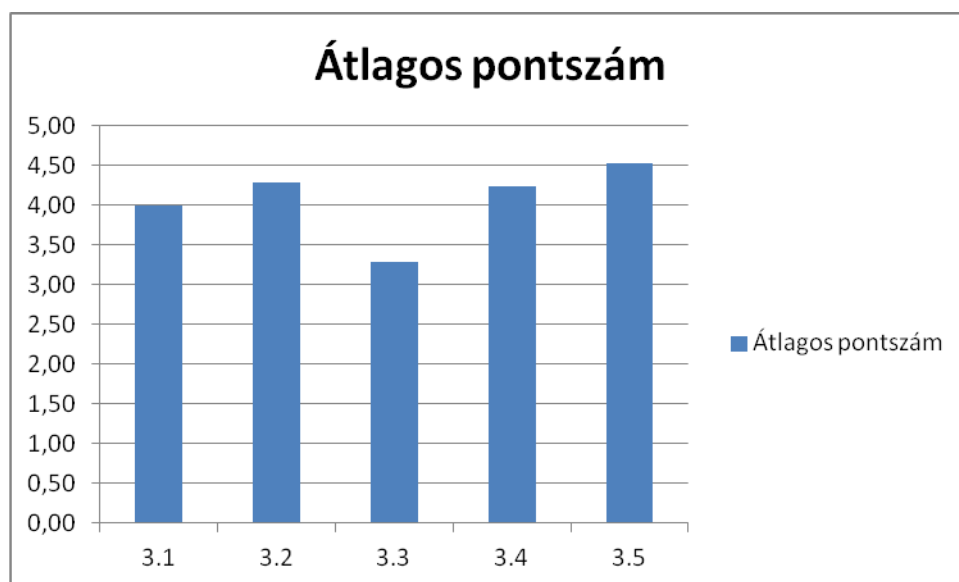
Az idegennyelv-oktatás (2.1), a továbbtanulás (2.2) és a mozgás, táborozás megszerettetése (2.4) szempontjából a pedagógusok magasra értékelték az iskolát. A fegyelemtartás (2.3), a diákok tanuláshoz való viszonya (2.5) és az egymásra figyelés (2.6) szempontjából viszont alacsonyabbra.

VI.4.3.3. Az iskolai környezet

Az alábbi táblázat kérdésenként az 5-ös skálán adott értékelések átlagát, mutatja.

kérdés	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5
átlag	4,00	4,29	3,29	4,23	4,53
szórás	0,88	0,61	0,73	0,73	0,64
minimum	3	3	2	3	3
maximum	5	5	5	5	5
darabszám	14	14	14	13	15

16. táblázat: Pedagógus kérdőív – az iskolai környezet

12. ábra: Pedagógus kérdőív – az iskolai környezet

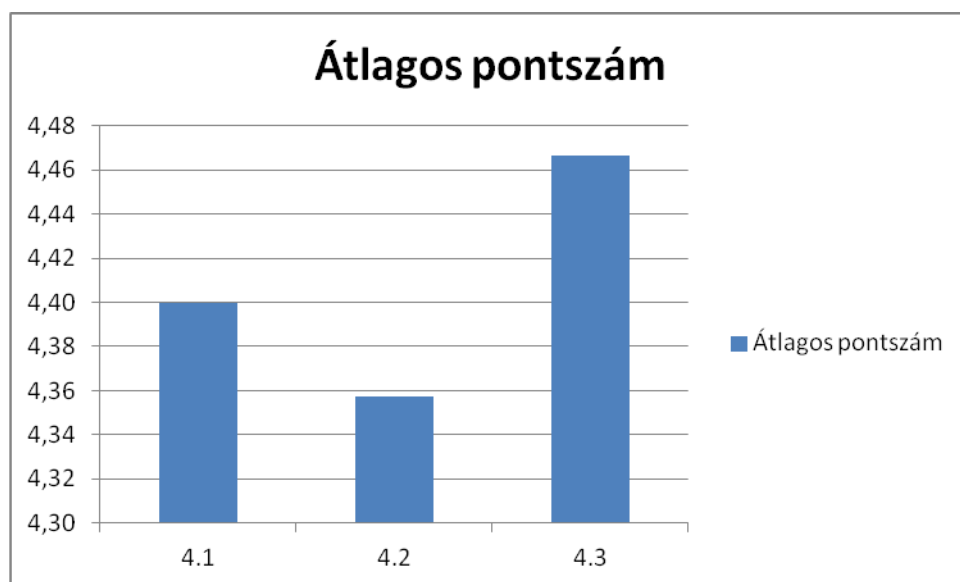
Az iskolát biztonságosnak (3.2), megfelelő belső díszítésűnek (3.4) és külső megjelenésűnek (3.5) ítélték a pedagógusok. Az iskola tisztaságát (3.3) nagyobb kritika érte. A technikai felszereltség jó (3.1).

VI.4.3.4. Szülőkkal való kapcsolattartás

Az alábbi táblázat kérdésenként az 5-ös skálán adott értékelések átlagát, mutatja.

kérdés	4.1	4.2	4.3
átlag	4,40	4,36	4,47
szórás	0,63	0,84	0,74
minimum	3	3	3
maximum	5	5	5
darabszám	15	14	15

17. táblázat: Pedagógus kérdőív – kapcsolattartás

13. ábra: Pedagógus kérdőív – kapcsolattartás

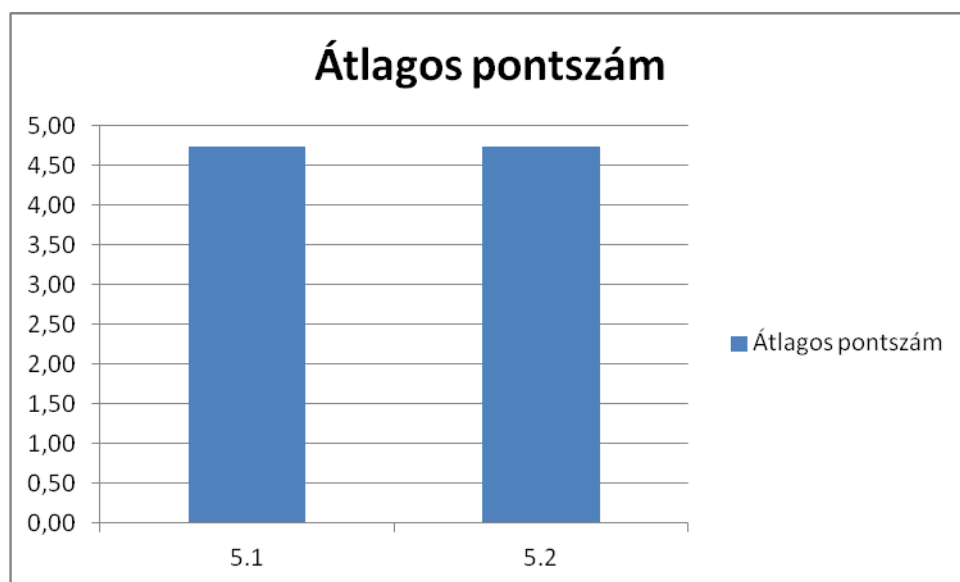
Mivel a pontszámok nagyon közel álltak egymáshoz, a diagram nem a 0-5 skálán mutatja az eredményeket. A szülőkkal való kapcsolattartást (4.1) a pedagógusok jónak ítélik, a szülői aggodalmakkal foglalkoznak (4.3). Valamivel alacsonyabbra értékelték azt, hogy a szülők bekapcsolódhatnak-e a neveléssel kapcsolatos tevékenységbe (4.2).

VI.4.3.5. Tanórán kívüli tevékenység

Az alábbi táblázat kérdésenként az 5-ös skálán adott értékelések átlagát, mutatja.

kérdés	5.1	5.2
átlag	4,73	4,73
szórás	0,59	0,70
minimum	3	3
maximum	5	5
darabszám	15	15

18. táblázat: Pedagógus kérdőív – tanórán kívüli tevékenység

14. ábra: Pedagógus kérdőív – tanórán kívüli tevékenység

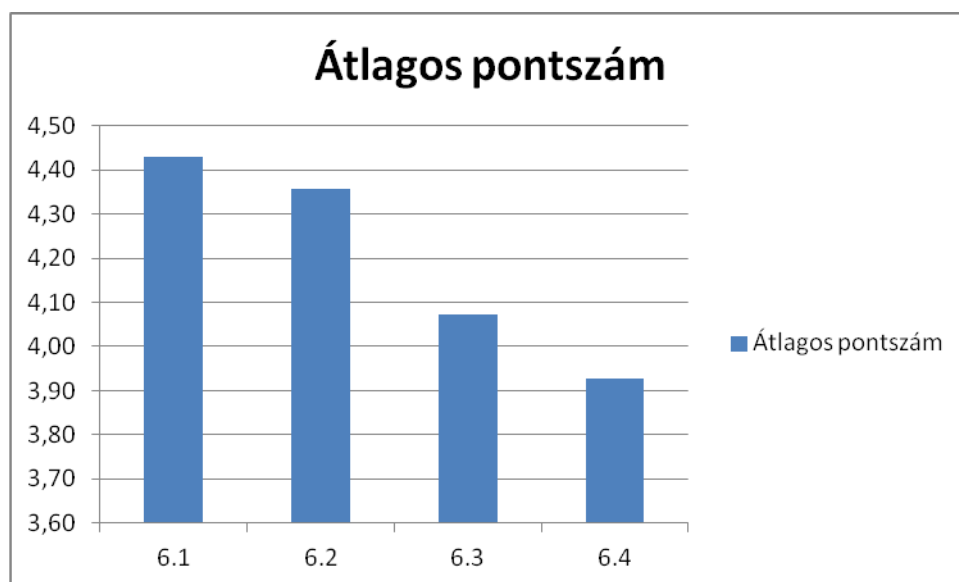
Az iskolai rendezvények (5.1) és a tanulmányi kirándulások (5.2) hangulatát a pedagógusok magasra értékelték.

VI.4.3.6. Segítőkézség, kapcsolatteremtés

Az alábbi táblázat kérdésenként az 5-ös skálán adott értékelések átlagát, mutatja.

kérdés	6.1	6.2	6.3	6.4
átlag	4,43	4,36	4,07	3,93
szórás	0,85	0,63	1,21	1,00
minimum	3	3	1	2
maximum	5	5	5	5
darabszám	14	14	14	14

19. táblázat: Pedagógus kérdőív – segítőkészség

15. ábra: Pedagógus kérdőív – segítőkészség

A viszonylag közeli értékek jobb átláthatósága érdekében a diagram nem a 0-5 teljes skálát mutatja.

Az iskolavezetés őszinteségét, segítőkészségét (6.1) jónak, az osztályban tanító más pedagógusokkal való viszonyt, segítőkészséget (6.2) valamivel gyengébbnek, míg az adminisztratív dolgozókkal (6.3) és a technikai dolgozókkal (6.4) még gyengébbnek ítélték a pedagógusok.

VI.4.3.7.Az iskola erőssége

Az iskola erősségét szabad szövegesen határozhatták meg a kérdőívek kitöltői.

- pontosság, mind a tanulók mind a vezetők részéről, következetes vezető
- felzárkóztatás, tehetséggondozás, szabadidős foglalkozások
- nevelési, oktatási eredmények, tanórán kívüli tevékenységek, szülőkkel való kapcsolat
- hagyománytisztelet, ünnepek, rendezvények, innováció és kreativitás, szakmai felkészültség
- hagyományok, eredményeink,
- naprakész honlap, tehetséggondozás, fejlesztő foglalkozások
- magas színvonalú nevelő oktató munka, iskolai rendezvények magas színvonalra, együttműködés a művészeti iskolával
- a tanulók személyiségfejlesztése,
- családi hangulat, tehetséggondozás, hagyomány tisztelete
- kiváló pedagógusok, sok éve együttműködők fél-szavakból értik egymást, tanulmányi versenyek
- magas színvonalú oktatás, művészeti oktatás, színvonalas rendezvények
- módszertani ismeretek megújulása, magas színvonalú iskolán kívüli programok, személyes törődés diákokkal, szülőkkel
- kirándulások, rendkívüli tanítási napok,

VI.4.3.8.Fejlesztendő területek

A fejlesztendő területeket szabad szövegesen határozhatták meg a kérdőívek kitöltői.

- felszereltség javítása
- anyagi megbecsülés
- pedagógusok egymás közti kommunikációja, egymás munkájának elismerése, iskola külső környezete

- belső ellentétek alsó felső tagozat között, a politika túlságosan beleszól az iskola életébe, gyerekek órai és órán kívüli magatartása
- fegyelem, tisztelet, tolerancia
- szakmai felkészültség kiaknázása, fejlesztése, kommunikáció fejlesztése, érzelmi intelligencia fejlesztése
- informatikai park, az Aromo újbóli bevezetése, fegyelmezési lehetőségek
- adminisztrációs fegyelem
- IKT eszközök karbantartása, pedagógusok közti összetartás
- az új kollégák lenéznek a régieket, demokratikusabb légkör kellene, képmutató álszent magatartás mellőzése
- mindennapos sport, szertárak, udvar felszereltsége, tisztasága
- felszereltség, udvari játékok, fegyelem, tisztaság
- tisztaság, tanári összetartás, hangulat

VI.4.3.9. Vélemények, élmények

A kérdőívek kitöltőitől érkezett vélemények, személyes élmények.

- Első volt a nevelés, oktatás, de teret adtak a jó kapcsolata ápolásának és a generációk összekovácsolásának, mivel az iskola bővítéséhez mindenki hozzájárult.
- A fenntartó váltással kapcsolatos nehézségek után jól indult a tanév, a személyes ellentétek még nem rendeződtek.

VII. Összegzés

Erősen hiszem, hogy egy alapfokú oktató-nevelő intézmény nem attól válik vonzóvá, hogy milyen új kísérleti programokkal próbálkozik, még akkor is, ha a kísérlet célja az ismeretek minél könnyebb és egyszerűbb átadása. A vonzóerőt egy saját arculat, egészséges gyermekközpontú szemlélettel kidolgozott program hozhatja létre, mely a törvény által megkövetelt kerettanterv figyelembe vétele mellett, a helyi igényeket és értékeket beleépítve, nyitott a változó tudomány, gazdaság és társadalom felé. Nyitott a hasonló struktúrájú és földrajzilag elérhető közelségű települések alapfokú oktatási-nevelési intézményei felé.

A Zsombóra költöző szülők sokszor érdeklődve és aggódva léptek be az iskolába, hogy információt gyűjtsenek az intézmény szolgáltatásairól. Merjék-e gyermeküket beíratni vagy vigyék egy kiváló Szegedi iskolába. Kérdéseikre minden esetben az iskola igazgatója adott választ, aki bemutatta a leendő tanítókat, tájékoztatta a szülőket a lehetőségeiről, a választható programokról, szabadidős tevékenységekről, sportágakról. A felvételi és verseny eredmények, évközi programok rövid ismertetése meggyőző érvnek bizonyult. Sok szülő tette fel a kérdést szülői értekezleteken, hogy az itt megszerzett tudás elegendő-e a továbbtanuláshoz? Az évtizedek alatt összegyűjtött tapasztalatok szerint kijelenthetjük, hogy a Zsombói Iskola diákjait a Szegedi középiskolák szívesen fogadják, mert megfelelő alappal és viselkedés kultúrával érkeznek új iskolájukba.

A diákokkal történő beszélgetések során számtalanszor bebizonyosodott, hogy érdemjegyeikben nagy visszaesések nem következtek be, sőt a szakiskolákban rendszeresen jobb osztályzatokat kaptak, mint ahogyan mi értékeltük a tudásukat.

Kérdőíves felmérés ugyancsak alátámasztja a Zsombói iskola elismertségét, volt tanítványok szülők és pedagógusok elégedettségét.

Zsombó közelségével és jó falusi levegőjével vonzza a Szegedről kiköltözőket. Ezt igazolja a település jelenlegi lélekszáma: 3511 fő. 50 év alatt 2 és félszeresére nőtt. A település vonzereje nem csak az iskola, de a letelepülő gyermekes családok életében fontos szerepet tölt be minden gyermekeket gondozó, nevelő és oktató intézmény. Ha ezek mind rendelkezésre állnak, és a tevékenységük színvonala megfelelő, úgy élhető marad hosszútávon a település. Az itt élő emberek képesek

lesznek összefogni a nehéz gazdasági helyzet ellenére a gyermekeik jövőjéért. Itt igazi lokálpatrióták nőhetnek fel.

„Ma is látom magam előtt a nagy vaskos négyszemélyes padokat, középen a tintatartóval. Látom a tanító nénit **Veres Károlynét** ülni a dobogóra elhelyezett tanári asztalnál, a sötét színű olajos padlót, a cserépkályhát és a szép nagy ablakokat.

Mind a mai napig jó érzéssel tölt el a déli harangszó, mely jelentette a tanítás végét és az ebédidő közeledtét. Miután közel laktam az iskolához, így nem kellett sokáig várnom a finom ebédre, melyet édesanyám mindig időben elkészített.

Délután a soknak soha nem tűnő leckét elkészítve és a mindennapi otthoni feladatainkat elvégezve, szaladhattunk játszani. Árokcicáztunk, a barátnőkkel ugráltunk a szalmakazlakon, figyeltük a víz és a rét élővilágát a csatorna fölött lévő kis hídról, próbáltunk gólyát fogni a réten a szénaboglyák mögé lapulva.

Hetente kétszer jártunk **zongoraórára Veres Katalin** tanárnőhöz, a tanító néni lányához. Az igazgató bácsi **Veres Károly** pedig hegedűoktatást vállalt az érdeklődő fiatalok számára. Akkora választási lehetőségünk az 1960-as években nem volt, mint ma a fiataloknak, de nyugodt és boldog gyermekkorunk volt számtalan élménnyel.

A régi iskola épületében volt az igazgató bácsiék lakása is, ahol a zeneórákat vehettük fel. A szép nagyszobában állt egy versenyzongora, rajta Liszt Ferenc kezének márvány másolatával. A zongorázás lehetősége szüleimet arra ösztönözte, hogy vásároljanak egy Pianínót, melyen rajtam és a nővéremen kívül a gyermekeink is tanultak. Lányomnak, aki 10 éve zongorázik, a Zsombói Kós Károly Művészeti Iskola keretei között ebben az évben volt az önálló zongora koncertje. A zene szeretetét, a komoly zenei koncertek iránti igényt a Veres családnak és a szüleimnek köszönhetem. Ezt az igényt a gyermekeink felé sikeresen tudtuk közvetíteni. Kis unokáim is érdeklődve próbálgatják otthonomban a zongora billentyűit.”

(A dolgozat írójának gondolata)

Irodalomjegyzék

Forray R. Katalin: Falusi kis iskola a lokális társadalomban

Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: Neveléstörténet

Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe. Budapest: Osiris Kiadó, 2005.

Mezei Gyula: A közoktatás rendszere. Budapest 2006.

Juhász Antal: A szegedi táj tanyái. Szeged: Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 1982-83.

Kövér Lajos – Tóth Sándor László: Kiskundorozsma, Tanulmányok. Szeged 1995. Kiadja: Szeged Város Önkormányzata megbízásából a Somogyi Könyvtár

Sztriha Kálmán: Kiskundorozsma története. Kiskundorozsma 1937.

Kálmán Ferenc: Záródolgozat, Humanizált, önkéntes, belső bizottság előtti szóbeli vizsgarendszer, mint a Zsombói Általános Művelődési Központ Alapiskolája minőségbiztosítása

Bálint Beáta: Szakdolgozat, Zsombó község művelődési szerveződései 1995.

Papp Éva: Szakdolgozat, A zsombói tanyaközpont iskolái 1919-1944-ig

Maróti Antalné: Kistérségi Társulások-Iskolaszövetségek

Társulások közoktatásban betöltött szerepe egy modellen keresztül 2006

I. Melléklet

Visszaemlékezések

- Az idei a 13. tanév, hogy gyermekeim valamelyik évfolyamon az iskola padjait koptatják. Ez idő alatt nagyon jó kapcsolat alakult ki az iskola vezetésével, és az iskolában tanító tanárokkal, nevelőkkel. Gyerekeim sikeresen felkészültek a Ságvári gimnázium speciális tagozataira. Zsófi és Anna a művészeti iskolában kedvelte meg a zenélést és a népzénet, amit azóta is folytatnak. A nyári vándor és kerékpáros táborok és téli sítáborok felejthetetlen élményekkel ajándékozták meg a gyerekeket és a résztvevő szülőket is. **Barta Mari**

- Iskolánk bővítése több szakaszban történt. A legjelentősebb bővítés a tornaterem építéséhez és az emeleti rész kialakításához köthető. A mezőgazdasági ismeretek és gyakorlatok tanításánál jó lehetőséget biztosítottak a szaktantermek és a gyakorló kert. A gyümölcsfák, bokrok, ágyások lehetővé tették az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazását. Többször szerepeltünk eredményesen a körzeti és járási versenyeken. Legjobb eredményt 1982-ben egy 3 fős csapat ért el. Így részt vehettünk Keszthelyen az országos versenyen. A sikeres csapat tagjai Farkas György, Bálint Mónika és Bálint Péter. A mezőgazdászok második helyezést értek el, melynek jutalma egy hetes üdülés volt az NDK-ban. *Az új épületszárnyban készült el a háztartás technikai terem, a jól felszerelt konyha. A tágas konyhában a csoportok kényelmesen el tudtak helyezkedni az asztaloknál. A tálaló szekrények, tűzhelyek, mosogatók, az ételkészítéshez szükséges eszközök, mikrohullámú sütők otthonossá tették a termet. Az itt közösen elkészített ételt megfelelő tálalás után, az ízlésesen megterített asztalok mellett fogyasztották el a diákok. A konyha rendbe tétele, a mosogatás hozzátartozott a feladat teljes ellátásához.* **Kálmán Ferencné**

- A nagy létszámmal működő természettudományos ismereteket bővítő, video vetítéssel kiegészített biológia szakkör.

- Sok esetben gerincét képezte a David Attenborough TV sorozat. Erre a szakkörre nem csak a biológia iránt érdeklődő tanulók jártak, hanem bárki, aki a későbbiekben matematika, informatika területén szerzett diplomát vagy akivel orvosként találkoztam a klinikán.

- Szerettünk játszani a templomkertben, ahol a sok bokor és gyönyörű nagy fák között felszabadultan fogócskázhattunk, bújócskázhattunk, és ha elfáradtunk, megpihenhettünk a padokon. Mára a templomkert is jelentősen megváltozott. A bokrokat kivágták, hogy áttekinthetőbb legyen a park, de a varázsát ez által elveszítette, legalább is a számunkra.

- A mellette lévő **régi iskola** egy része még őrzi az eredeti falakat. Hosszú éveken át működött iskolaként, ahol én is sok-sok kisdíákkal együtt jártam az 1-4. osztályt.

- Ez a régi iskola, a számomra oly kedves épület az 1972-től **óvodává** alakult át, Kálmán Ferenc kezdeményezésére, ahová a gyermekeink is járhattak. Az épület előtti hatalmas fenyőfák sokáig biztosították a hűsítő árnyékot a rekkenő melegben az erre haladók számára. Ma a helyükön térkővel kirakott szép út halad, mellette a kor igényének megfelelő kerékpár tároló áll, de a kis facsemeték még sokára adnak védelmet az egyre perzselő nyári nap elől. Az óvodában 3-4 csoport működik ... fővel, ahol az óvónők felkészítik a jövő diákjait az iskolai életre. Az épület és udvara folyamatosan épült, szépült. Sok-sok szülő tett azért, hogy gyermeke a lehető legjobb környezetben élvezhesse az óvodás éveket.

- Az 1970-80-as években valamennyi középületünk építésében, bővítésében, festésében, takarításában vettek részt önzetlenül a szülők. Ezek a társadalmi munkák a közös munka öröméről, a kényszer nélküli összefogásról szóltak. A falu vezetősége, értelmisége ugyanúgy kivette a részét a munkából, mint bármelyik szülő.

- Az óvoda kezdetben csak korlátozott létszámban tudta felvenni az óvodáskorú gyermekeket, így sokat csak a kötelező egy évet élvezhették, az úgynevezett iskola előkészítőt. Az óvodában már szoros barátságok szövődnek, ezért a több évet együtt töltő óvodások közé az utolsó évben csatlakozónak időnként nehéz volt a beilleszkedés. A kibővített óvoda lehetővé tette, hogy minden óvodáskorút felvegyenek. Már ebben a korai szakaszban sok lehetőséget biztosított és biztosít az óvoda a kicsik számára önköltséges alapon, ilyen pl. a nyelvoktatás, úszásoktatás, zeneovi, a görkorsolya oktatás, a foci, a ritmikus gimnasztika és karate oktatás. Sok kirándulási lehetőség, séta, játéklehetőség színesíti a foglalkozások körét. Az óvodai programok közül kiemelném azokat, melyek kilépnek az óvoda keretei közül. Ezeket, a programokat nagy érdeklődés kíséri. Ilyenek az óvodás farsang, az anyák napi ünnepség, az óvoda bál, és az óvodai ballagás, melyek lehetőséget teremtenek az óvónőknek, az edzőknek, a tanároknak, hogy bemutassák felkészültségüket a csoportjaikkal. A szülők, nagyszülők, rokonok, ismerősök számára igazi ünnep a kicsik műsorának megtekintése.

- 2007 – től az óvodáskor előtti korosztály számára **családi napközit** működtetett az Önkormányzat, mely nagy segítséget jelentett azoknak a szülőknek, akik vissza akartak és tudtak menni, dolgozni. 2011-től ezt váltotta fel a pályázati pénzből megépített **bölcsőde**. A bölcsőde a legkisebbek számára biztosít kiváló lehetőséget a játékra, egymás megismerésére, a közösségi élet elemeinek tanulgatására.

- A bölcsődei évek megkönnyítik a kisgyermek számára az óvodába lépést. Ugyanakkor korábban lép ki az anya gondoskodó kezei közül.

- Véleményem szerint a legjobb a gyermeknek, ha közel 3 éves korig a családban marad, amennyiben ott a család meg tudja adni azt az értelmes gondoskodást, melyre egy 2-3 éves kisgyermeknek szüksége van. Sajnos a mai bizonytalan munkalehetőség és az anyagi nehézség, a kényelem, a sok gyermekét egyedül nevelő szülő elősegíti a szülői szeretetre vágyó kisgyermek idő előtti bölcsődébe kerülését. Ugyanakkor azt is el kell ismerni, hogy bizonyos esetekben a kisgyermeknek előnyére válik a bölcsődei foglalkozás pl. a rossz szociális

környezetben elő, vagy a nagy mozgásigényű és változatos programokra éhez értelmes gyermek esetében.

Egy szülő, **Harcsa Pintér Sándor írta** a következőket a 2010-es ballagás kapcsán: Visszagondolok, de még ma is nehéz elhinni, hogy már eltelt 8 év, élénk az emlék, amikor először léptünk az iskolába és próbáltuk megtalálni a legjobb megoldást gyermekünknek, vajon behordjuk-e egy jónak gondolt szegedi iskolába, vagy járunk egy számunkra akkor még ismeretlen falusi iskolába. Ma is fülembe cseng az igazgató nő, Maróti Antalné Pannika néni mondata. Miután bemutatta az iskolát, a lehető legtárgyilagosabban csak annyit mondott, látva tanácstalan arckifejezésünket: „Mondják meg, ki járjon ebbe az iskolába, ha nem a zsombói gyerekek?”

- Határozottan állíthatom, jó döntés volt a Kós Károly Általános és Alapfokú Művészeti Iskolát választani. Jó kezekbe kerültek gyermekeink, s nemcsak tanítottak a kiváló pedagógusok, hanem oktattak és neveltek is. Rengeteg lehetőséget biztosítottak, hogy kipróbálják magukat számtalan sport és művészeti ágban. Büszke vagyok arra, hogy nemcsak a 8 év számtalan területi, megyei, országos versenyen, hanem a nevelési munka végbizonyítványát jelentő felvételi vizsgán is remekül megállták helyüket a ballagó diákok, és a legnevesebb gimnáziumokban, Ságvári, Radnóti, Tömörkény, Deák öregbíthetik az alma mater jó hírnevét.

- Villámgyorsan eltelt a 8 év, s férfi létemre meglepetten ültem és néztem végig a ballagókon, ezen a ragyogó szombat délelőtt: kész felnőttek. A pillanat elrepült, itt maradtak a fotók és videó felvételek, de semmi sem lesz már olyan mint előtte. Gyermekeink megtették az első lépésüket az önállóság felé. Jogilag még gondjukat viseljük, de érdemben sokat már nem változtathatunk rajtuk, ők ilyenek maradnak, mint ezen a napon, szépek, okosak, mosolygósak, vagányak. Mindig is azt reméltük, hogy messzire jutnak, ezentúl csak abban reménykedhetünk, hogy időnként vissza is találjanak hozzánk, szüleikhez.

„Tedd amit érzel, tenned kell
Arra menj, amerre a szived terel,
Hisz időd oly kevés,

Légy hát a magad ura, míg élsz”

Élménybeszámoló az általános iskolás éveimről: **Gera Andrea**

- Minden túlzás nélkül bátran állíthatom, hogy az általános iskolában eltöltött éveim nagyon meghatározó szerepet játszanak az életemben. A 8 évből inkább a felső tagozatot emelném ki. Az emlékek sokkal élénkebbek. Eleve zombói születésű lakosként, akkortájt minden a faluhoz kötött tizenévesen. Itt nőttem fel, azok lettek az osztálytársaim, akikkel óvodába jártam. Olyanok voltunk, mint egy nagy család. A legemlékezetesebb pillanatok egyértelműen az osztálykirándulások, és azon belül is a híres vándortáborok voltak. Egy olyanba mindenkinek el kellene mennie egyszer életében. Emlékszem több korosztály keveredett egymással mindig, és amikor kisebbek voltunk, csak úgy ámultunk a nagyobbakon. Persze ahogy teltek az évek, mi váltunk a táborok nagyaivá, és a szokásos beavatásokon már mi szerveztük a feladatokat, ami a hosszú haj levágásától kezdve, a tojás párna alá betételéig minden előfordult. És nyilván a társaság az nagyon jó volt. Ehhez az időszakhoz köthetőek az első szerelmek, és talán így visszagondolva nem mindig a legmegfelelőbb emberrel, de persze akkor ez senkit nem érdekelt, és minden áron küzdöttünk az igazunkért, akár a szülői, akár a tanári tiltás ellenére is. A ballagást éppen ezekért a sok jó emlékekért, személy szerint katasztrófaként éltem meg, de szerintem az osztályban mindenki így volt ezzel. Azt gondoltam, hogy soha nem akarok elballagni innen, bőven elég ez a körülöttem lévő ember. De nyilván elkezdődtek a szegedi gimnáziumi éveink, kitárult a világ, megismerkedtünk rengeteg új emberrel, új élményekkel, új szerelmekkel. De összességében, akikkel szoktam ilyenekről beszélgetni, hogy ki mire emlékszik az általános iskolás éveiből, senki sem dicséri túl, mindenki mondja, hogy eltelt, és én meg vagyok róla győződve, hogy én és az osztálytársaim sokkal többet gondolunk erről a 8 évről, és véleményem szerint, ez annak köszönhető, hogy egy kisebb település iskolájába jártunk. És ma is ha elmegyek az iskola előtt, vagy a focipálya, és a lelátó előtt, ahova annyi emlék köt, mindig eszembe jut egy pár, és ez jó érzéssel tölt el.

Gera Andi

II. Melléklet

36. ábra: Színjátszó kör 1961.

35. ábra: Hagyományörzés 1982.

37. ábra: BÉlapátfalvi állótábor

38. ábra: Vándortábor a Börzsönyben

39. ábra: Kirándulás Szegeden

40. ábra: Föld napi takarítás

41. ábra: Kós Károly emléktúra Erdélyben

III. Melléklet

Sikeres pályázataink 2005-től

Egészséges Településekért Alapítvány (nem iskolai pályázat)

- Iskolai tankönyha felújítása.
- Nyert összeg: 335.000,- Ft

NCA

- 2006.II.ütem – működési költségek
- Nyert összeg: 100.000,- Ft

TIOP-1.1.1. Informatikai iskolafejlesztési program

- (pályázott eszközök: 23 PC / iskolai munkaállomás, 1 tantermi csomag, 1 alkalmazás szerver csomag)
- Célja: A program az oktatási infrastruktúra fejlesztését támogatja – az iskolarendszerű oktatás informatikai fejlesztése, ún. „intelligens iskola” létrehozása.

Szociális és Munkaügyi Minisztérium

- Egészségfejlesztési- és drogprevenciós pályázat
- Pályázott összeg: 258.000 Ft
- Célja: az iskolai drogprevenciós, egészségfejlesztési és egészségnevelési tevékenység előmozdítása és támogatása.

NCA

- Zsombói Diákokért Alapítvány által beadott pályázat
- Pályázott összeg: 531.000 Ft
- Célja: iskolai játszópark felszerelése szabadidős eszközökkel, padokkal, sátrakkal, továbbá az iskola tankonyhájába hűtőszekrény beszerzése.

NCA

- Zsombói Diákokért Alapítvány működési célú támogatása
- Kapott támogatási összeg: 100.000 Ft
- Megvalósult: iskola hátsó játszóparkjába padok beszerzése a szabadidős programok sokoldalúbbá tételéhez.

8/2008. (III.20) OKM - Oktatási Minisztérium művészeti oktatást támogató pályázata

- Kapott támogatási összeg: 686.586 Ft
- Megvalósult: művészeti iskola fogyó- és kisértékű taneszközeinek beszerzése

dm Kft

- **Együtt a mozgás öröméért**
- Kapott támogatás: 1.000.000 Ft értékben sporteszköz-támogatás
- Megvalósult: sporteszközök beszerzése (tornapad, tornaszekrény, palánk, kézilabda-kapu, ugródomb, kézi- és kosárlabda hálók, kézi-, futball-, tollas-, medicinlabdák, tornakarikák, sportmezek)

Oktatásért Közalapítvány Közoktatási Alkuratóriuma

- Kapott támogatás: 300.000 Ft
- Célja: művészeti szakképzést szolgáló, a gyakorlati képzés tárgyi feltételeihez szükséges eszközök beszerzése, fejlesztése

Csongrád Megyei Közoktatási Közalapítvány

- Kapott támogatás: 200.000 Ft
- Megvalósult: taneszközök, bútorok beszerzése
- (Nefelejcs Óvoda 50 eFt, Kós Károly Iskola 100 eFt, Csólyospálosi Iskola 50 eFt)

Szociális és Munkaügyi Minisztérium

- Egészségfejlesztési- és drogprevenciós pályázat
- Kapott támogatás: 294.000 Ft

- Megvalósult: iskolai egészségfejlesztő program drogprevenciós szakemberek részvételével, továbbá közösségi terembe székek beszerzése.

HEFOP-3.1.3.

- Nemzeti Fejlesztési Terv
- Kapott támogatás: 9.496.171 Ft
- *A támogatás eloszlása:* zombói iskola 6,5 mFt, csőlyospálosi iskola 3 mFt.
- Célja: A tavalyi évben zárult HEFOP program folytatását szolgáló projekt, mely a kulcskompetenciák megerősítését szolgáló eszközök, tartalmi fejlesztések (tankönyvek, munkafüzetek, taneszközök) megvalósítása.
- A kompetencia-alapú képzés bevezetése segíti az egész életen át tartó tanulás, a sikeres munkavállalás megvalósulásához szükséges képességek megalapozását, lehetőséget nyújt az esélyegyenlőségi szempontok érvényesítésére, elősegíti a társadalmi tolerancia növelését, versenyképes tudáshoz juttatja a tanulókat.

TÁMOP-3.1.4.

- Nemzeti Fejlesztési Terv
- Kapott támogatás: 38.139.400 Ft
- *A támogatás megoszlása:*
- Kós Károly Általános Iskola: 25.000.000 Ft,
- Nefelejcs Óvoda: 7.000.000 Ft
- Csőlyospálosi Napköziotthonos Óvoda: 6.139.400 Ft,
- Célja: A pályázat a kompetencia alapú oktatás módszertanának és eszközeinek széleskörű elterjesztését célozza meg, a pedagógusok módszertani kultúrájának korszerűsítését, a tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztését és megerősítését az egyenlő hozzáférés szempontjainak érvényesítésével.

- Az intézmények pedagógus-továbbképzésre és eszközbeszerzésre fordítják a kapott támogatást.

Nyilatkozat

Alulírott Zsirosné Vass Judit a JGYPK Pedagógusképző Kar Közoktatási Vezető és Pedagógus Szakvizsga szakos hallgatója kijelentem, hogy a szakdolgozatomat nem megengedett segítség nélkül, saját magam készítettem és csak az Irodalomjegyzékben megadott forrásokat használtam fel. Minden olyan részt, melyet szó szerint, vagy azonos értelemben, de átfogalmazva más forrásból vettem, egyértelműen, a forrás megadásával megjelöltem.

Köszönöm Kálmán Ferencnek, az Általános Művelődési Központ és Művészeti Alapiskola igazgatójának (1967-2000-ig), Maróti Antalnénak, a Zsombói Kós Károly Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Igazgatójának (2000-2011-ig) azt a sok értékes információt, melyet a számomra hozzáférhetővé tettek. Ezen kívül, köszönöm Bálint Bettina óvónőnek, Papp Éva történelem-könyvtár szakos kollégának valamint mindazoknak a szülőknek, diákoknak, pedagógusoknak a segítségnyújtását, akik munkájukkal, a kérdőívek kitöltésével, visszaemlékezéseikkel segítették a dolgozat létrejöttét.